

**TURU-
UURINGUTE**
AS

www.turu-uuringute.eu

Sügis 2023

Noorte infovajaduste ning kohaliku ja riikliku tasandi noorteinfo kvaliteedi ning kättesaadavuse analüüs

Küsitlusuuringu tellija: Haridus- ja Noorteamet

HARIDUS- JA NOORTEAMET

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

Sisukord

Sisukord.....	2
Tänuõnad.....	4
1. Uuringu taust.....	5
2. Uuringu meetodika	9
2.1. Uuringu eesmärgid ja sihtrühmad	9
2.1.1. Noorte sihtrühm	9
2.1.2. Noorteinfo korraldajate sihtrühm	13
2.2. Tulemuste esitamine.....	15
2.3. Teostajad.....	16
3. Mõisted ja klassifikatsioonid	17
4. Kokkuvõte	19
5. Noorte küsitluse tulemused	25
5.1. Noorte infovajadused.....	25
5.1.1. Teemad, mille kohta on infot otsitud.....	25
5.1.2. Teemad, mille kohta infot vajatakse	27
5.2. Info kättesaadavus	29
5.2.1. Teadlikkus, kust infot leida	29
5.2.2. Info leidmise lihtsus ja info arusaadavus.....	31
5.2.3. Info piisavus.....	39
5.3. Infokanalid	42
5.3.1. Infokanalite kasutamise sagedus	42
5.3.2. Sotsiaalmeedia kanalid.....	46
5.3.3. Infokanalid huvipakkuvate teemade kohta info saamisel	48
5.3.4. Infokanalid internetis.....	52
5.3.5. Külastatavate veebilehtede keel.....	56
5.3.6. Noorteinfo portaalid	57
5.4. Info usaldusvärsus ja selle kontrollimine	59
5.4.1. Noorte arvamused info usaldusvärsusest	60
5.4.2. Info kontrollimine	62
6. Noorteinfo korraldajate küsitluse ja süvaintervjuude tulemused.....	64
6.1. Noorteinfo mõiste sisu ja kvaliteedikriteeriumid.....	64
6.2. Noorteinfo teemad.....	64
6.3. Infokanalid noorteinfo jagamisel.....	66
6.3.1. Info jagamiseks kasutatavad kanalid.....	66
6.3.2. Info jagamine digitaalsetes kanalites.....	67
6.3.3. Takistused digitaalsete kanalite kasutamisel	69
6.3.4. Huvi digitaalsete kanalite suurema kasutuselevõtu suhtes.....	71
6.4. Noorteinfo strateegiline planeerimine	73

6.4.1.	Kursisolek noorteinfo alusdokumentidega.....	73
6.4.2.	Kirjalik tegevuskava noorteinfo jagamiseks.....	74
6.4.3.	Noorte infovajaduste kaardistamine	74
6.4.4.	Noorte kaasamine noorteinfo korraldamisse.....	75
6.4.5.	Oma tegevuse tulemuslikkuse/mõju mõõtmine.....	76
6.4.6.	Strateegilise planeerimise takistused	78
6.5.	Koostöö.....	78
6.5.1.	Koostööpartnerid	78
6.5.2.	Rahulolu koostööga.....	79
6.5.3.	Kuulumine noortevaldkonna/noorsootöö koostöövõrgustikesse	81
6.5.4.	Rahulolu noortevaldkonna/noorsootöö koostöövõrgustikega	82
6.6.	Rahulolu noorteinfoga	83
6.6.1.	Rahulolu noorteinfo piisavusega	84
6.6.2.	Probleemsed sihtrühmad.....	86
6.6.3.	Rahulolu riikliku ja kohaliku noorteinfoga	88
6.6.4.	Arvamused noorteinfo portaalidest.....	90
6.6.5.	Rahulolu noorteinfo valdkonnaga Eestis üldiselt.....	92
6.6.6.	Koolitus- ja infovajadused.....	95
7.	Järeldused ja soovitused.....	97
8.	Conclusions and recommendations.....	101
9.	Kasutatud kirjandus.....	105

Lisa 1. Lisajoonised

Tänu sõnad

Käesolev uuring sai teoks tänu erinevate noorsootöö osapoolte panusele. Täname kõiki noori ning noorteinfo korraldajaid, kes leidsid aega küsitluses osalemiseks! Eriline tänu läheb neile kahekümnele noorteinfo korraldajale, kes olid nõus oma kogemusi ja arvamusi jagama süvaintervjuudes. Täname ka Harno poolseid uuringu koordinaatoreid Kadri Koorti ja Kaie Prannot aktiivse panustamise eest nii uuringu ettevalmistamisel kui raporti täiendamisel!

Turu-uuringute AS

1. Uuringu taust

Teadlike valikute tegemiseks oma elus vajab iga inimene – nii täiskasvanu kui ka noor – infot. Eesti noortevaldkonna arengukava 2021–2035¹ seab visiooniks, et aastal 2035 elavad noored kõigis Eesti piirkondades tervislikku ja täisväärtuslikku elu ning on võimestatud muutma kogukonda ja riiki selliselt, et Eestis on maailma parim keskkond kasvamiseks, elamiseks ja eneseteostuseks.

Arengukavas on ühe strateegilise eesmärgina (punkt 3.1) nimetatud kvaliteetse noorsootöö regionaalselt ühtlast kättesaadavust, mille üheks alaeesmärgiks on noorteinfo kvaliteedi ja kättesaadavuse parandamine ja teenuse süsteemne arendamine, sh noorte üldiste meediakirja- ning digioskuste arendamine. Noorteinfo, ning ühtlasi ka kogu noortevaldkonna arengukava sihtrühmaks on noored vanuses 7–26 eluaastat.

Noorteinfo kvaliteedi ja kättesaadavuse parandamise ning teenuse süsteemse arendamise aluseks on olukorra kaardistus alusandmetest, mis on baasiks kvaliteedi hindamisel ja arendustegevuste planeerimisel. See loob vajaduse järjepidevalt kaardistada, koondada ja uurida peamise sihtrühma infokäitumist, vajadusi, eelistusi ning ka väljakutseid, mis loovad tugeva aluspinna sellele, et noorteinfoteenus on noortele kättesaadavad ja atraktiivsed. Teisalt tuleb jällegi arvestada trendide ja muutuste, aga ka kriisidega, mis toovad ühe või teise teemavaldkonna või infokanali konkreetset ajahetkel fookusesse ja mille aktuaalsus ei võimalda infovajadusi või eelistusi süvitsi uurida ja kaardistada, aga mille ajal siiski tuleb noortele infot luua, pakkuda ja vahendada. Samas on noorteinfoteenus süsteemse arengu komponendiks ka piisav paindlikkus, s.o muutustele ja noorte infovajadustele reageerimine, sh seonduvalt trendidega digimaailmas ja tehnoloogias.

Noorteinfoteenus eesmärk on luua, vahendada ja pakkuda 7–26-aastastele noortele kvaliteetset, usaldusväärset ning arusaadavat infot erinevatel nende elu ja iseseisvust toetavatel teemadel, sh suurendades ja toetades noore aktiivset osalust ühiskonna- või kogukonnaelus, noorsootöös, huvihariduses, huvitegevustes, noorteühendustes, projektides või muudes noorele suunatud võimalustes. Teisisõnu, noorteinfoteenus muudab noorte sihtrühmale suunatud, vajaliku ning olulise kohaliku, riikliku ja rahvusvahelise info noorele arusaadavaks ja mõistetavaks. Selline info on noore jaoks arusaadavalt sõnastatud ja esitletud, see on kättesaadav kas otsesuhtluse, füüsilise või digitaalse infokandja kaudu, ning noorel on võimalus selle info põhjal või abil langetada iseseisvalt otsus ja valik, olgu selleks näiteks kas enesearengu toetamine huvitegevuse kaudu või osavõtt mõnest rahvusvahelisest projektist.

Noorteinfo sisuline korraldus jaguneb kaheks – noorteinfotöö ja noorteinfoteenus. Noorteinfotöö on protsess, mille puhul toimub süsteemne ja eesmärgistatud töö infoga,

¹ Allikas: Haridus- ja Teadusministeeriumi veebileht (www.hm.ee).

mis sisaldab noorte infovajaduste väljaselgitamist (küsitlus, uuring, aruteluring), info kogumist, loomist, süstematiseerimist, säilitamist, selle vahendamist noortele noortepärasel viisil ja kujul ning koos noortega info mõtestamist. Noortefotöö osaks on ka esmatasandi infonõustamine (mida, millal ja kuidas leida) või spetsiifiline infonõustamine (erialaspetsialisti või nõustaja tugi noortele). Noortefoteenuse oluliseks osaks on pikemaajaliselt läbimõeldud tegevuskava koos ressursidega (töötajad, enesearenguvõimalused, koostöövõrgustik jt). Kokkuvõtvalt saab taolisi tegevusi nimetada noorteinfo korraldamiseks.

Kohalikul tasandil korraldab noortefoteenust noorsootöö osana kohalik omavalitsus ning noortefotöö peamine elluviija on noortega otse kokku puutuv töötaja või spetsialist (noorsootöötaja, huvijuht, ringijuhendaja jt). Nii on näiteks ka kohalikud omavalitsused ja spetsialistid pakkunud riigile partnerlust kohaliku tasandi noorteinfo koondamise ning vahendamise portaali Infohunt² loomisel, mille eesmärk on suurendada noorteinfo kättesaadavust ja suurendada seeläbi noorte osalemist ning ligipääsu noorsootöö, huvihariduse ja huvitegevuse võimalustele. Üleriigilisel tasandil on noortefoteenus peamiselt kas spetsialiseerunud keskus, infopunkt või valdkond (näiteks seksuaaltervise kabinet, karjäärinõustamine, noorteinfoportaal jt) ja noortefotöö toimub üldjuhul kas läbi infonõustamise, töötoa, projekti või ka digitaalselt näiteks sotsiaalmeedia vahendusel.

Noorteinfo kui noorsootöö teemavaldkond ja oluline komponent töös noortega nii kohalikul, riiklikul kui rahvusvahelisel tasandil on olnud Euroopa tasandil süsteemsemalt juhitud ja arendatud alates 1986. aastast, kui noorteinfo ja nõustamise teenuste kvaliteedi tagamiseks ning korralduse toetamiseks loodi Euroopa noorteinfo ja nõustamise agentuur ERYICA³ (*European Youth Information and Counselling Agency*).

ERYICA on katuseorganisatsioon Euroopa riikide asutustele, mis tegelevad riiklikul tasandil noorteinfo ja nõustamise korraldamise ning arendamisega või pakuvad noortefoteenust (infopunktid, infoportaalid, nõustamisteenus). Euroopa tasandil on alates 1990. aastast rahvusvahelise noorteinfo levikut korraldanud ka Eurodesk, mis on infopunktide võrgustik. Eurodesk'i fookuses on eeskätt Euroopa Liidu poolt rahastatud projektide ja programmide info levitamine. 1993. aastal kinnitas ERYICA üldkogu esimese Euroopa noorteinfo harta⁴, mis on üleeuroopaline noorteinfo ja teenuse korraldamise, kättesaadavuse ning kvaliteedipõhimõtete kogum. Euroopa noorteinfo hartasse on aastate jooksul tehtud mitmeid täiendusi ja uuendusi vastavalt infokanalite arengule ja üleüldisele ühiskonna arengule ning viimane harta versioon on kinnitatud 2018. aastal.

Eesti on ERYICA liige alates 2004. aastast ning alates liitumisest on nii riiklikul kui kohalikul tasandil viidud ellu noortefoga seotud tugi- ja arendustegevusi (koolitused, seminarid, käsiraamatu ja teiste juhiste tõlkimine ja koostamine) noortega töötavate

² www.infohunt.ee

³ Allikas: ERYICA veebileht. (www.eryica.com)

⁴ Allikas: Euroopa noorteinfo harta (www.eryica.org/charter)

spetsialistide ja asutuste toetamiseks noorteinfo korraldamisel, noorteinfoteenuse pakkumisel ja noorteinfotöö elluviimisel.

Käesoleval ajahetkel ei ole noorteinfo ja selle korraldamine siiski kitsalt ainult noorsootöö teemavaldkond ja komponent igapäevaste tegevuste või võimaluste pakkumisel noortele, vaid seotud laiemalt noorte informeerimise ja informeeritusega - igasugune riiklik, kohalik või rahvusvaheline teave tuleb viia noorte sihtrühmani arusaadaval kujul ja keeles. Seetõttu on ka käesoleva analüüsi fookuses nii kohaliku kui ka riikliku tasandi noorteinfo korraldajad. Riiklikul tasandil on info viimiseks noorteni loodud üleriigiline noorteinfoportaal Teeviit⁵ (Haridus- ja Noorteameti noorteinfoteenus noortele), mille sisutegevuste koordineerimise ja info loomise, koondamise ning vahendamise oluliseks lülis on partnerlussuhted ministeeriumide, ametite, agentuuride, MTÜde ja organisatsioonidega. Noorteinfoportali Teeviit tegevus algas 2018. aastal. Nimetus „Teeviit“ on riiklikul tasandil olnud noorteinfoga seotud alates 1994. aastast, kui sai alguse põhi- ja keskkooliõpilastele suunatud infomess, mis toimus kuni 2017. aastani kutse- ja kõrgkoolide, noorteorganisatsioonide, ametite ja ministeeriumide, ettevõtete ja Haridus- ja Teadusministeeriumi koostöös. Noorteinfoportali Teeviit avamine muutis noorteinfomessi Teeviit formaati ning portaal koondab, vahendab ja korraldab koostöös erinevate osapooltega digitaalset noorteinfot.

Noorteinfo teemal valmis 2016. aastal põhjalik uuring “Noorteinfo teenuse kättesaadavuse ja kasutajamugavuse tõstmise analüüs” (Ernst ja Young ja Haridus- ja Teadusministeerium)⁶. Uuringust ilmnas, et noored eelistavad info tarbimiseks digitaalseid kanaleid ning on pädevad otsima omale vajalikku infot vaba aja sisustamisega seotud teemadel, kuid töötamist, õppimist ja rahatarkust puudutav info on neile raskemini leitav või vähem arusaadav. Uuringust ilmnas ka see, et noorteinfo pakkumine on valdavalt reaktiivne ning sõltub noorte endi aktiivsusest ja infovajaduste teadvustamisest. Uuringu autorid järeldasid et noorteinfo teenuse arendamisel tuleks pöörata tähelepanu eelkõige info proaktiivsele esitamisele ning olemasolevast informatsioonist mitmekülgsema üldpildi andmisele. Samas soovitati arvestada ka reaktiivse info esitamise võimaluste parandamisega, pannes rõhku info ajakohasena hoidmisele ning infopäringute kasutajamugavuse ja kiiruse tõstmisele. Uuringu tulemustele tuginedes loodi keskne noortele suunatud infoportaal Teeviit ning arendati teisi digitaalseid infoedastuskanaleid üleriigilisel tasandil.

Selgitamaks noorteinfo valdkonna praegust seisust ning arenguvajadusi, viis Turu-uuringute AS 2023. aasta sügisel Haridus- ja Noorteameti tellimusel läbi uue noorteinfo-teemalise uuringu. Uuringu eesmärgiks oli saada ülevaade 7–26-aastaste noorte infovajadustest, hinnangutest noorteinfo kättesaadavusele ja kvaliteedile ning infokanalite (sh digitaalsete kanalite) eelistustest, samuti ka kohaliku ja riikliku tasandi noorteinfo korraldajate rahulolust noorteinfo kvaliteedi ja korraldusega, sh antud valdkonna

⁵ www.teeviit.ee

⁶ https://vana.hm.ee/sites/default/files/ey_htm_noorteinfo_aruanne_12.10.16.pdf

kitsaskohtadest ja arenguvõimalustest, et püüelda noortevaldkonna arengukavas 2021–2035⁷ seatud visiooni poole.

Käesolev raport annab ülevaate uuringu tulemustest, millele tuginedes on raporti autorid koostanud ka soovitusel noorteinfo valdkonna edasiseks edendamiseks. Uuringu tellijale (Harno) on uuringutulemused sisendiks noorteinfo valdkonna edendamise tegevuskava loomisel, mille eesmärk on riikliku ja kohaliku tasandi noorteinfo valdkonna tugevdamine.

⁷ Allikas: Haridus- ja Teadusministeeriumi veebileht (www.hm.ee).

2. Uuringu metoodika

2.1. Uuringu eesmärgid ja sihtrühmad

Uuringu eesmärgiks oli analüüsida noorteinfo kitsaskohti ja arenguvõimalusi riigi ja kohalikul tasandil, noorteinfo kättesaadavust ja kvaliteeti ning 7–26-aastaste noorte noorteinfo vajadusi ja eelistatavaid infokanaleid. Uuringu eesmärgi saavutamiseks sõnastati järgmised uurimisküsimused:

1. Mis teemadel ning millistest keskkondadest (sh digitaalsetest keskkondadest) tarvivad informatsiooni 7–26-aastased noored?
2. Kuidas hindavad noored digitaalsetes keskkondades informatsiooni kättesaadavust (sh millistest teemadest on puudu/ vajaka), kvaliteeti ja arusaadavust?
3. Milliseid kitsaskohti ja täiendavaid arenguvõimalusi näevad riikliku ning kohaliku tasandi noorteinfo korraldajad noorteinfo loomises ja vahendamises?

Uuringul oli kaks sihtrühma:

1. 7–26-aastased noored;
2. Riikliku ning kohaliku tasandi noorteinfo korraldajad (isikud, asutused ja võrgustikud, kes loovad ja vahendavad noortele suunatud informatsiooni).

Uuringus kasutati nii kvantitatiivseid kui kvalitatiivseid uurimismeetodeid. Nii noorte kui noorteinfo korraldajate sihtrühmas viidi läbi ankeetküsitlus. Lisaks viidi noorteinfo korraldajatega läbi 20 süvaintervjuud. Detailsem ülevaade küsitlusvalimite moodustamisest, andmekogumisest ning analüüsist on esitatud alljärgnevas peatükis.

2.1.1. Noorte sihtrühm

Noorte infovajaduste ning -tarbimise väljaselgitamiseks viidi noorte sihtrühmas veebi teel läbi ankeetküsitlus. Küsitluse sihtrühmaks olid 7–26-aastased Eesti elanikud (rahvaloenduse andmetel oli Eestis 31.12.2021 seisuga 7–26-aastaseid elanikke 274 679). Küsitlusvalim moodustati juhuvalikuga Rahvastikuregistri elanikkonnaandmetest. 7–17-aastaste puhul päriti valimisse lapsevanemate kontaktandmed ning uuringukutse edastati lapsevanema vahendusel, 18–26-aastaste puhul saadeti uuringukutse valimisse sattunud noorele. Eeldades ca 15%-list vastamisaktiivsust, kaasati valimisse 8000 isikut.

Noorte küsitlusankeet hõlmas hinnanguid nii noorteinfole üldiselt kui ka kitsamalt erinevate teemavaldkondade lõikes (mille kohta noor oli infot otsinud). Lisaks kaardistati noorte infokanalite kasutamist ning eelistusi, pöörates eraldi tähelepanu digitaalsetele

infokanalitele. Küsitlusankeedi koostamisel võeti aluseks 2016. aasta samalaadses uuringus⁸ kasutatud ankeet, et kattuvate teemade osas teha võrdlusi 2016. aasta uuringuga.⁹ Küsitlusele vastamisel oli ankeedi mediaanpikkus 12 minutit.

Andmekogumine toimus veebiküsitlusena ajavahemikus 05.09.–30.09.2023. Valimisse võetud isikutele saadeti e-mailiga uuringukutse ning kaks meeldetuletuskirja. Planeeritud valimi suurus oli 1200 vastajat ja tegelik vastanute arv 1295. Sellise valimi suuruse korral on maksimaalne valimiviga kogu valimi tulemuste üldistamisel 95%-lise tõenäosusega 2,7%. Väiksemate gruppide (nt poisid ja tüdrukud) kohta üldistuste tegemisel võib viga olla suurem. Tabelis 1 on toodud valimivea piirid proportsioonihinnangul 95% usaldusnivool.

Tabel 1. Valimivea piirid

Valimi suurus	Vastuste proportsioon valimis											
	50%	48% või 52%	40% või 60%	35% või 65%	30% või 70%	25% või 75%	20% või 80%	15% või 85%	10% või 90%	5% või 95%	3% või 97%	2% või 98%
10	31.0%	31.0%	30.4%	29.6%	28.4%	26.8%	24.8%	22.1%	18.6%	13.5%	10.6%	8.7%
20	21.9%	21.9%	21.5%	20.9%	20.1%	19.0%	17.5%	15.6%	13.1%	9.6%	7.5%	6.1%
30	17.9%	17.9%	17.5%	17.1%	16.4%	15.5%	14.3%	12.8%	10.7%	7.8%	6.1%	5.0%
40	15.5%	15.5%	15.2%	14.8%	14.2%	13.4%	12.4%	11.1%	9.3%	6.8%	5.3%	4.3%
50	13.9%	13.9%	13.6%	13.2%	12.7%	12.0%	11.1%	9.9%	8.3%	6.0%	4.7%	3.9%
60	12.7%	12.6%	12.4%	12.1%	11.6%	11.0%	10.1%	9.0%	7.6%	5.5%	4.3%	3.5%
70	11.7%	11.7%	11.5%	11.2%	10.7%	10.1%	9.4%	8.4%	7.0%	5.1%	4.0%	3.3%
80	11.0%	11.0%	10.7%	10.5%	10.0%	9.5%	8.8%	7.8%	6.6%	4.8%	3.7%	3.1%
90	10.3%	10.3%	10.1%	9.9%	9.5%	8.9%	8.3%	7.4%	6.2%	4.5%	3.5%	2.9%
100	9.8%	9.8%	9.6%	9.3%	9.0%	8.5%	7.8%	7.0%	5.9%	4.3%	3.3%	2.7%
110	9.3%	9.3%	9.2%	8.9%	8.6%	8.1%	7.5%	6.7%	5.6%	4.1%	3.2%	2.6%
120	8.9%	8.9%	8.8%	8.5%	8.2%	7.7%	7.2%	6.4%	5.4%	3.9%	3.1%	2.5%
130	8.6%	8.6%	8.4%	8.2%	7.9%	7.4%	6.9%	6.1%	5.2%	3.7%	2.9%	2.4%
150	8.0%	8.0%	7.8%	7.6%	7.3%	6.9%	6.4%	5.7%	4.8%	3.5%	2.7%	2.2%
200	6.9%	6.9%	6.8%	6.6%	6.4%	6.0%	5.5%	4.9%	4.2%	3.0%	2.4%	1.9%
500	4.4%	4.4%	4.3%	4.2%	4.0%	3.8%	3.5%	3.1%	2.6%	1.9%	1.5%	1.2%
700	3.7%	3.7%	3.6%	3.5%	3.4%	3.2%	3.0%	2.6%	2.2%	1.6%	1.3%	1.0%
1000	3.1%	3.1%	3.0%	3.0%	2.8%	2.7%	2.5%	2.2%	1.9%	1.4%	1.1%	0.9%
1300	2.7%	2.7%	2.7%	2.6%	2.5%	2.4%	2.2%	1.9%	1.6%	1.2%	0.9%	0.8%

⁸ Ernst ja Young ja Haridus- ja Teadusministeerium. Noorteinfo teenuse kättesaadavuse ja kasutajamugavuse tõstmise analüüs. 2016.

⁹ Võrdlusandmed on olemas järgnevate teemade osas: 1) teemad, mille kohta infot otsiti, 2) hinnangud leitud info arusaadavusele, piisavusele ning info leidmise lihtsusele, 3) kasutatud ning eelistatud infokanalid (infokanalite eelistamise osas on võrdlusandmed olemas 12-26-aastaste kohta). Mõned küsimused, mis 2016. aasta uuringus esitati kitsamale sihtrühmale, küsiti 2023. aasta uuringus laiemalt sihtrühmalt (kõigilt vastajatelt). Nendeks teemadeks olid: 1) noorte infovajadused, 2) teadlikkus, kust infot leida, 3) infokanalite kasutamise sagedus. Nende teemade osas pole tulemused 2016. aasta uuringuga võrreldavad, kuna küsimuste filtreid muudeti. Uute teemadena lisati ankeeti: 1) teadlikkus noorteinfo portaalidest, 2) arvamused infokanalite usaldusväärsusest ning info kontrollimine.

Noorte valimi kaalumisel võeti üldkogumi mudeli aluseks statistikaameti rahvaloenduse andmed seisuga 31.12.2021. Valim kaaluti proportsionaalseks järgnevates lõigetes:

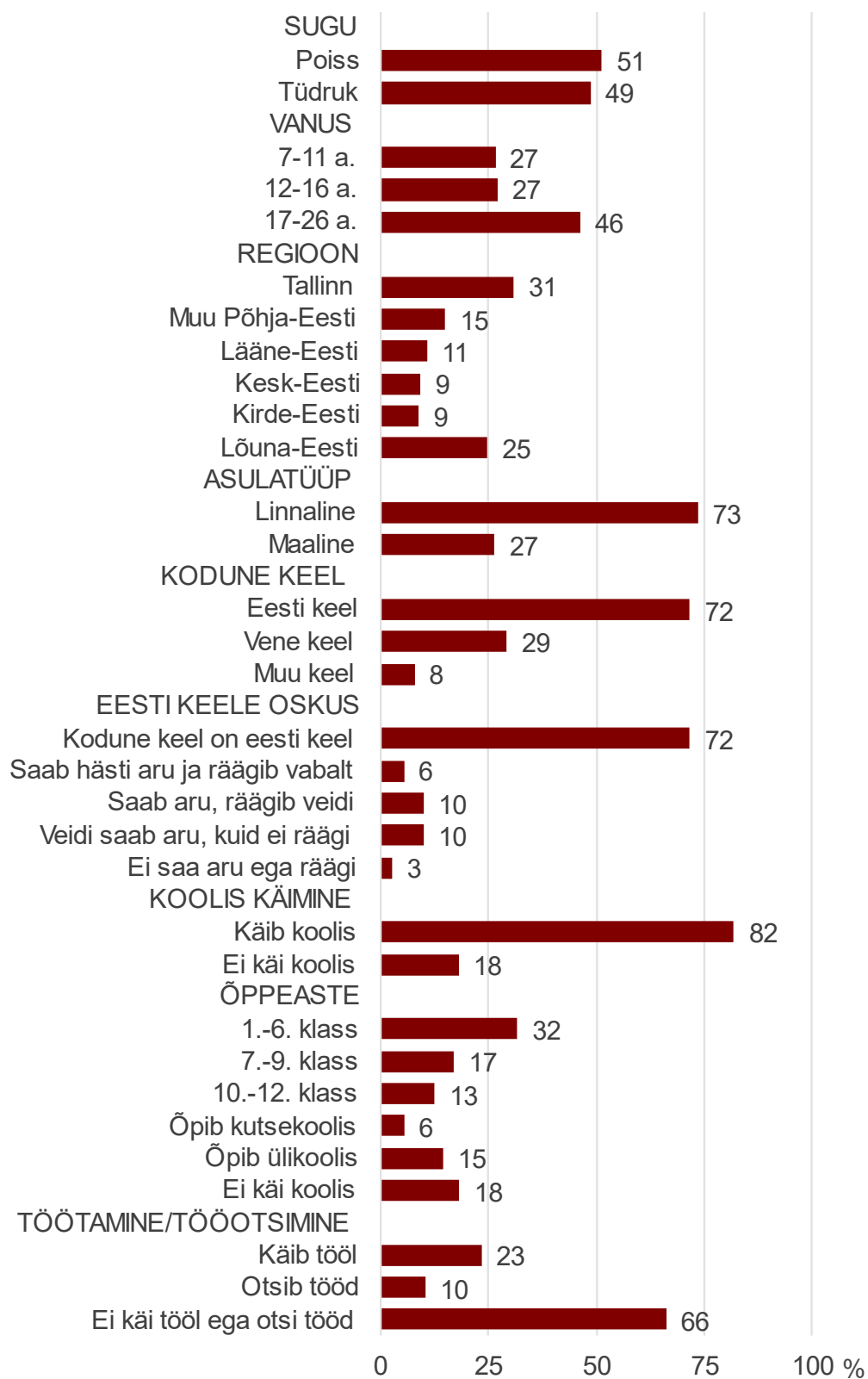
- Sugu/vanuserühm
- Emakeel (kaalumisel võeti aluseks koduse keele tunnus ankeedist)
- Regioon

Üldkogumi ning valimi profiil (enne ning pärast andmete kaalumist) on esitatud tabelis 2.

Tabel 2. Kaalumata ning kaalutud valimi ning üldkogumi profiilide võrdlus

		Üldkogum		Kaalumata valim		Kaalutud valim	
		N	%	N	%	N	%
KOKKU		274679	100	1295	100	1295	100
SUGU	Poiss/noormees	141017	51%	560	43%	665	51%
	Tüdruk/neiu	133662	49%	735	57%	630	49%
VANUS	7–11 a.	72946	27%	327	25%	344	27%
	12–16 a.	74600	27%	377	29%	352	27%
	17–26 a.	127133	46%	591	46%	599	46%
EMAKEEL	Eesti keel	196955	72%	981	76%	929	72%
	Muu keel	77724	28%	314	24%	366	28%
REGIOON	Tallinn	84948	31%	493	38%	400	31%
	Muu Põhja-Eesti	41351	15%	193	15%	195	15%
	Lääne-Eesti	29740	11%	115	9%	140	11%
	Kesk-Eesti	25871	9%	93	7%	122	9%
	Kirde-Eesti	24648	9%	81	6%	116	9%
	Lõuna-Eesti	68121	25%	320	25%	321	25%

Noorte valimi profiil (kaalutud andmed) on toodud joonisel 1.

Joonis 1. Noorte valimi profiil, kaalutud andmed (n=1295)

2.1.2. Noorteinfo korraldajate sihtrühm

Noorteinfo korraldajateks nimetatakse käesolevas raportis isikuid, asutusi ja võrgustikke, kes loovad või vahendavad noortele suunatud informatsiooni. Noorteinfot korraldavateks asutusteks on näiteks ministeeriumid ja riigiametid, kohalikud omavalitsused, noortekeskused ja noortetoad, koolid ning riikliku ja kohaliku tasandi kodanikuühendused, kelle sihtrühmaks on noored.

Noorteinfo korraldajate sihtrühmas viidi läbi ankeetküsitlus ja süvaintervjuud. Veebi teel läbi viidud ankeetküsitlusega kaardistati noorteinfo valdkonnas tegutsevate asutuste suunitlust ja kogemusi noorteinfo jagamisel: millistel teemadel ning mis kanalite kaudu noortele infot jagatakse, kuidas tegeletakse asutuses noorteinfo strateegilise planeerimisega, kes on noorteinfo valdkonnas asutuse koostööpartnerid, kas kuulatakse noortevaldkonna/noorsootöö koostöövõrgustikesse või töörühmadesse ning kuidas ollakse rahul koostöö ning võrgustikutööga. Samuti uuriti noorteinfo korraldajate rahulolu noorteinfo valdkonnaga üldiselt (sh riikliku ja kohaliku noorteinfo), vajadusi täiendavate koolituste/toe järele ning koguti ettepanekuid noorteinfo teenuse edasise edendamise osas. Süvaintervjuudes käsitleti samu teemasid põhjalikumalt, keskendudes noorteinfo teenuse arenguvajaduste detailsemale väljaselgitamisele.

Uuringu tarbeks koostas noorteinfo korraldajate kontaktibaasi Haridus- ja Noorteamet, kaasates sinna 925 asutuse kontaktid. Ankeetküsitluse kutse saadeti kõigile kontaktibaasis sisalduvatele kontaktidele (kelleks olid noorsootöötajad, koolide huvijuhid, huvihariduse õpetajad ning riigiasutuste, KOV-ide, MTÜ-de ja SA-de esindajad). Küsitlusele vastas 243 noorteinfo korraldajat (ankeedi mediaanpikkus vastamisel oli 14 minutit). Sellise valimi suuruse korral on maksimaalne valimiviga kogu valimi tulemuste üldistamisel 95%-lise tõenäosusega 5,4%. Noorteinfo korraldajate üldkogumi struktuur ning vastamisaktiivsus alamgruppides on toodud tabelis 3.

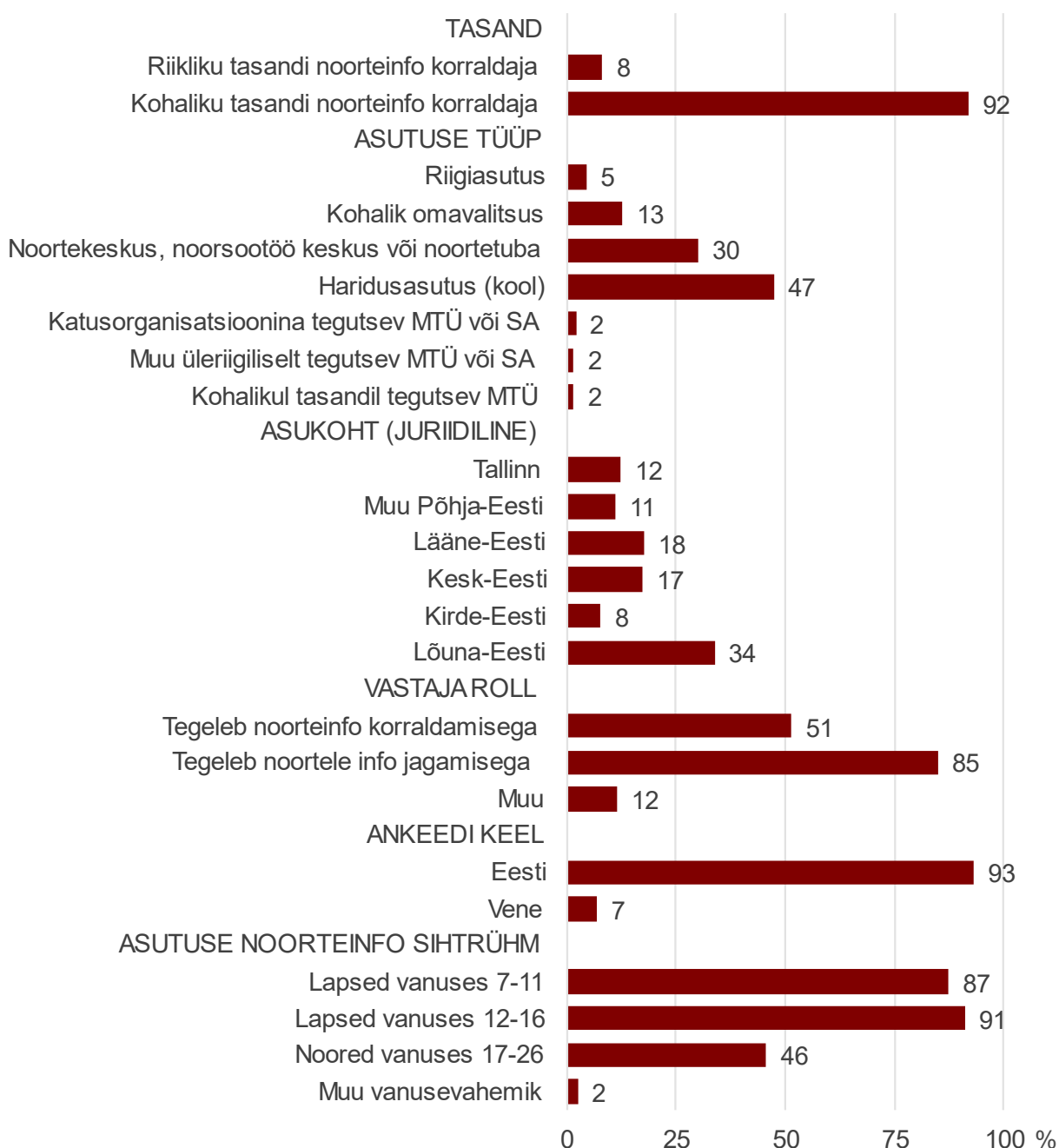
Tabel 3. Noorteinfo korraldajate üldkogumi struktuur ning vastamisaktiivsus alamrühmades

	Üldkogum	Küsitluses osalejaid	Vastamisaktiivsus
Riigiasutus	13	11	85%
Kohalik omavalitsus	79	31	39%
Noortekeskus, noorsootöö keskus või noortetuba	292	73	25%
Haridusasutus (kool)	513	115	22%
Kodanikuühendus (MTÜ või SA)	28	13	46%
Kokku:	925	243	26%

Eelnevast tabelist nähtub, et kuigi osades rühmades oli üldkogumi suurus väike (nt riigiasutused, kodanikuühendused), oli vastamisaktiivsus nendes rühmades kõrge,

mistõttu võib küsitlustulemust nendes rühmades pidada esinduslikuks (hoolimata sellest, et vastanute koguarv oli nendes rühmades väike).

Noorteinfo korraldajate valimi profiil on toodud joonisel 2.

Joonis 2 Noorteinfo korraldajate valimi profiil (n=243)

Selleks, et saada põhjalikum ülevaade noorteinfo jagamise korraldusest ning arenguvajadustest, viidi noorteinfo korraldajate sihtrühmas läbi 20 süvaintervjuud. Intervjueeritavate hulka kaasati noorteinfo korraldajaid-praktikuid nii riiklikult tasandilt (8 intervjueeritavat) kui kohalikult tasandilt (12 intervjueeritavat), sh eri tüüpi omavalitsustest (linnalistest ja hajaasustusega omavalitsustest) ning suure muukeelse elanikkonnaga omavalitsustest. Intervjuud toimusid augustist septembri lõpuni Zoomi vahendusel ning silmast silma.

2.2. Tulemuste esitamine

Ülevaade ankeetküsitluste tulemustest on raportis esitatud kirjeldava analüüsina. Analüüsi tekstis on rühmade vaheliste erinevuste kirjeldamisel esile toodud kogu valimi keskmisest oluliselt kõrgemad ning keskmisest oluliselt madalamad tulemused (statistiliselt olulised erinevused 95% usaldusnivool).

Noorte osas on enamiku teemade puhul hinnangute erinevust analüüsitud soo, vanuserühma ja koduse keele lõikes. Olulisemate teemade puhul vaadeldi noorte hinnangute erinevusi ka regiooni ning eesti keele oskuse lõikes. Noorte osas on mõnede teemade puhul esitatud võrdlusandmed 2016. aasta uuringust “Noorteinfo teenuse kättesaadavuse ja kasutajamugavuse tõstmise analüüs” (tellis Haridus- ja Teadusministeerium ja läbi viis Ernst ja Young Baltic AS).¹⁰

Noorteinfo korraldajate puhul võrreldi enamiku teemade osas ankeetküsitluse tulemusi tasandi (riiklik või kohalik), asutuse tüübi ning regiooni lõikes.

Käesoleva raporti joonistel ning tabelites esitatud andmed on ümardatud (enamasti pole esitatud komakohtadega arve), mistõttu ei pruugi vastuskategooriate osakaalude liitmisel saadav summa alati tulemuseks anda täpselt 100%. Tekstis ning jooniste päistes viidatud valimi suurused (vastajate arvud) põhinevad kaalumata andmetel, et anda realistlik ülevaade sellest, kui palju oli valimis antud teema kohta hinnangu andnuid. Kõik muud tulemused (protsentjaotused) põhinevad kaalutud andmetel.

Süvaintervjuude analüüsimisel lähtuti kvalitatiivse sisuanalüüsi põhimõtetest. Süvaintervjuude analüüsi tulemused on raportis esitatud paralleelselt ankeetküsitluse tulemustega (teemade järgi) ning tulemuste ilmestamiseks on esitatud tsitaate intervjuudest (tsitaatide puhul on eristatud, kas nende autoriks on riikliku või kohaliku tasandi noorteinfo korraldaja).

¹⁰ https://vana.hm.ee/sites/default/files/ey_hm_noorteinfo_aruanne_12.10.16.pdf

2.3. Teostajad

Uuringu erinevates etappides olid vastutavad:

Haridus- ja Noorteamet

- Konsultatsioonid, kommentaarid raportile, raporti taustapeatüki koostamine

Kadri Koort
Kaie Pranno

Turu-uuringute AS

- Metoodika, ankeetide ja vestluskavade koostamine, süvaintervjuude läbiviimine, tulemuste analüüs
- Süvaintervjuude läbiviimine
- Ankeetide tõlge
- Ankeetide programmeerimine ja andmetöötlus
- Veebiküsitluse haldamine
- Avatud vastuste kodeerimine ja süvaintervjuude transkriptsioonid
- Süvaintervjuude transkriptsioonid ja raporti toimetamine

Vaike Vainu
Kaja Södor
Irina Strapatšuk

Even Korberg
Kristel Merusk

Heli Aren

Hella Kaldaru

3. Mõisted ja klassifikatsioonid

Uuringus kasutatud regionaalne jaotus

Maakonnad on koondatud viieks regiooniks lähtuvalt territoriaalse liigendussüsteemi NUTS III taseme jaotusest:

- Põhja-Eesti: Harju maakond (Tallinna vaadeldi noorte ankeetküsitluse analüüsis Harjumaast eraldiseisvana)
- Lääne-Eesti: Hiiu maakond, Lääne maakond, Pärnu maakond ja Saare maakond
- Kesk-Eesti: Järva maakond, Lääne-Viru maakond ja Rapla maakond
- Kirde-Eesti: Ida-Viru maakond
- Lõuna-Eesti: Jõgeva maakond, Põlva maakond, Tartu maakond, Valga maakond, Viljandi maakond ja Võru maakond

Noorteinfo teemad

Noorte infovajaduste kaardistamisel on teemad laiematesse valdkondadesse grupeeritud järgnevalt:

- Huviharidus ja huvitegevus:
 - huviringid, huvikoolid ja trennid
 - noortekeskused ja noortetoad
 - noortelaagrid ja -malevad
 - rahvusvahelised laagrid ja programmid noortele (nt Erasmus+)
 - noorteprojektid (noortele suunatud või noorte poolt algatatud projektid)
- Õppimine:
 - õppimine Eestis
 - õppimine välismaal
- Töötamine:
 - töötamine, CV loomine ja praktika Eestis
 - töötamine, CV loomine ja praktika välismaal
 - ettevõtlus ja ettevõtlikkus (nt oma äri loomine, õpilasfirmad)
 - vabatahtlik töö Eestis ja/või välismaal
- Tervis ja turvalisus:
 - tervis (nt tervislik toitumine, haigused, vaimne tervis)
 - turvalisus (koolikiusamine, turvalisus internetis jms)
 - suhted (eakaaslastega, õpetajatega, vanematega)
- Meelelahutus:
 - kultuuri- ja noorteüritused
 - mängud (nt arvutimängud)
 - videod (nt muusikavideod) või filmid

- Osalemine ja kaasatus:
 - noorteühingud ja -organisatsioonid, korporatsioonid ja seltsid
 - noorte osaluskogud (nt noortekogud, noortevolikogud, õpilasesindused)
- Iseseisvumine ja raha:
 - toetused (nt stipendiumid ja sõidutoetused)
 - investeerimine, laenamine jm rahaga seotud teemad
 - õigused (nt seadused, valimistel osalemine)
 - iseseisev elu (vanematest eraldi kolimine, eelarve koostamine)
 - enesejuhtimine ja isiklik areng
- Muu teema

Kasutatud mõisted ja lühendid

Harno – Haridus- ja Noorteamet

KOV – kohalik omavalitsus

Noor – 7–26-aastane isik

Noorteinfo korraldaja – isik, asutus või võrgustik, kes loob või vahendab noortele suunatud informatsiooni

Riikliku tasandi noorteinfo korraldaja – riigiasutus või üleriigiliselt tegutsev (sh katusorganisatsioonina tegutsev) mittetulundusühing või sihtasutus, mis loob või vahendab noortele suunatud informatsiooni

Kohaliku tasandi noorteinfo korraldaja – KOV, noortekeskus, noorsootöö keskus, noortetuba, üldhariduskool või kohalikul tasandil tegutsev MTÜ, mis loob või vahendab noortele suunatud informatsiooni

4. Kokkuvõte

Noorte küsitlus

Noorte infovajadused

- Küsitluse põhjal on 12–26-aastaste noorte jaoks on kõige olulisem teemavaldkond, mille kohta infot otsitakse, meelelahutus. Teemavaldkondadena, mille osas peamiselt infot vajatakse, toodi kõige sagedamini esile iseseisvumise ja raha teemasid (42% 7–26-aastastest) ning huviharidust ja huvitegevust (vastavalt 39%). Noorte infovajadused sõltuvad eelkõige nende vanusest: 7–11-aastaste jaoks on kõige huvipakkumateks teemadeks huviharidus ja huvitegevused ning meelelahutus, kuid 17–26-aastaste jaoks iseseisvumine, töötamine ning rahateemad.

Info kättesaadavus

- Oma teadlikkust sellest, kust huvipakkumatel teemadel infot leida, hindavad noored valdavalt heaks: enamiku teemade puhul oli vähemalt 60% info saamisest huvitatud 7–26-aastastest noortest arvamusel, et kindlasti/pigem teab, kust antud teema kohta infot leida. Keskmiselt kõige paremaks hindavad noored oma teadlikkust meelelahutusega seotud info leidmise võimalustest. Madalaim on noorte enesehinnanguline teadlikkus info leidmise võimalustest osalemise/kaasatuse teemadel (noorteühingute ja -organisatsioonide kohta) ning huvihariduse ja huvitegevuste teemadel (noortelaagrite ja -malevate, noortekeskuste/noortetubade ning noorteprojektide kohta).
- Küsitluse andmetel otsivad noored infot põhiliselt internetist ning võrreldes 2016. aastaga on interneti olulisus info otsimisel noorte seas suurenenud. Enamiku teemade osas peab suurem osa infot otsinud noortest info leidmist lihtsaks, kuigi võrreldes 2016. aastaga on hinnangud selles osas muutunud kriitilisemaks. Keskmiselt kõige lihtsamaks hinnati info leidmist meelelahutuse teemadel, kuid keskmiselt kõige keerulisemaks iseseisvumise ja raha ning töötamise teemadel (eriti välismaal töötamise osas).¹¹ Info arusaadavus enamiku noorte hinnangul probleemiks pole – kõigi teemavaldkondade puhul hindas vähemalt 60% infot otsinutest leitud infot arusaadavaks.
- Eraldi küsiti ankeedis internetist info leidmise lihtsuse ning sealse info arusaadavuse kohta. Internetist infot otsinud 12–26-aastastest noortest 90% peab huvipakkuvate teemade kohta internetist info leidmist lihtsaks. Raskusi internetist info otsimisel põhjendati kõige sagedamini info puudulikkusega või peeti enda infootsimise oskusi puudulikuks.
- Internetti kasutavatest 7–26-aastastest noortest 86% hindas internetist saadavat infot neid huvitavate teemade kohta alati/enamasti arusaadavaks. Raskusi infost arusaamisel

¹¹ Ka 2016. aasta uuringust "Noorteinfo teenuse kättesaadavuse ja kasutajamugavuse tõstmise analüüs" (Ernst ja Young ja Haridus- ja Teadusministeerium) ilmnas, et noorte jaoks on kõige raskemini leitav töötamist, õppimist ja rahatarkust puudutav info.

esineb sagedamini noorematel või vähese eesti keele oskusega noortel. Info arusaadavuse tagamiseks peaks noorte hinnangul info olema sõnastatud lihtsalt, lühidalt ja noortepäraselt.

- Noortest 74% hinnangul leidub neile huvipakkuvate teemade kohta infot piisavalt. Teemadena, mille kohta võiks infot olla rohkem, toodi kõige sagedamini esile huviringide, huvikoolide ja trennidega seonduvat (nimetasid eelkõige 7–11-aastased), kuid küllaltki sageli nimetati ka raha või tervisega seotud teemasid (peamiselt 12–26-aastased).
- Ka erinevaid teemavaldkondi hinnates pidasid noored infot enamasti piisavaks: enamikus teemavaldkondades leidis vähemalt 60% infot otsinuist enda hinnangul kogu/peaaegu kogu vajaliku info. Madalam oli see näitaja järgnevate teemade puhul: töötamine, CV loomine ja praktika välismaal, vabatahtlik töö Eestis ja/või välismaal, õppimine välismaal ning noorteprojektid.

Infokanalid

- Noorte poolt kõige enam kasutatav infokanal on internet (99% kasutab, sealjuures 96% igapäevaselt). Traditsiooniliste massimeedia kanalite jälgimine on noorte seas vähem levinud: televiisorit vaatab 81%, raadiot kuulab 65% ning trükimeediat (paberil ajalehti või ajakirju) loeb 54% noortest. Sotsiaalmeediat kasutab 93% noortest, sealjuures 82% igapäevaselt. Erinevatest sotsiaalmeedia kanalitest on noorte seas populaarseim Youtube (kasutab 92% noortest), järgnevad TikTok (57%), Instagram (56%) ning Facebook (51%).
- Huvipakkuvate teemade kohta info saamisel on noorte jaoks peamiseks infokanaliks internet, kuid olulisel kohal on ka sõbrad-tuttavad, vanemad/pereliikmed ning kool. Muukeelsete noorte jaoks on infokanalite valik huvipakkuvate teemade kohta info saamisel väiksem kui eestikeelsetel, sealjuures viitavad tulemused sellele, et mida vähesem on noore eesti keele oskus, seda ahtam on ka tema infokanalite valik.
- Ka kõige eelistatumaks infokanaliks on noorte jaoks internet (viie enam eelistatud infokanali seas märkis 90% vastajatest), kuid olulisel kohal on ka sõbrad-tuttavad (vastavalt 53%), vanemad/pereliikmed (49%) ning õpetajad/õppejõud/kooli huvijuhid (36%). Traditsioonilistest massimeedia kanalitest on noorte jaoks kõige eelistatum infokanal televisioon (19%), vähem eelistatud aga trükimeedia (10%) ning raadio (6%). Internetikanalitest on noorte jaoks kõige eelistatumateks infokanaliteks sotsiaalmeedia (eriti Youtube) ning interneti otsingumootorid.
- Võrreldes noorte infokanalite kasutust nende infokanalite-alaste eelistustega torkab silma noorteinfo portaalide oluliselt suurem eelistamine võrreldes nende tegeliku kasutamisega. Muukeelsete noorte seas on huvi koolides/ülikoolides korraldatavate infoürituste vastu oluliselt kõrgem kui sellistelt üritustel infot saanute osakaal.

Noorteinfo portaalid

- Noorteinfo portaalist teevit.ee on kuulnud 24% küsitletud noortest, sealjuures 10% on seda portaali ka külastanud. Muukeelsete noorte teadlikkus Teeviidast on keskmisest madalam (Teeviita teab 7% ning külastanud on 3%). Ootuspäraselt on nii Teeviidast kuulnute kui ka Teeviida portaali külastanute osakaal seda suurem, mida vanema

vanuserühmaga on tegu: 7–11-aastastest on Teeviidast kuulnud 8%, 12–16-aastastest 17% ja 17–26-aastastest 37%, külastanud on Teeviida portaali 1% 7–11-aastastest, 5% 12–16-aastastest ja 17% 17–26-aastastest.

- Teeviida portaali külastanud noortest 62% jäi portaaliga rahule, 34% ei osanud hinnangut anda (ei mäletanud) ning 4% polnud portaaliga rahul.
- Muudest noorteinfo portalidest peale Teeviida on kuulnud 4% noortest, sealjuures 3% on neid portaale ka külastanud.

Info usaldusväarsus ja selle kontrollimine

- Küsitletud 12–26-aastastest noortest 82% hinnangul on internetis usaldusväärset infot piisavalt. Teemadeks, mille kohta on internetis usaldusväärset infot vähe, on noorte hinnangul eelkõige tervise-, raha- ja poliiticateemad ning uudised.
- Sotsiaalmeedias antavat infot peab usaldusväärseks 49% ning ebausaldusväärseks 46% noortest. Kriitilisus sotsiaalmeedias esitatava info usaldusväarsuse suhtes kasvab vanusega. Muukeelsed noored on sotsiaalmeedias esitatud info osas vähem kriitilised kui eestikeelsed noored.
- Noorteinfo portalides sisalduva info usaldusväarsuse kohta ei osanud 47% noortest seisukohta võtta (mis viitab nende väheselt kokkupuutele nimetatud portalidega), 49% pidas noorteinfo portalides toodud infot usaldusväärseks ning 4% ebausaldusväärseks.
- 12–26-aastastest noortest 97% märkis, et kontrollib internetist leitud info puhul, kas info on tõene (kasutades teisi infokanaleid), kuid vaid 40% teeb seda sageli.

Noorteinfo korraldajate küsitlus ja süvaintervjuud

Noorteinfo kvaliteedikriteeriumid

- Süvaintervjuudes nimetasid noorteinfo korraldajad noorteinfo peamiste kvaliteedikriteeriumitena relevantsust, usaldusväarsust, noortepärast esituslaadi, arusaadavust ning kättesaadavust. Esile toodi ka seda, et info peaks olema noori kaasav – nendega koos loodud või nende osalusvõimalusi suurendav.

Noorteinfo teemad

- Kõige levinumateks teemadeks, mille kohta noorteinfo korraldajad noortele infot jagavad, on küsitluse andmetel huviharidus, huviringid ja trennid (92% korraldajatest annab sel teemal infot), kultuuri- ja noorteüritused (89%), noortelaagrid ja -malevad ning noorteprogrammid (81%), noorteühingud ja -organisatsioonid, noorteprojektid ja vabatahtlik töö (76%) ning turvalisus (koolikiusamine, turvalisus internetis jms) (73%).

Infokanalid noorteinfo jagamisel

- Küsitluse andmetel on kõige levinumateks kanaliteks noorteinfo jagamisel internet (kasutab 94% noorteinfo korraldajatest) ja silmast silma kohtumised noortega (93%). Digitaalsete infokanalite plussina nimetati süvaintervjuudes võimalust jõuda kiirelt laia

auditooriumini, kuid otsekontakti plussina seda, et noored süvenevad infosse rohkem ning omandavad seda paremini. Küsitluse põhjal on kasutatavate infokanalite valik kõige mitmekesisem KOV-ide ja noortekeskuste puhul.

- Digitaalsete kanaleid kasutavad noorteinfo jagamisel pea kõik (99%) küsitlusele vastanud noorteinfo korraldajad. Kõige levinum digitaalne kanal noorteinfo jagamisel on sotsiaalmeedia (kasutab 83%) ning kõige levinumad sotsiaalmeedia kanalid noorteinfo vahendamisel on Facebook ja Instagram. Küllaltki levinud digitaalsed kanalid noorteinfo vahendamisel on ka asutuste oma veebilehed (kasutab 78% noorteinfo korraldajatest) ning õppeinfosüsteemid, nt eKool või Studium (56%).
- Digitaalsete kanalite kasutamisel noorteinfo jagamiseks on takistusi kogunud 19% küsitlusele vastanud noorteinfo korraldajatest. Kogetud takistustena toodi esile raskusi sihtrühmani jõudmisel (noored on uute kanalite kasutuselevõttu alati "sammukese ees", info ülekülluses on keeruline noortele silma jääda), noorteinfo korraldajate endi puudulikke info- või digipädevusi, tehnilisi häireid ning platvormide vähest funktsionaalsust.
- Küsitluse põhjal sooviks 28% noorteinfo korraldajatest kasutada digitaalsete kanaleid noorteinfo jagamisel senisest rohkem. Keskmisest kõrgem on huvi digitaalsete kanalite suurema kasutuselevõtu vastu noortekeskuste, noorsootöö keskuste või noortetubade töötajate seas. Digitaalsete kanalite suuremat kasutuselevõttu piiravate teguritena toodi esile ressursipuudust (aeg, finantsid, töötajate puudus), noorteinfo korraldajate puudulikke digipädevusi, teadmatust, milliste kanalite kaudu noorteni jõuda, asutuste veebilehtede vähest funktsionaalsust, puudulikke tehnilisi võimalusi ning küberturvalisuse nõuded (nt TikToki kasutamine pole osades asutustes võimalik).

Noorteinfo strateegiline planeerimine

- Noorteinfo alusdokumentidega (nt Noorteinfo käsiraamat, Euroopa noorteinfo harta) on küsitlusele vastanud noorteinfo korraldajatest 23% enda hinnangul kursis ning 52% mõningal määral kursis.
- Küsitluses osalenud noorteinfo korraldajatest 12% on noorteinfo koondamiseks ja jagamiseks koostanud kirjaliku tegevuskava ning 31% mõõdab/seirab laste ja noorte sihtgrupile info jagamisel oma tegevuse tulemuslikkust/mõju. Süvaintervjuudes kirjeldati selliste tegevustena põhiliselt noortelt tagasiside kogumist (kas otsesuhtluse või küsitluste teel), kuid ka arvepidamist üritustel/tegevustes osalejate, teenuse kasutajate või infojagamiseks kasutatavate veebilehtede külastuste osas. Osad noorteinfo korraldajad kasutasid oma tegevuse tulemuslikkuse/mõju mõõtmiseks ka muid statistilisi andmeid (nt kui tegu oli ennetustööga, siis hinnati selle efektiivsust lähtuvalt sellest, kas riikliku statistika kohaselt on probleemi esinemine noorte sihtrühmas vähenenud). Küsitluse põhjal on noorteinfo seonduva tegevuse tulemuslikkuse kaardistamine keskmisest levinum riigiasutuste seas
- Noorte infovajadusi ja -huvisid selgitatakse enamasti noortelt saadud tagasiside (91%), lapsevanematelt saadud tagasiside (57%), koostööpartneritelt saadud info (57%) või meedias avaldatud info põhjal (49%). Küsitlusele vastanud noorteinfo korraldajatest 43% viib noorte infovajaduste kaardistamiseks laste ja noorte sihtrühmas läbi uuringuid/küsitlusi/arutelusid ning 28% hindab noorte infovajadusi teiste asutuste poolt

läbiviidud uuringute/analüüside põhjal. Noorte infovajaduste väljaselgitamisega pole tegelenud vaid 3% noorteinfo korraldajatest.

- Valdav enamus (86%) küsitlusele vastanud noorteinfo korraldajatest kaasab ka noori endid info korraldamisse, sealjuures 52% kaasab noori info loomisse või materjalide testimisse ning 78% info jagamise/levitamisse.
- Süvaintervjuudes väljendati arvamust, et Eestis ei tegeleta noorteinfo strateegilise planeerimisega piisavalt, seda eriti kohalikul tasandil ja väiksemates omavalitsustes. Põhjustena toodi esile ressursipuudust (kohaliku tasandi puhul pigem oskuste puudumist, riiklikul tasandil pigem ajapuudust) ning kohaliku tasandi puhul ka hoiakuid (noorsootöö prioriteetsus KOV-i silmis).

Koostöö

- Ootuspäraselt on noorteinfo korraldajate koostööpartneriteks sageli sama tasandi asutused – küsitluse andmetel on koostöö riigiasutustega levinum just riikliku tasandi noorteinfo korraldajate seas, samas kui koostöö kohaliku tasandi noortekeeskuste ja MTÜ-dega on keskmisest levinum KOV-ide puhul. Riigiasutuste ja KOV-ide koostöövõrgustik noorteinfo valdkonnas on keskmiselt laiem (st nad omavad keskmiselt enam koostööpartnereid) kui noortekeeskused ja koolid, mis on ka ootuspärane, arvestades nende rolli noorteinfoteenuse juhtimisel. Koostöö sisuks on süvaintervjuude põhjal infovahetus, tegevusstrateegiate kooskõlastamine, ühisürituste ja -koolituste korraldamine ning noorteinfo edastamine koostööpartneri infokanalites.
- Küsitluse põhjal on noorteinfo korraldajatest 4% asutuste vahelise koostöö toimimisega noorteinfo korraldamisel ja jagamisel väga rahul, 78% pigem rahul ning 8% rahulolematu. Rahulolematust koostööga põhjendati sellega, et koostööd ja ressursse on vähe (pole aega koostööd korraldada), koostöös puudub süsteemsus (pole konkreetset eestvedajat) või ei pea võimalikud koostööpartnerid noorsootööd prioriteetseks.
- Küsitlusele vastanud noorteinfo korraldajatest 70% kuulub mõnda noortevaldkonna/noorsootöö koostöövõrgustikku või töörühma. Keskmisest vähem levinud on sellistesse koostöövõrgustikesse kuulumine üldhariduskoolide puhul (57%). Koostöövõrgustikesse/töörühmadesse kuuluvatest vastajatest 16% oli koostöövõrgustiku/töörühma tegevusega täiesti rahul, 73% pigem rahul ning 6% rahulolematu. Rahulolematust põhjendati sellega, et koostöövõrgustik ei toimi, koostöös puudub süsteemsus (puudub kindel eestvedaja), koostöö ei lähtu noorte huvidest või tegevuses puudub uudsus/tulevikku vaatamine laiemalt.

Rahulolu noorteinfo

- Küsitlusele vastanud noorteinfo korraldajatest 86% hinnangul on Eestis noorteinfot erinevatel teemadel piisavalt, sealjuures 11% arvates täiesti piisavalt. Teemadeks, mille osas pole infot piisavalt, on korraldajate hinnangul näiteks iseseisvasse ellu astumine (sh päriselu oskuste õppimine, finantstarkus, edasiõppimis- ja karjäärivõimalused), noorte kaasamisvõimalused/omaalgatusprojektid, hooajatöö võimalused, tervis, suhted, küberkiusamine ning -turvalisus. Üldiselt tunnetati infopuuduse asemel probleemina siiski

pigem info üleküllust, hektilisust ja killustatust. Lahenduseks peeti noorte infopädevuste suurendamist (oskust infot leida ning info/infokanalite usaldusväarsust hinnata).

- Sihtrühmadeks, kelleni jõuab info halvasti, on süvaintervjuude põhjal peamiselt NEET-noored ning venekeelsed noored.
- Nii riikliku kui kohaliku noorteinfoga, sh infoga digitaalsetes kanalites, on noorteinfo korraldajad valdavalt rahul. Riikliku noorteinfoga (üldiselt) on rahul 83%, kohaliku noorteinfoga 87% ja digitaalse noorteinfoga 89% korraldajatest. Samas jäi rahulolu mõõdukaks – väga rahul oli noorteinfoga vähem kui kümnendik küsitletutest, valdav osa andis hinnangu „pigem rahul“. Rahulolematust riikliku noorteinfoga põhjendati ankeetküsitluses kõige sagedamini info vähese atraktiivsuse, selguse ja arusaadavusega. Kohaliku noorteinfo osas põhjendati rahulolematust kõige sagedamini sellega, et info kättesaadavus on puudulik (info pole piisav, kõik olulised teemad pole kaetud) ning osadel KOV-idel puudub noorteinfo jagamise osas selge tegevuskava.
- Pea kõik (99%) küsitluses osalenud noorteinfo korraldajad olid kuulnud noorteinfo portaalist teevit.ee, sealjuures 85% portaalist kuulnutest oli portaaliga rahul. Arenguvajadustena nimetati Teeviida puhul kõige sagedamini sisu muutmist noortele atraktiivsemaks ning portaali laiemat reklaamimist/tutvustamist (nt Teeviida tutvustamist koolides).
- Küsitluse andmetel on noorteinfo korraldajate vaates noorteinfo valdkonna kõige suuremateks probleemideks valdkonna üldine rahastatus (rahulolematu 41% korraldajatest), tööjõupuudus (noorsootöötajate piisavusega on rahulolematu 53%, keskmisest sagedamini KOV-id või noortekeskuste, noorsootöö keskuste või nooretubade esindajad) ning mõningal määral ka koolituste valik ja piisavus (rahulolematu 30%). Süvaintervjuudes toodi noorteinfo (ning ka laiemalt noorsootöö) valdkonna probleemkohtadena esile ka seda, et noorsootöö on ühiskonnas vähe väärtustatud (mis samuti tingib noorsootöötajate äravoolu), noorsootöös puudub ühtne kvaliteedisüsteem ning noorteinfoteenuse (ja noorsootöö) tase KOV-ides on ebaühtlane.

5. Noorte küsitluse tulemused

5.1. Noorte infovajadused

Noorte infovajadusi kaardistati uuringus kahe erineva küsimuse kaudu. Selgitamaks noorte seniseid kogemusi info otsimisel, küsiti 12–26-aastastelt vastajatelt, millistel teemadel nad on viimase aasta jooksul infot otsinud (etteantud nimekirjast paluti märkida kuni 5 kõige olulisemat teemat). Selgitamaks seda, millistel teemadel info saamine on noorte jaoks praegusel hetkel kõige aktuaalsem, paluti noortel sama nimekirja kasutades märkida need, mille kohta nad kõige enam infot vajavad (antud küsimus esitati ka 7-11-aastastele). Teemad olid jagatud seitsmesse valdkonda ning vastajail oli võimalik etteantud nimekirja ka omalt poolt täiendada.

5.1.1. Teemad, mille kohta on infot otsitud

Noorte jaoks kõige olulisem teemavaldkond, mille kohta infot otsitakse, on **meelelahutus** – sellesse valdkonda kuuluvate teemade kohta on infot otsinud 71% 12–26-aastastest noortest, sealjuures 46% videote või filmide kohta, 39% mängude (nt arvutimängude) kohta ning 22% kultuuri- ja noorteürituste kohta. Noortest 51% märkis oluliste teemavaldkondade seas, mille kohta on infot otsinud, ka tervist ja turvalisust, 50% iseseisvumise ja rahaga seotud teemasid, 47% töötamisega seonduvat, 42% õppimisega seonduvat, 35% huviharidust ja huvitegevusi, 5% osalemise ja kaasatuse ning 3% muid teemasid. Küsitletutest 6% ei olnud infot otsinud ([tabel 4](#)). Neist, kes infot polnud otsinud, tõi 69% põhjuseks, et pole infot vajanud, ning 11% ei teadnud, kust infot otsida.

Võrreldes 12–16-aastastega on 17–26-aastaste seas levinum info otsimine tervise ja turvalisuse, iseseisvumise ja raha, töötamise ning õppimise teemadel, kuid vähem levinud info otsimine huvihariduse ja huvitegevuste kohta. Võrreldes 17–26-aastastega on 12–16-aastaste seas enam neid, kes ühelgi teemal infot otsinud ei ole.

Võrreldes poistega on tüdrukute seas levinum info otsimine tervise ja turvalisuse, õppimise ning huvihariduse/huvitegevuste teemadel. Võrreldes tüdrukutega otsivad poisid sagedamini infot meelelahutuse kohta. Võrreldes eestikeelsete noortega on muukeelsete seas vähem levinud info otsimine iseseisvumise ja raha teemadel.

Võrreldes 2016. aastaga on noorte seas muutunud sagedasemaks info otsimine videote, investeerimise/laenamise ning toetuste teemadel. Mitmete teemade osas on info otsimine vähenenud, sealjuures kõige enam on see vähenenud Eestis õppimise, huviringide/huvikoolide/trennide, kultuuri- ja noorteürituste, suhete ja turvalisuse teemade osas.

Tabel 4. Noorte jaoks kõige olulisemad teemad, mille kohta nad on infot otsinud
(kuni 5 vastust, n=12–26-aastased vastajad; 968)

	Kõik vastajad		VANUS		KODUNE KEEL	
	2023	2016	12–16 a., n=377	17–26 a., n=591	Eesti keel, n=745	Muu keel, n=223
MEELELAHUTUS	71%		73%	69%	71%	71%
Videod (nt muusikavideod) või filmid	46%	32%	52%	43%	47%	45%
Mängud (nt arvutimängud)	39%	35%	52%	32%	39%	41%
Kultuuri- ja noorteüritused	22%	33%	15%	26%	22%	22%
TERVIS JA TURVALISUS	51%		37%	60%	53%	47%
Tervis (nt tervislik toitumine, haigused, vaimne tervis)	47%	48%	31%	56%	49%	41%
Suhted (eakaaslastega, õpetajatega, vanematega)	9%	18%	8%	9%	8%	10%
Turvalisus (koolikiusamine, turvalisus internetis jms)	3%	12%	3%	3%	3%	4%
ISESEISVUMINE JA RAHA	50%		28%	63%	54%	40%
Investeerimine, laenamine jm rahaga seotud teemad	21%	9%	13%	25%	25%	9%
Toetused (nt stipendiumid ja sõidutoetused)	15%	9%	4%	22%	17%	10%
Enesejuhtimine ja isiklik areng	15%		12%	17%	14%	18%
Iseseisev elu (vanematest eraldi kolimine, eelarve koostamine)	11%	10%	5%	14%	11%	9%
Õigused (nt seadused, valimistel osalemine)	9%	15%	4%	12%	10%	7%
TÖÖTAMINE	47%		18%	64%	47%	46%
Töötamine, CV loomine ja praktika Eestis	33%	35%	10%	47%	32%	37%
Ettevõtlik ja ettevõtlikkus (nt oma äri loomine, õpilasfirmad)	10%	10%	4%	13%	12%	5%
Töötamine, CV loomine ja praktika välismaal	6%	10%	1%	10%	6%	9%
Vabatahtlik töö Eestis ja/või välismaal	5%	8%	3%	6%	5%	3%
ÕPPIMINE	42%		30%	49%	41%	46%
Õppimine Eestis	33%	51%	22%	39%	32%	36%
Õppimine välismaal	13%	14%	10%	16%	13%	15%
HUVIHARIDUS JA HUVITEGEVUS	35%		48%	28%	36%	34%
Huviringid, huvikoolid ja trennid	24%	39%	35%	17%	25%	21%
Rahvusvahelised laagrid ja programmid noortele (nt Erasmus+)	8%	7%	8%	8%	8%	9%
Noortelaagrid ja -malevad	6%	11%	14%	1%	6%	5%
Noorteprojektid (noortele suunatud või noorte poolt algatatud projektid)	2%		2%	3%	2%	3%
Noortekeskused ja noortetoad	2%	6%	5%	0%	2%	4%
OSALEMINE JA KAASATUS	5%		5%	5%	5%	5%
Noorteühingud ja -organisatsioonid, korporatsioonid ja seltsid	3%	10%	3%	4%	3%	4%
Noorte osaluskogud (nt noortekogud, noortevolikogud, õpilasesindused)	1%	7%	3%	1%	2%	1%
MÕNI MUU TEEMA	3%	4%	3%	3%	4%	2%
EI OLE ÜLDSE INFOT OTSINUD	6%	9%	12%	2%	5%	9%

* Tabelis tähistab sinine number kogu valimi keskmisest oluliselt kõrgemat ja punane number kogu valimi keskmisest oluliselt madalamat tulemust 95%-lisel usaldusnivool.

5.1.2. Teemad, mille kohta infot vajatakse

Lisaks info otsimisele kaardistati uuringus ka noorte tunnetatud infovajadusi. Küsimus teemade kohta, mille osas infot vajatakse, esitati lisaks 12–16-aastastele vastajatele ka 7–11-aastastele. Vastajail paluti etteantud nimekirjast märkida kuni 5 kõige olulisemat teemat, mille kohta nad praegu kõige enam infot vajavad. Võrdlusandmeid varasematest uuringutest antud küsimuse osas pole.

Kui eelnevalt nägime, et kõige levinum on info otsimine meelelahutuse teemadel, siis (täiendavate) infovajaduste vaates see valdkond tugevalt ei eristunud. Teemavaldkondadena, mille osas infot vajatakse, toodi kõige sagedamini esile **iseseisvumise ja rahaga seotut** (42%) ning **huviharidust ja huvitegevust** (39%) (tabel 5).

Küsitluse andmetel sõltuvad noorte infovajadused eelkõige nende vanusest:

- **7–11-aastaste** jaoks on kõige huvipakkumateks teemadeks huviharidus ja huvitegevused (7–11-aastastest märkis 75%, et vajab infot) ning meelelahutus (60%);
- **12–16-aastaste** puhul ei eristunud selliseid teemasid, mille osas oleks nende infovajadus oluliselt suurem kui teiste teemade puhul: suhteliselt võrdselt tunti huvi info saamise vastu nii huvihariduse ja huvitegevuste (37%), iseseisvumise ja raha (35%), meelelahutuse (34%), õppimise (34%) kui ka tervise ja turvalisuse (32%) teemadel;
- **17–26-aastased** huvitusid kõige enam info saamisest iseseisvumise ja raha (60%) ning töötamise (51%) teemadel.

Ootuspäraselt on huvi töötamise, välismaal õppimise ning iseseisvumise/raha teemade vastu seda kõrgem, mida vanema vanuserühmaga on tegu. Huvihariduse/huvitegevuste, meelelahutuse, turvalisuse ja suhete teemadest huvituvad nooremad vastajad seevastu enam kui vanemad.

Suhteliselt vähene on noorte huvi saada infot osalemise ja kaasatuse teemadel – kõigi vanuserühmade peale kokku huvitus nendel teemadel info saamisest 6%.

Noortest 13% ei vaja enda hinnangul infot ühegi teema kohta (keskmisest sagedamini 12–16-aastased, kellest märkis 18%, et ei vaja infot).

Võrreldes poiste või eestikeelsete noortega huvituvad tüdrukud või muukeelsed noored sagedamini infost huvihariduse/huvitegevuste ning õppimise teemadel, sealjuures on muukeelsete noorte infovajadused eestikeelsete noortega võrreldes suuremad Eestis õppimist puudutavate teemade osas. Samuti huvituvad muukeelsed noored eestikeelsetest noortest enam info saamisest seonduvalt välismaal töötamisega. Võrreldes muukeelsete noortega huvituvad eestikeelsed noored sagedamini infost investeerimise ja laenamise jm raha puudutavatel teemadel.

Tabel 5. Teemad, mille kohta noored kõige enam infot vajavad (kuni 5 vastust, n=7-26-aastased vastajad; 1295)

	Kõik vastajad, n=1295	VANUS			KODUNE KEEL	
		7-11 a., n=327	12-16 a., n=377	17-26 a., n=591	Eesti keel, n=981	Muu keel, n=314
ISESEISVUMINE JA RAHA	42%	15%	35%	60%	43%	37%
Investeeringimine, laenamine jm rahaga seotud teemad	20%	7%	17%	29%	24%	10%
Enesejuhtimine ja isiklik areng	13%	5%	12%	19%	13%	14%
Toetused (nt stipendiumid ja sõidutoetused)	13%	6%	8%	20%	11%	17%
Iseseisev elu (vanematest eraldi kolimine, eelarve koostamine)	12%	2%	7%	20%	13%	10%
Õigused (nt seadused, valimistel osalemine)	8%	2%	6%	12%	7%	9%
HUVIHARIDUS JA HUVITEGEVUS	39%	75%	37%	20%	37%	44%
Huviringid, huvikoolid ja trennid	28%	67%	24%	9%	27%	31%
Noortelaagrid ja -malevad	7%	19%	7%	1%	7%	9%
Rahvusvahelised laagrid ja programmid noortele (nt Erasmus+)	7%	5%	8%	7%	6%	8%
Noortekeskused ja noortetoad	6%	17%	3%	1%	5%	9%
Noorteprojektid (noortele suunatud või noorte poolt algatatud projektid)	4%	5%	3%	4%	3%	6%
MEELELAHUTUS	37%	60%	34%	25%	37%	38%
Mängud (nt arvutimängud)	19%	39%	17%	8%	18%	21%
Videod (nt muusikavideod) või filmid	17%	27%	22%	8%	17%	16%
Kultuuri- ja noorteüritused	16%	23%	10%	15%	15%	16%
TERVIS JA TURVALISUS	37%	41%	32%	38%	38%	35%
Tervis (nt tervislik toitumine, haigused, vaimne tervis)	27%	20%	23%	33%	28%	25%
Suhted (eakaaslastega, õpetajatega, vanematega)	12%	21%	9%	8%	12%	12%
Turvalisus (koolikiusamine, turvalisus internetis jms)	10%	22%	8%	4%	10%	8%
TÖÖTAMINE	34%	8%	28%	51%	32%	37%
Töötamine, CV loomine ja praktika Eestis	19%	2%	17%	31%	19%	22%
Ettevõtlik ja ettevõtlikkus (nt oma äri loomine, õpilasfirmad)	11%	3%	9%	17%	12%	10%
Töötamine, CV loomine ja praktika välismaal	9%	1%	4%	16%	7%	14%
Vabatahtlik töö Eestis ja/või välismaal	3%	3%	3%	2%	2%	3%
ÕPPIMINE	32%	32%	34%	32%	28%	43%
Õppimine Eestis	24%	27%	26%	21%	20%	35%
Õppimine välismaal	12%	6%	12%	15%	11%	13%
OSALEMINE JA KAASATUS	6%	10%	6%	5%	5%	8%
Noorteühingud ja -organisatsioonid, korporatsioonid ja seltsid	5%	7%	3%	4%	4%	6%
Noorte osaluskogud (nt noortekogud, noortevolikogud, õpilasesindused)	2%	4%	2%	1%	2%	3%
MÕNI MUU TEEMA	2%	3%	2%	1%	2%	2%
EI VAJA ÜLDSE INFOT	13%	13%	18%	9%	12%	14%

* Tabelis tähistab sinine number kogu valimi keskmisest oluliselt kõrgemat ja punane number kogu valimi keskmisest oluliselt madalamat tulemust 95%-lisel usaldusnivool.

5.2. Info kättesaadavus

Euroopa noorteinfo hartas on noorteinfotöö kesksete põhimõtetenä nimetatud info kättesaadavust (sh arusaadavust) ning vajaduspõhisust. Neid teemasid käsitleti ka noorte küsitluses: vastajail paluti hinnata noorteinfo piisavust nii üleüldiselt kui erinevate teemade lõikes. Samuti küsiti noortelt, kas nad teavad, kust neile huvipakkuvate teemade kohta infot leida, ning kas infot otsides on leitud info olnud arusaadav. Kuna antud uuringu üheks fookuseks oli noorteinfo digitaalsetes kanalites, esitati eraldi küsimused ka internetist info leidmise lihtsuse ning info arusaadavuse kohta.

5.2.1. Teadlikkus, kust infot leida

Küsimus selle kohta, kas teatakse, kust leida endale huvipakkuvate teemade kohta infot, esitati küsitluses osalenud 12–26-aastastele noortele. Hinnang paluti anda eraldi iga teema kohta, mille osas noor infot vajab (vastaja oli eelnevalt saanud valida kuni 5 kõige olulisemat teemat, mille kohta infot vajab) (joonis 3).

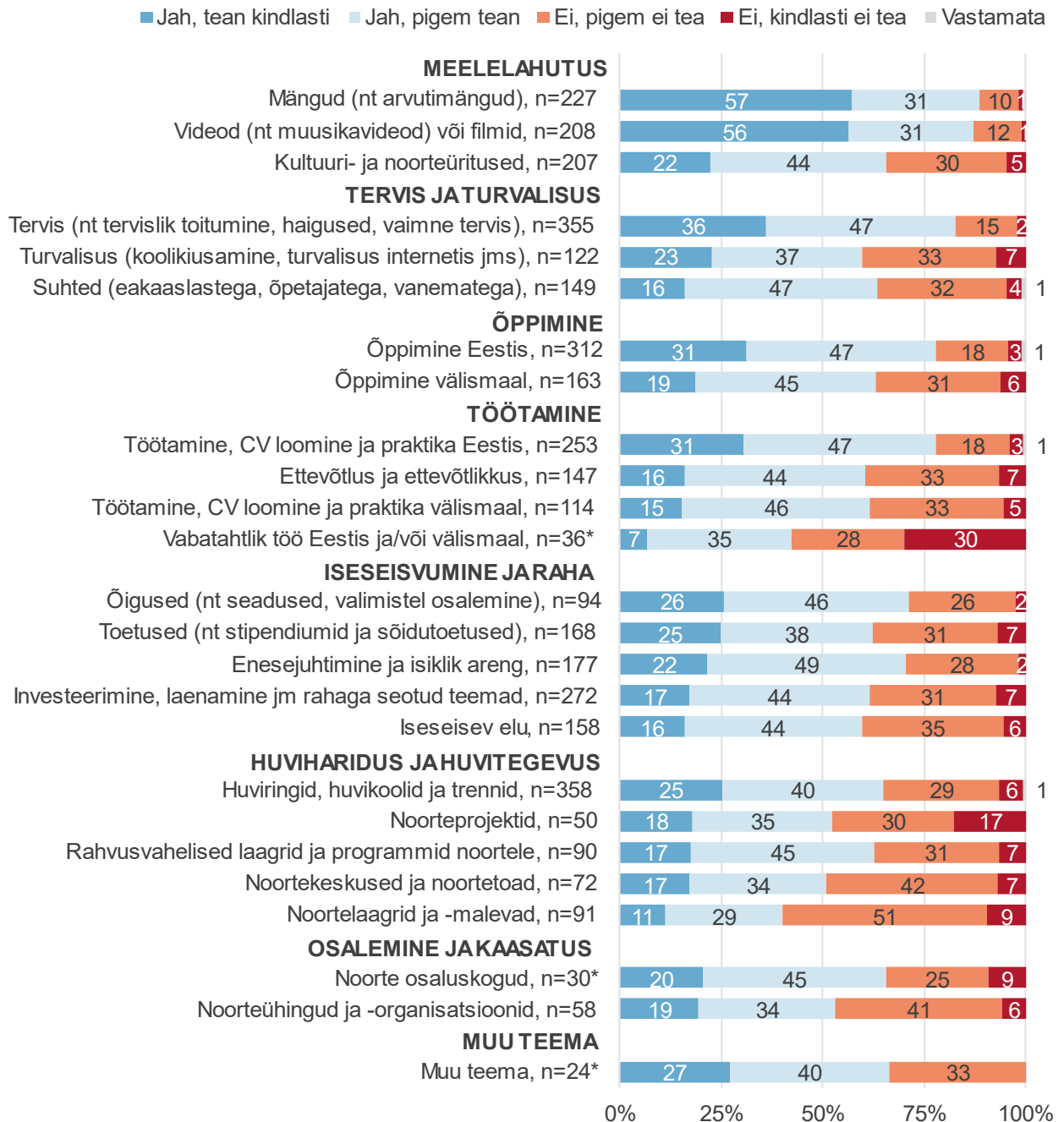
Üldjuhul hindavad noored oma teadlikkust sellest, kust infot leida, küllaltki heaks – **enamiku teemade puhul oli vähemalt 60% info saamisest huvitatud vastajatest arvamusel, et kindlasti/pigem teab, kust antud teema kohta infot leida**. Torkab silma, et nende teemade osas, millest huvitatutuid on rohkem, on ka teadlikkus info saamise võimalustest üldjuhul parem. Kõige sagedamini hinnati oma teadlikkust info saamise osas heaks mängude, videote, tervise ning Eestis õppimise või töötamise teemadel (enam kui ¾ vastajatest arvas, et teab, kust infot leida). **Madalaim on teadlikkus info saamise võimalustest järgnevate teemade osas:**

- noortelaagrid ja -malevad (60% noortest, kes antud teemal infot vajaks, pigem/kindlasti ei tea, kust infot saada)
- vabatahtlik töö (vastavalt 58% - antud teema kohta andis hinnangu 36 vastajat)
- noortekeskused ja noortetoad (49%)
- noorteprojektid (48%)
- noorteühingud ja -organisatsioonid (47%).

Koondades noorte poolt märgitud teemad laiematesse teemavaldkondadesse ilmneb, et keskmiselt kõige paremaks hindavad noored oma teadlikkust **meelelahutusega** seotud info leidmise võimalustest (keskmiselt 81% meelelahutuse teemadest huvitatud noortest arvas, et kindlasti/pigem teab, kust vastavat infot leida).¹² Madalaim on noorte enesehinnanguline teadlikkus info leidmise võimalustest **osalemise/kaasatuse** teemadel (keskmiselt 43% info saamisest huvitatud vastajatest arvas, et kindlasti/pigem ei tea, kust infot leida) ning **huvihariduse ja huvitegevuste** teemadel (vastavalt 41%) (joonis 4). Üldjoontes hindasid end info leidmise võimaluste osas vähem teadlikuks nooremad

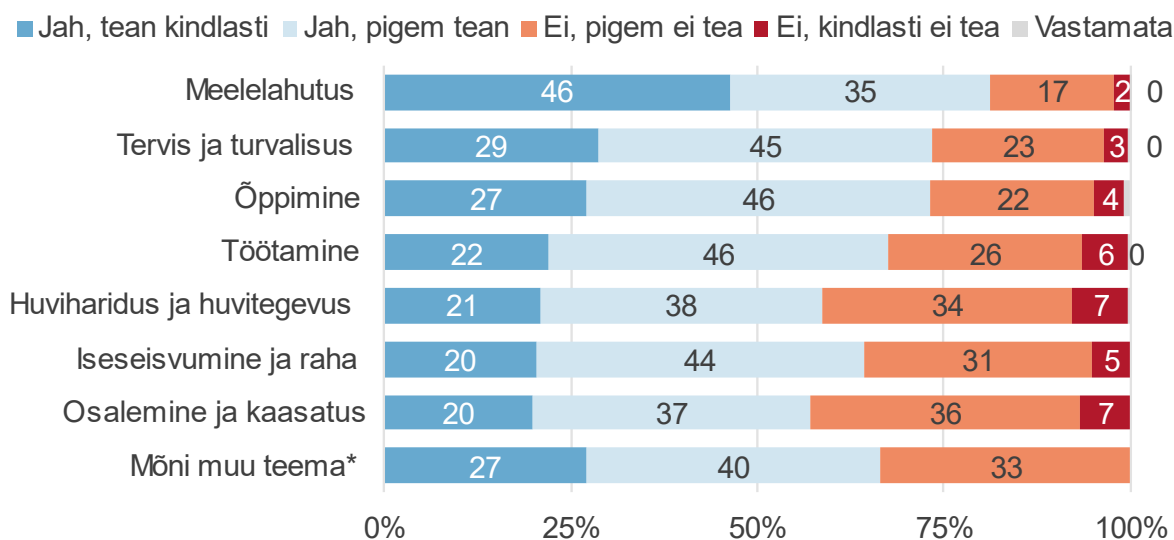
¹² Antud näitaja on arvatud meelelahutuse teemavaldkonna alla koondatud kolme alateema kohta hinnangu andnud vastajate hinnangute keskväärtusena.

vastajad, samas kui 17–26-aastased arvasid keskmisest sagedamini, et teavad, kust infot leida. Eesti- ja muukeelsete noorte võrdluses märkimisväärsed erinevused hinnangutes info leidmise võimalustele puudusid.

Joonis 3. Noorte hinnangud oma teadlikkusele, kust on võimalik neile huvipakkuvate teemade kohta infot leida (n=7–26-aastased vastajad, kes märkisid, et vajavad antud teema kohta infot (valida sai kuni 5 olulisemat teemat))

* Antud rühmas oli valim üldistuste tegemiseks liiga väike.

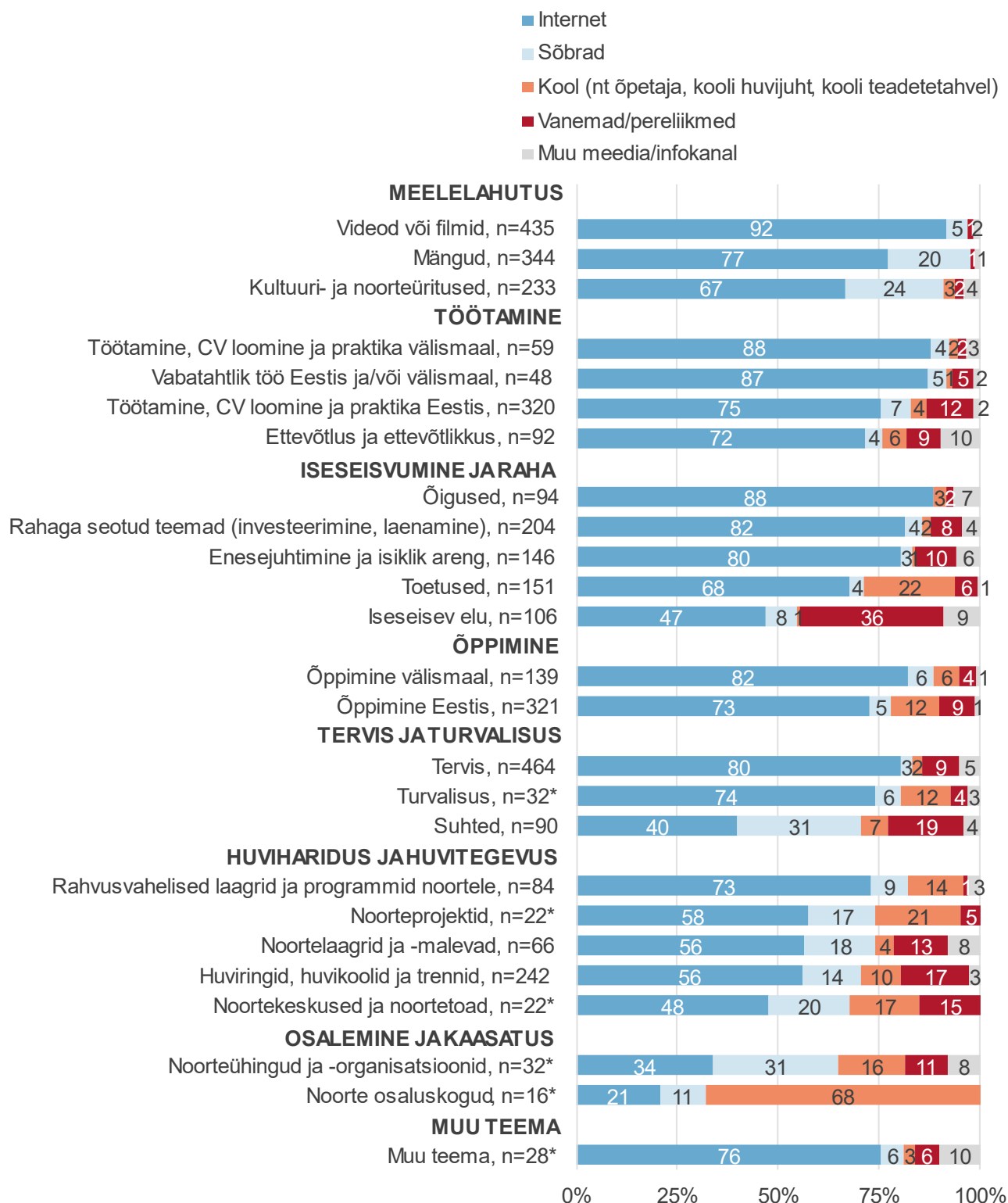
Joonis 4. Noorte hinnangud oma teadlikkusele, kust on võimalik neile huvipakkuvate teemade kohta infot leida, laiemate teemavaldkondade võrdlus ($n=7-26$ -aastased vastajad, kes märkisid, et vajavad antud teemavaldkonna kohta infot)

* Antud teema osas oli valim üldistuste tegemiseks liiga väike.

5.2.2. Info leidmise lihtsus ja info arusaadavus

Lisaks teadlikkusele, kust erinevate teemade kohta infot leida, kaardistati uuringus ka noorte kogemusi info otsimisel. Erinevate teemade kohta infot otsinud 12–26-aastastelt noortelt küsiti, millistest kanalitest nad nende teemade kohta peamiselt infot otsisid, kui lihtne oli otsitaval teemadel infot leida ning kui arusaadav oli leitud info (hinnang paluti anda eraldi iga teema kohta, mille kohta vastaja oli infot otsinud).

Põhiliseks infoallikaks oli noorte jaoks enamiku teemade osas info otsimisel internet (joonis 5) ning võrreldes 2016. aastaga on interneti olulisus info otsimisel suurenenud (Lisa1, joonis 1a). Siiski on teemasid, mille kohta eelistavad paljud noored infot otsida ka muudest infokanalitest peale interneti: näiteks suhete, noorteühingute ja -organisatsioonide, kultuuri- ja noorteürituste ja mängude kohta info otsimisel on küllaltki paljude noorte jaoks olulisel kohal ka sõbrad; noorte osalus kogude, toetuste ja noorteprojektide kohta info otsimisel on küllaltki olulisel kohal ka kool ning iseseisva elu kohta info otsimisel on küllaltki oluliseks infoallikaks ka vanemad/pereliikmed (joonis 5).

Joonis 5. Info otsimisel kasutatud peamised infoallikad (n=antud teema kohta .infot otsinud 12–26-aastased vastajad (valida sai kuni 5 olulisemat teemat))

* Antud rühmas oli valim üldistuste tegemiseks liiga väike.

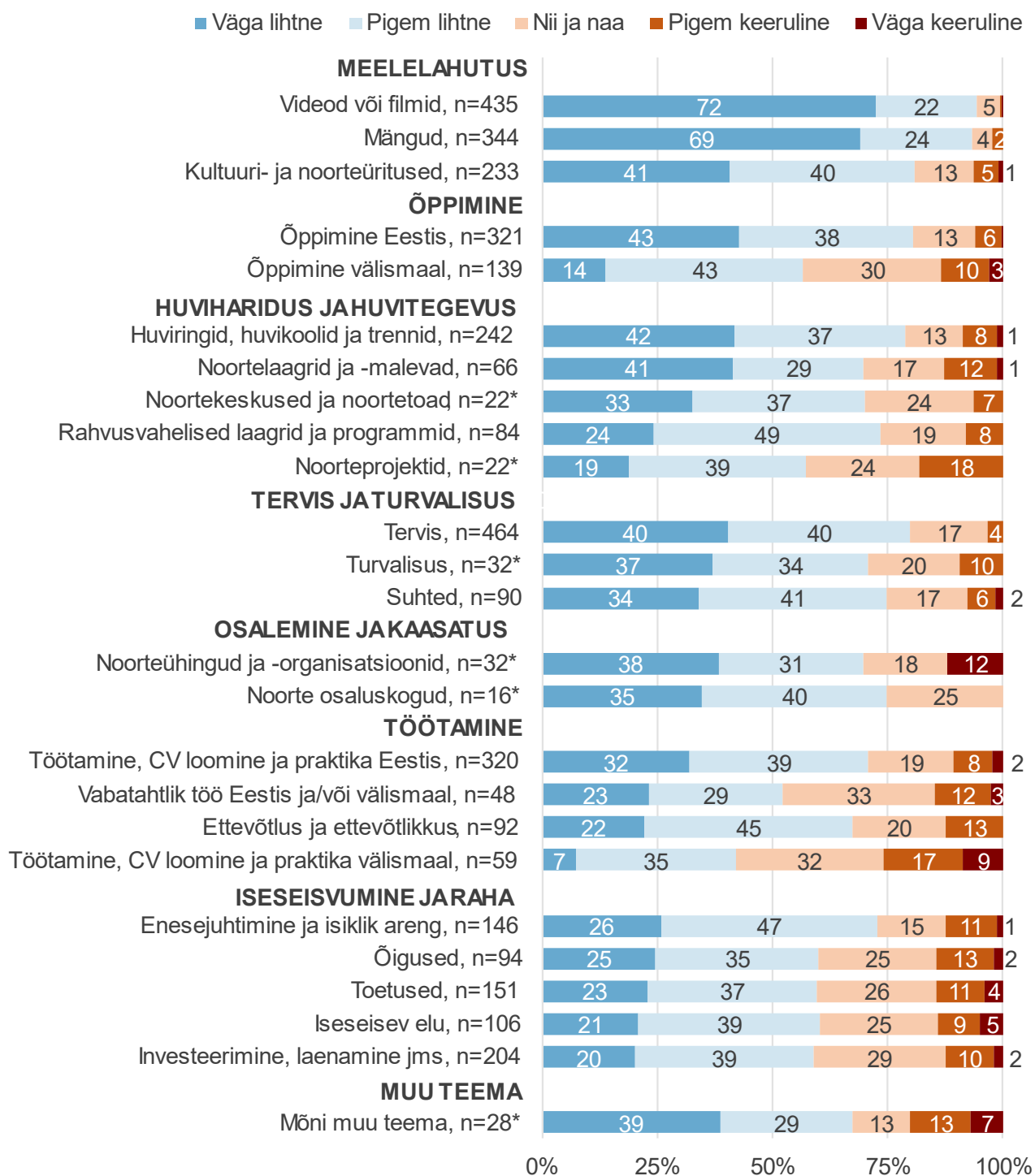
Enamiku teemade osas pidas valdav osa infot otsinutest selle leidmist väga või pigem lihtsaks (joonis 6), kuid siiski on noorte hinnangud võrreldes 2016. aastaga muutunud kriitilisemaks – paljude teemade osas on info leidmist keeruliseks pidavate vastajate osakaal suurenenud (Lisa 1, joonis 2a). Põhjuseks võib olla info (kasvav) üleküllus, mis muudab usaldusväärse ja olulise info välja sõelumise noore jaoks keeruliseks. Raskusi info leidmisel kogeti kõige sagedamini seoses välismaal töötamise teemaga (töötamine, CV loomine ja praktika välismaal), mille osas 26% infot otsinutest pidas info leidmist väga või pigem keeruliseks.

Analüüsid hinnanguid laiemate teemavaldkondade lõikes, ilmneb, et keskmiselt kõige lihtsamaks hinnati info leidmist **meelelahutuse** teemadel (91% peab info leidmist väga/pigem lihtsaks), kuid keskmiselt kõige sagedamini on noortel raskusi info leidmisega **iseseisvumise ja raha** (14% peab info leidmist väga/pigem keeruliseks) ning **töötamise** teemadel (vastavalt 13%) (joonis 8).

Info arusaadavust hindasid noored keskmiselt positiivsemalt kui info leidmise lihtsust. Kõigi oluliste teemade osas, mille kohta oli infot otsitud, pidas vähemalt 60% infot otsinutest leitud infot täiesti või pigem arusaadavaks, sealjuures keskmiselt kõige sagedamini peeti arusaadavaks meelelahutuse-teemalist infot (joonised 7 ja 9). Vastajaid, kes pidasid infot pigem või üldse mitte arusaadavaks, oli kõigi uuritavate teemade puhul suhteliselt vähe. Vähe arusaadavaks hinnati infot kõige sagedamini järgnevate teemade puhul:

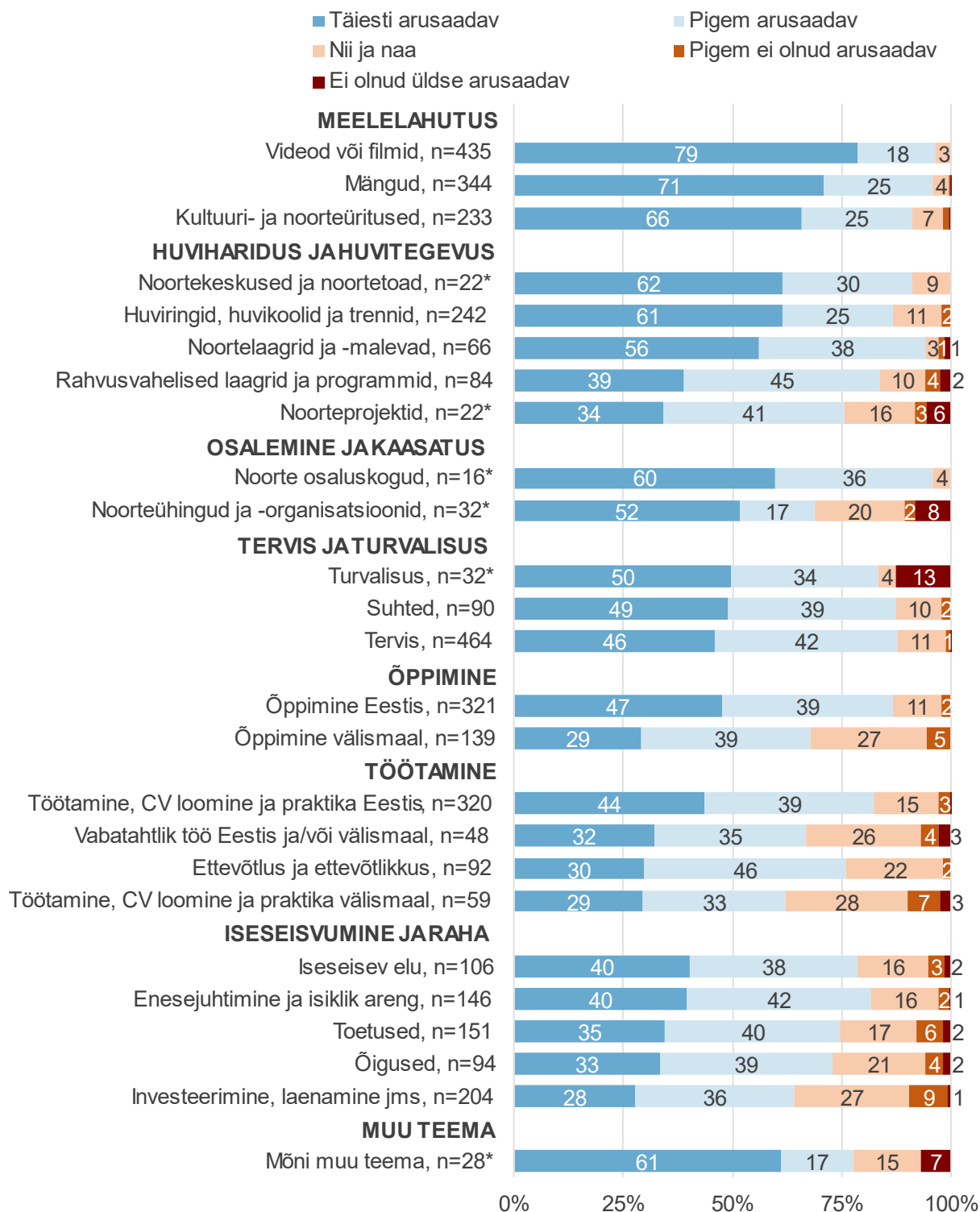
- Turvalisus (13% infot otsinutest pidas infot pigem/üldse mitte arusaadavaks, hinnangu andsid 32 vastajat)
- Noorteühingud ja -organisatsioonid (vastavalt 11% ja 32 vastajat)
- Töötamine, CV loomine ja praktika välismaal (10%).

Võrreldes 2016. aastaga on statistiliselt olulisel määral suurenenud nende vastajate osakaal, kes peavad pigem/üldse mitte arusaadavaks investeerimise või laenamise või toetuste teemalist infot (Lisa 1, joonis 3a).

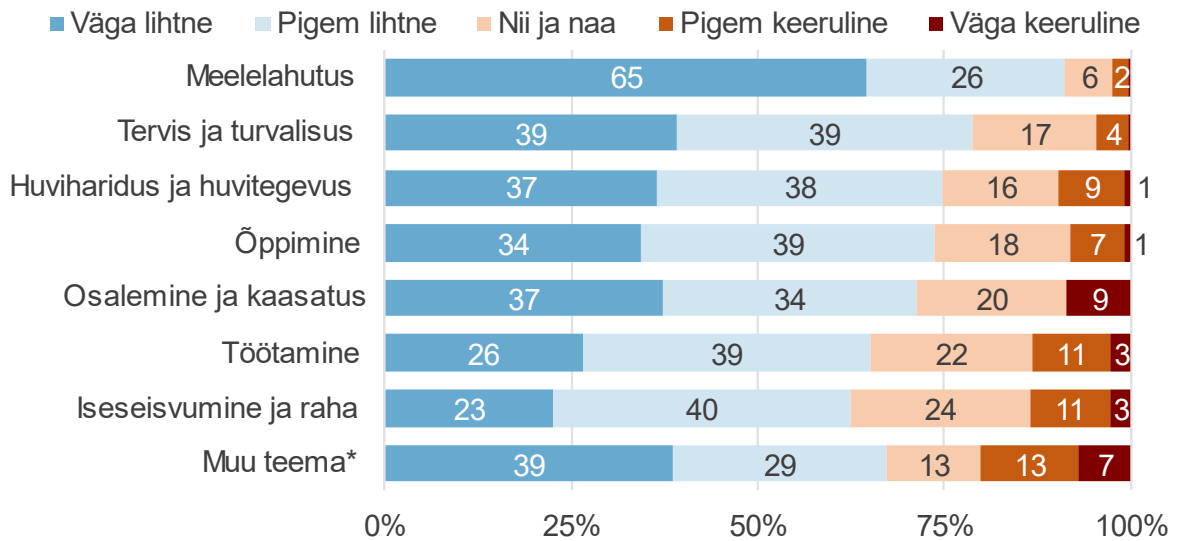
Joonis 6. Hinnangud info leidmise lihtsusele (n=antud teema kohta infot otsinud 12–26-aastased vastajad (valida sai kuni 5 olulisemat teemat))

* Antud rühmas oli valim üldistuste tegemiseks liiga väike.

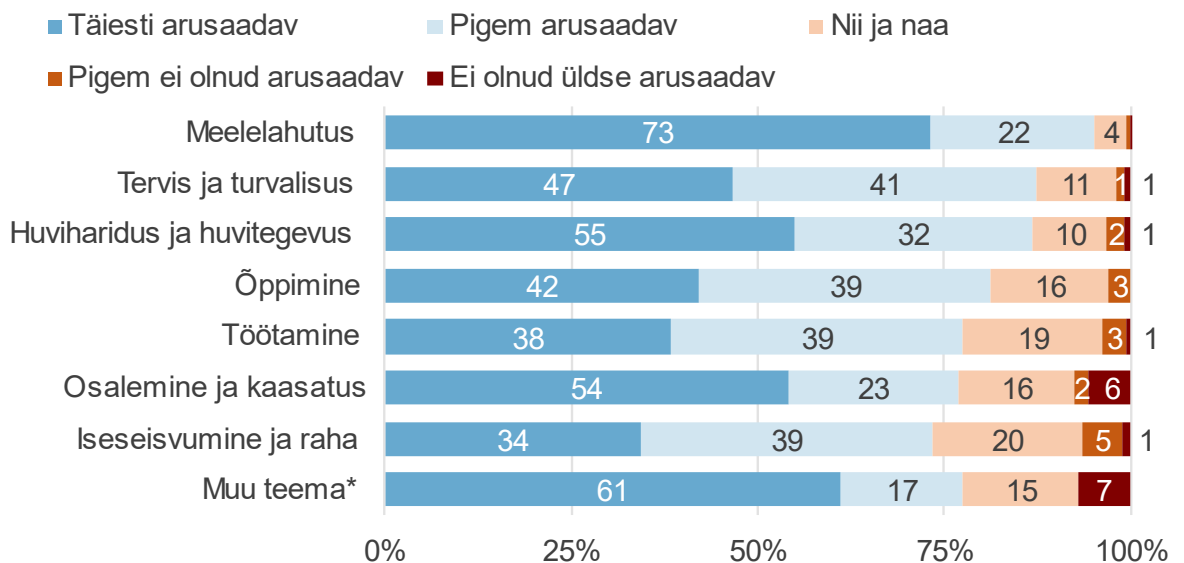
Joonis 7. Hinnangud leitud info arusaadavusele (n=antud teema kohta infot otsinud 12–26-aastased vastajad (valida sai kuni 5 olulisemat teemat))

* Antud rühmas oli valim üldistuste tegemiseks liiga väike.

Joonis 8. Hinnangud info leidmise lihtsusele, laiemate teemavaldkondade võrdlus (n=antud teemavaldkonna kohta infot otsinud 12–26-aastased vastajad)

* Antud teema osas oli valim üldistuste tegemiseks liiga väike.

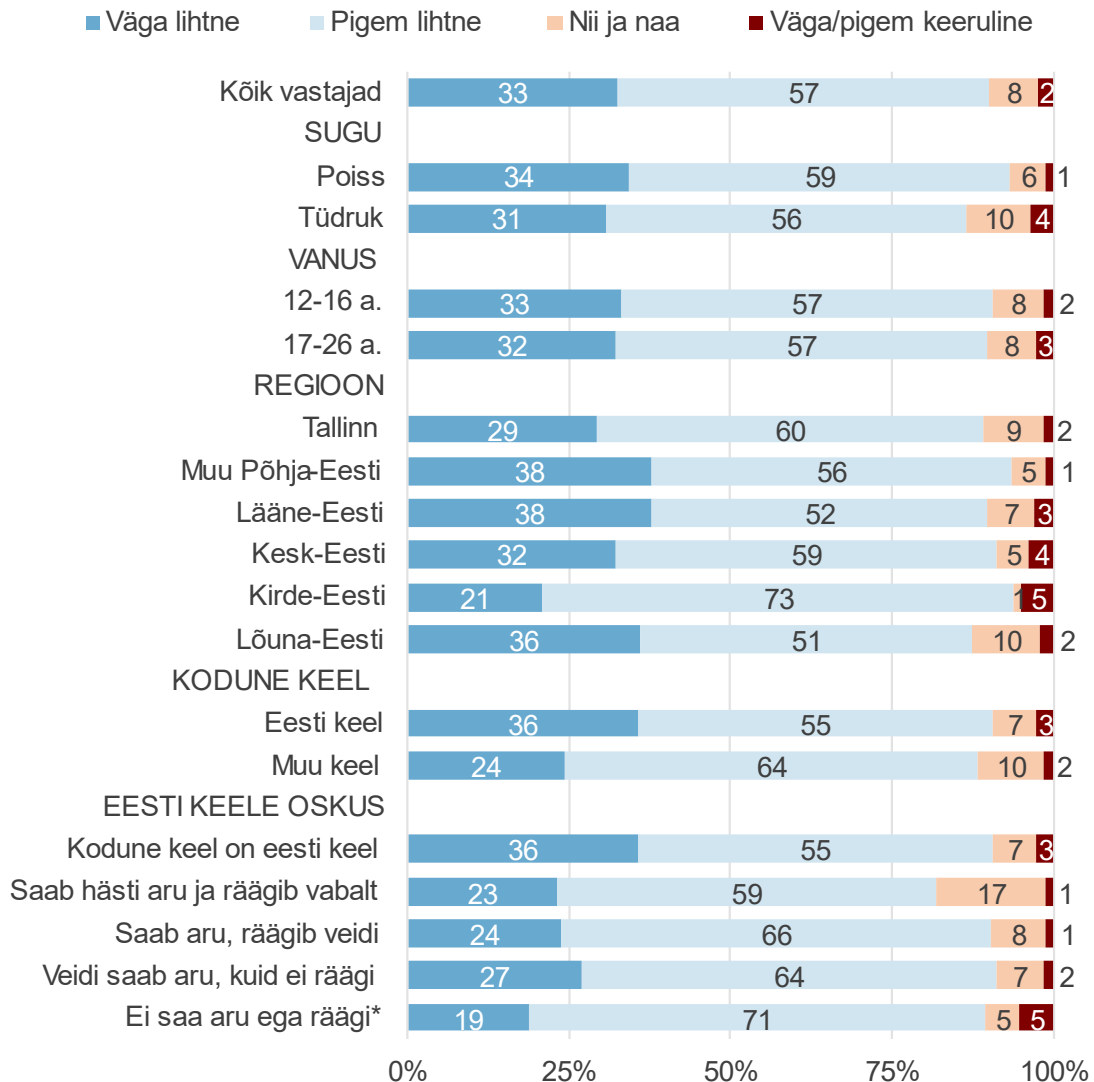
Joonis 9. Hinnangud leitud info arusaadavusele, laiemate teemavaldkondade võrdlus (n=antud teemavaldkonna kohta infot otsinud 12–26-aastased vastajad)

* Antud teema osas oli valim üldistuste tegemiseks liiga väike.

Eraldi küsiti ankeedis internetist info leidmise lihtsuse ning sealse info arusaadavuse kohta. **12–26-aastastest noortest, kes on internetist infot otsinud, peab 90% huvipakkuvate teemade kohta internetist info leidmist lihtsaks**, sealjuures 33% väga ning 57% pigem lihtsaks. Info leidmist internetist peab keeruliseks 2% küsitatud noortest ning 8% andis hinnangu “nii ja naa” (joonis 10).

Võrreldes tüdrukutega hindavad poisid info leidmist internetist lihtsaks sagedamini (86% tüdrukutest ja 93% poistest). Võrreldes eestikeelsete noortega hindavad muukeelsete noored info leidmist internetist pisut harvemini väga lihtsaks (36% eesti- ja 24% muukeelsetest noortest).

Vastajail, kes pidasid info leidmist keeruliseks või andsid hinnangu “nii ja naa”, paluti vabas vormis põhjendada, miks oli internetist infot leida keeruline. Kõige sagedamini toodi põhjuseks seda, et teema kohta oli saadaval puudulik info või peeti enda info otsimise oskusi puudulikuks. Vahel märgiti ka seda, et info või infoallikas tundus ebausaldusväärne ja info oli vastuoluline, et infot/infomüra on palju, et info oli keeruliselt sõnastatud või segaselt kirjutatud või et info oli esitatud võõrkeeles.

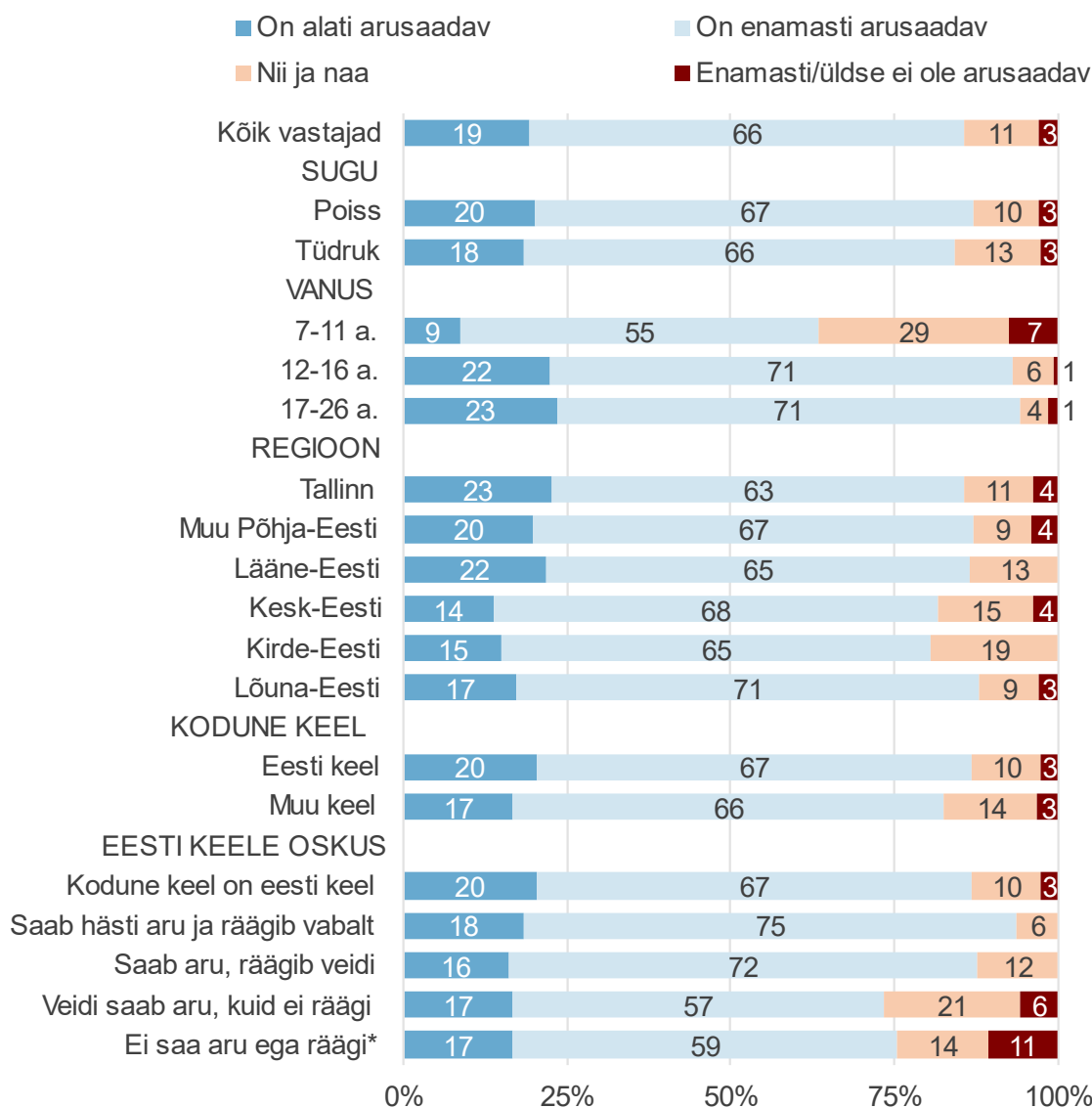

Joonis 10. Hinnangud internetist info leidmise lihtsusele (n=12–26-aastased vastajad, kes kasutavad internetti huvipakkuvate temade kohta info otsimiseks; 954)

* Antud rühmas oli valim üldistuste tegemiseks liiga väike.

86% interneti kasutavatest 7–26-aastastest noortest hindas neid huvitavate teemade kohta internetist saadavat infot arusaadavaks, sealjuures 19% alati arusaadavaks ning 66% enamasti arusaadavaks. Noortest 11% andis hinnangu “nii ja naa” ning 3% pidas infot (enamasti või üldse) mitte arusaadavaks (joonis 11).

Noorimas vanuserühmas esineb raskusi infost arusaamisel enam kui vanemates vanuserühmades: kui 12–26-aastastest pidas 93-94% infot alati/enamasti arusaadavaks, siis 7–11-aastaste seas oli vastav näitaja 63%, samas kui 29% andis hinnangu “nii ja naa” ning 7% pidas infot (enamasti) mitte arusaadavaks. Lisaks vanusele mõjutab hinnanguid ka eesti keele oskus: **noored, kes eesti keeles rääkida ei oska, hindavad infot arusaadavaks harvemini kui noored, kes valdavad eesti keelt kõnes.**

Joonis 11. Hinnangud internetist leitava info arusaadavusele (n=7–26-aastased vastajad, kes kasutavad interneti; 1288)

* Antud rühmas oli valim üldistuste tegemiseks liiga väike.

Vastajail, kelle hinnangul ei ole neid huvitavate teemade kohta saadav info internetis arusaadav või kes andsid hinnangu “nii ja naa”, paluti kirjeldada, kuidas peaks internetis infot esitama või milline peaks info olema, et see oleks paremini arusaadav. Kõige sagedamini toodi siinsetes vastustes esile seda, et info peaks olema sõnastatud lihtsalt, selgelt, lühidalt ja noortepäraselt. Märgiti ka seda, et info peaks olema üheselt mõistetav ja usaldusväärne, emakeelne ning kergelt leitav. Leidus ka neid, kes soovitasid jagada infot sagedamini video, filmi või jooniste/pildi kujul (eelkõige soovisid seda 7–11-aastased).

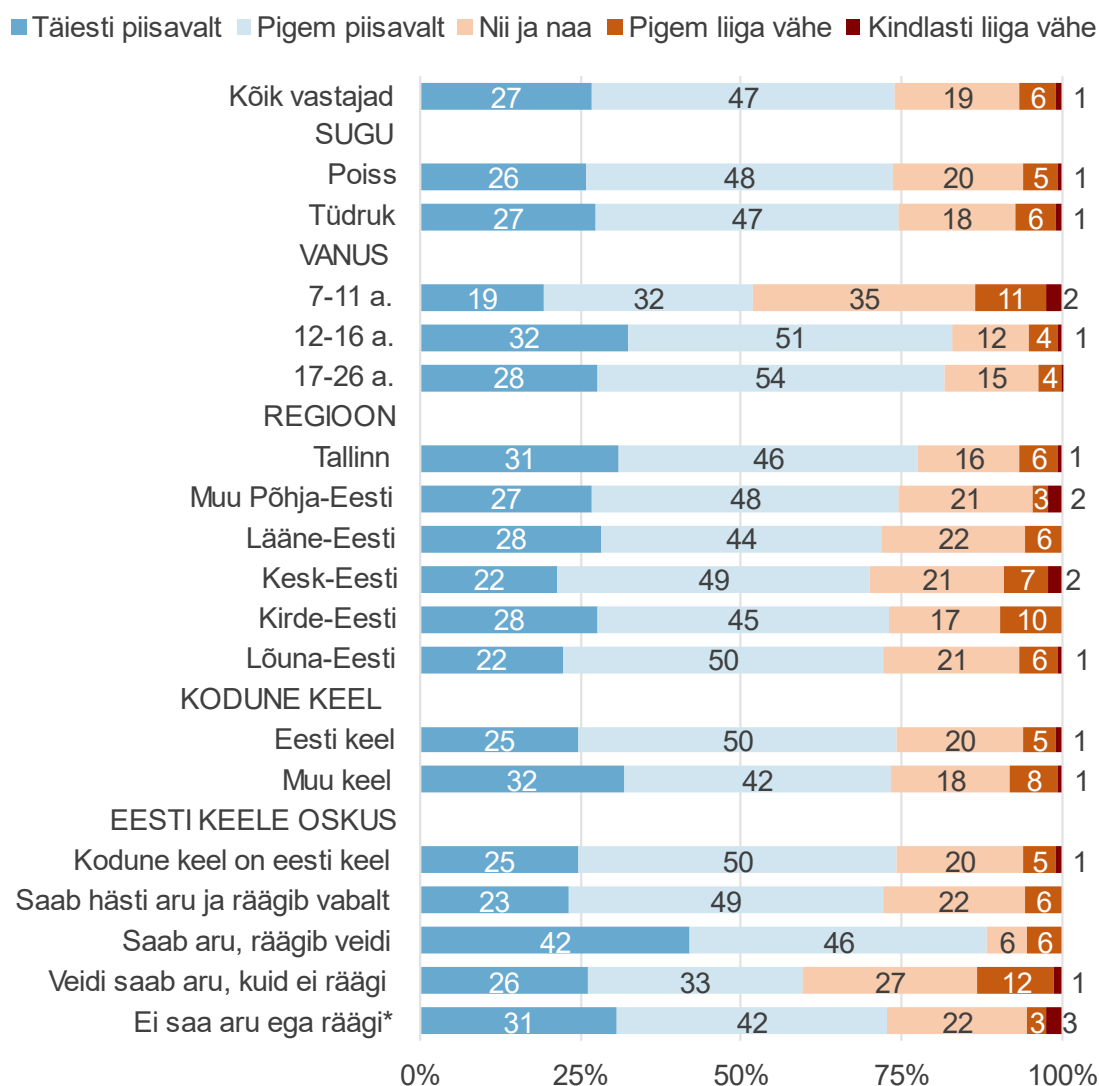
5.2.3. Info piisavus

Noorte hinnanguid noortefo piisavusele kaardistati ankeedis kahe küsimuse kaudu. Esmalt paluti (kõigil) vastajail hinnata, kas neile huvipakkuvate teemade kohta (üldiselt) on piisavalt infot. Seejärel paluti 12–26-aastastel vastajatel hinnata info piisavust tema jaoks olulistest teemavaldkondades (kuni 5), mille kohta ta on viimase aasta jooksul infot otsinud.

Küsitluteest noortest 74% hinnangul leidub neile huvipakkuvate teemade kohta infot piisavalt, sealjuures 27% arvates täiesti ning 47% arvates pigem piisavalt. Noortest 19% andis info piisavusele hinnangu “nii ja naa” ning 7% arvates on infot liiga vähe (1% arvates kindlasti ning 6% arvates pigem liiga vähe) (joonis 12).

Võrreldes 12–26-aastastega on 7–11-aastased sagedamini seisukohal, et neile huvipakkuvatel teemadel on infot liiga vähe: 7–11-aastastest arvas nii 13% ning 12–26-aastastest 4%. Hinnanguid mõjutab ka vastaja keeleoskus: **keskmisest sagedamini peavad infot väheseks need noored, kelle eesti keele oskus on vähene** (kes saavad eesti keelest aru, kuid ise eesti keelt ei räägi).

Teemadena, mille kohta võiks infot olla rohkem, toodi kõige sagedamini esile **huviringide, huvikoolide ja trennidega seonduvat** (nimetasid eelkõige 7–11-aastased), kuid küllaltki sageli nimetati ka **raha või tervisega seotud teemasid** (peamiselt 12–26-aastased).

Joonis 12. Hinnangud info piisavusele huvipakkumatel teemadel ($n=7-26$ -aastased vastajad; 1295)

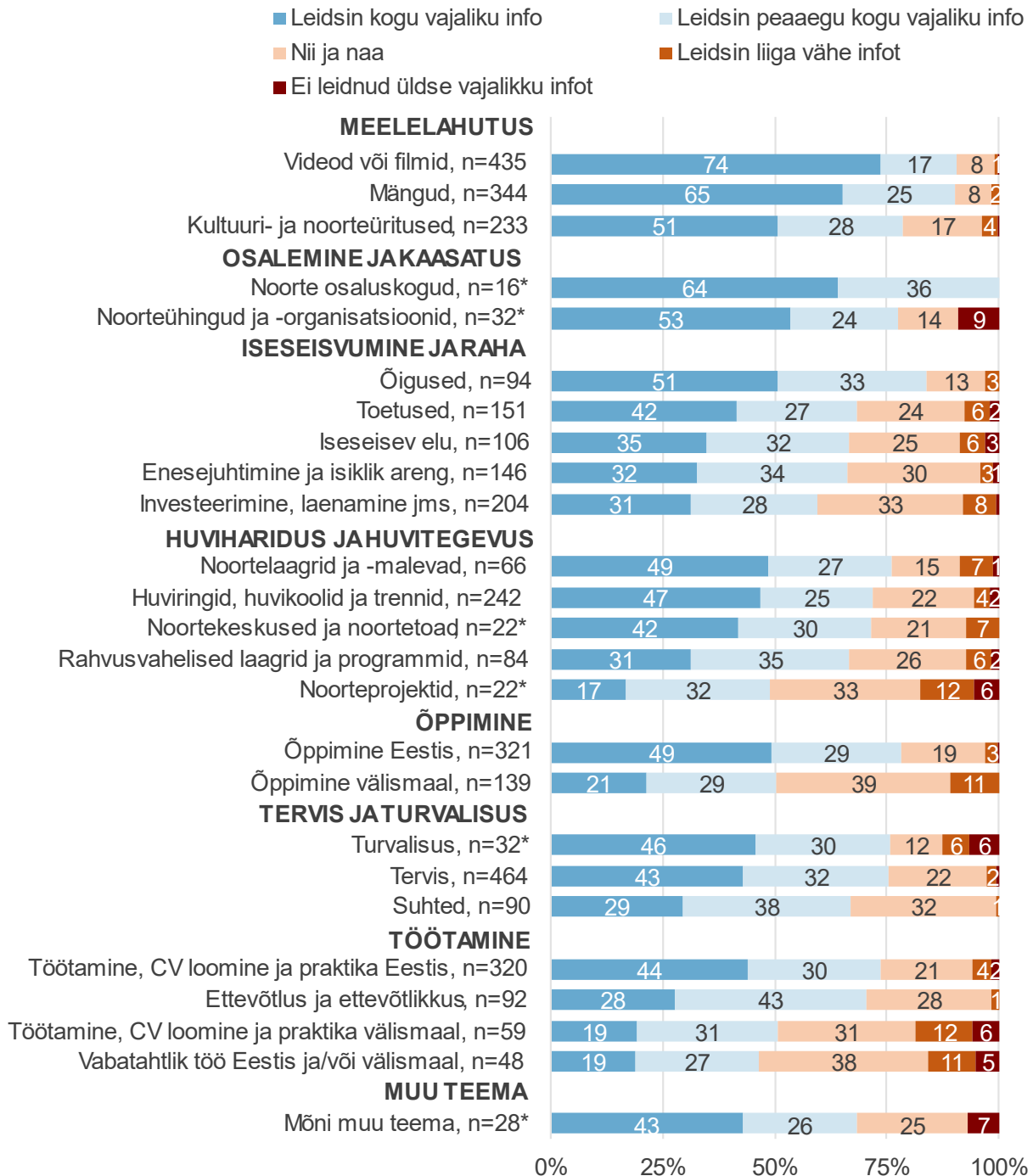
* Antud rühmas oli valim üldistuste tegemiseks liiga väike.

Ka erinevaid teemavaldkondi hinnates, mille kohta oli infot otsitud, pidasid noored leitud infot enamasti piisavaks: **vähemalt 60% infot otsinuist leidis enda hinnangul kogu/peaaegu kogu vajaliku info**. Madalam oli see näitaja järgnevate teemade puhul (joonis 13):

- töötamine, CV loomine ja praktika välismaal (51% info otsijatest leidis vajaliku info)
- õppimine välismaal (50%)
- noorteprojektid (49%: antud teemale andis hinnangu 22 vastajat)
- vabatahtlik töö Eestis ja/või välismaal (46%).

Võrreldes 2016. aastaga on hinnangud info piisavusele nende teemade osas halvenenud (v.a noorteprojektide osas, mille kohta võrdlusandmed puuduvad). Samas on negatiivsete

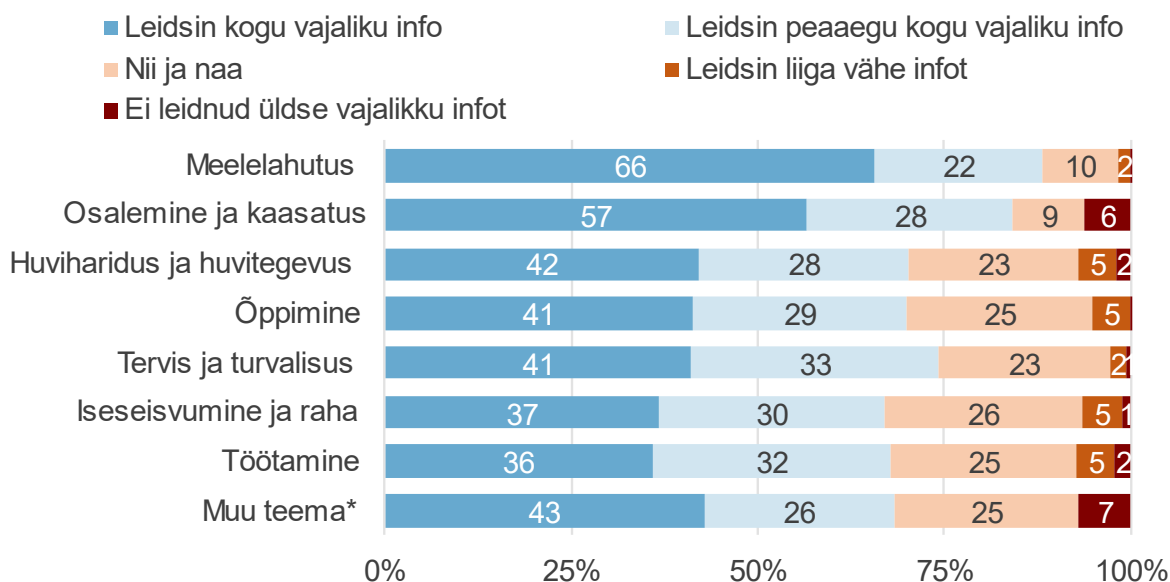
hinnangute osakaal vähenenud järgnevate teemade osas: rahvusvahelised laagrid/programmid noortele, suhted ning ettevõtlus ja ettevõtlikkus (Lisa 1, joonis 4a).

Joonis 13. Hinnangud leitud info piisavusele (n=antud teema kohta infot otsinud 12–26-aastased vastajad (valida sai kuni 5 olulisemat teemat))

* Antud rühmas oli valim üldistuste tegemiseks liiga väike.

Analüüsidest teemavaldkondi laiemalt, on noorte hinnangud keskmiselt kõige kõrgemad info piisavusele **meelelahutuse** ja **osalemise/kaasatuse** teemadel, kuid keskmiselt kõige madalamad info piisavusele **töötamise** ning **iseseisvumise/raha** teemadel (joonis 14).

Joonis 14. Hinnangud leitud info piisavusele, laiemate teemavaldkondade võrdlus
(n=antud teema kohta infot otsinud 12–26-aastased vastajad)

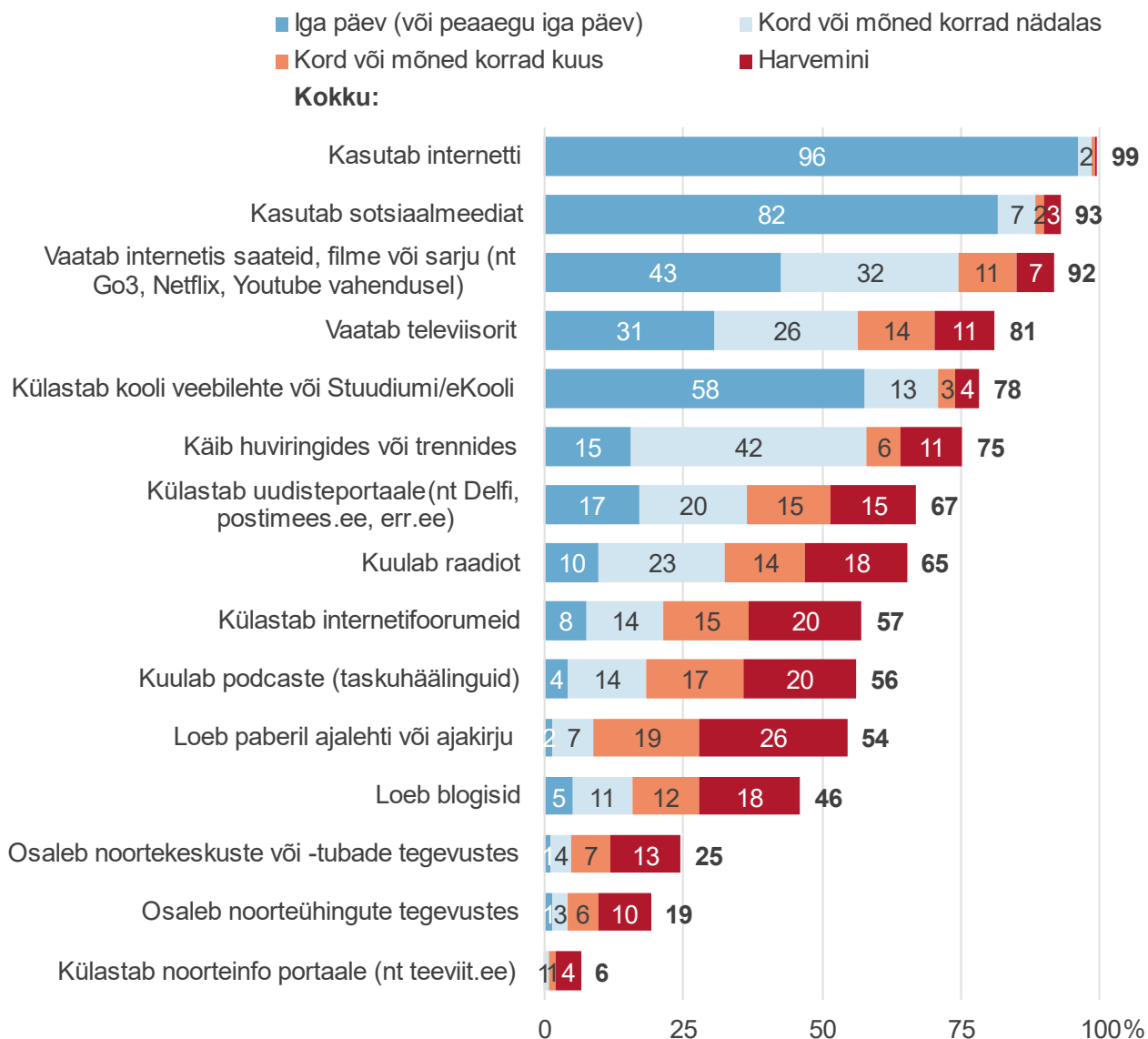
* Antud teema osas oli valim üldistuste tegemiseks liiga väike.

5.3. Infokanalid

Infokanalite teema all uuriti nii infokanalite kasutamist kui eelistusi. Eraldi küsiti digitaalsete kanalite, sh sotsiaalmeediakanalite kasutamise ja eelistamise kohta.

5.3.1. Infokanalite kasutamise sagedus

Noorte poolt kõige enam kasutatav infokanal on küsitluse põhjal internet. Internetti kasutab 99% noortest, sealjuures 96% igapäevaselt. **Traditsiooniliste massimeediakanalite jälgimine on noorte seas vähem levinud kui internetikasutamine:** televiisorit vaatab 81%, raadiot kuulab 65% ning trükimeediat (paberil ajalehti või ajakirju) loeb 54% noortest. Infot on võimalik saada ka huvitegevuste, noortekeskuste ja -tubade ning noorteühingute kaudu: küsitluse andmetel käib huviringides või trennides ¾ noortest, ¼ osaleb noortekeskuste või noortetubade ning 19% noorteühingute (organisatsioonide, seltside, korporatsioonide) tegevustes (joonis 15).

Joonis 15. Infokanalite kasutamise sagedus (n=7–26-aastased vastajad; 1295)

Küsitluse andmetel kasutab 93% noortest sotsiaalmeediat¹³, 92% vaatab internetist saateid, filme või sarju, 78% kasutab kooli veebilehte või Stuudiumi/eKooli, 67% külastab

¹³ Ankeedis esitatud hilisema küsimuse põhjal, kus küsiti sotsiaalmeediakanalite kohta täpsemalt ning loetleti rohkem erinevaid kanaleid, kasutab sotsiaalmeediat 98% noortest, sealjuures 95% noortest vanuses 7–11, 99% noortest vanuses 12–16 ning 100% noortest vanuses 17–26. Samas tuleb arvestada, et sealses küsimuses nimetasid mitmed vastajad kasutatava sotsiaalmeediakanalina kiirsuhtlusrakendusi.

uudisteportaale ja 57% internetifoorumeid, 56% kuulab podcaste (taskuhäälinguid), 46% loeb blogisid ning 6% külastab noorteinfo portaale.

Internetikasutajate osakaal küünib ligi saja protsendini pea kõigis vanuserühmades, kuid igapäevaseid internetikasutajaid on 7–11-aastaste seas veidi vähem kui vanemates vanuserühmades (7–11-aastaste seas 89% ja vanemates vanuserühmades 98-99%). Ka igapäevaselt sotsiaalmeediat kasutavate noorte osakaal on noorimas vanuserühmas väiksem kui vanemates (vastavalt 54% ja 88-94%) (joonis 16).

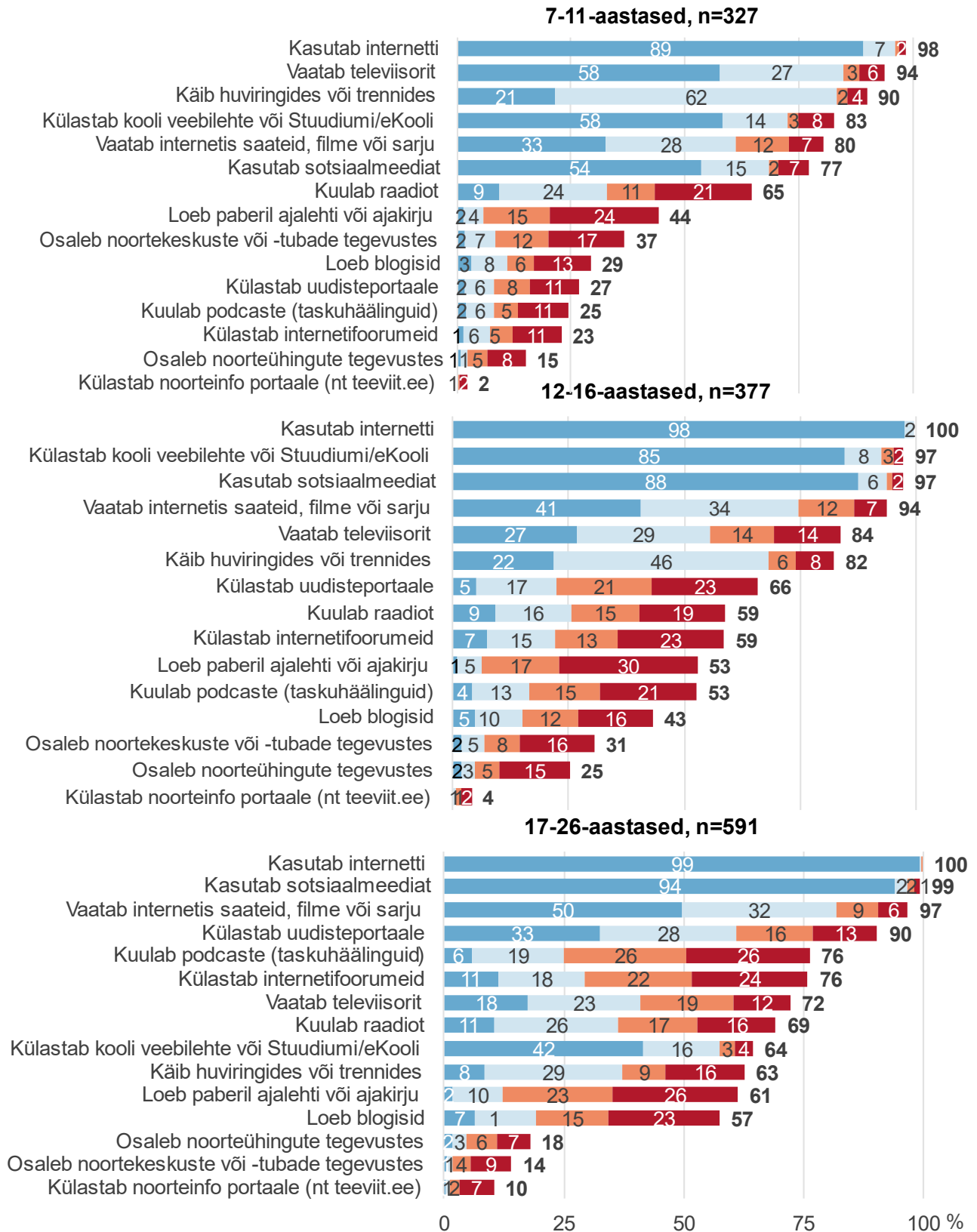
Mida vanema vanuserühmaga on tegu, seda suurem on uudisteportaalide, internetifoorumite, blogide ja noorteinfo portaalide külastajate ning podcastide kuulajate osakaal. Ka trükimeedia lugejate osakaal suureneb vanuse kasvades. Televiisori vaatajate osakaal on suurim vanuserühmas 7–11 (94%) ning väheneb vanuse kasvades (17–26-aastaste seas 72%). Samas on näha, et võrreldes nooremate vanuserühmadega on vanemates vanuserühmades levinum saadete, filmide ja sarjade vaatamine internetist. 12–16-aastaste seas on keskmisest pisut madalam raadiokuulajate osakaal (59%; teistes vanuserühmades 65–69%), kuid keskmisest kõrgem kooli veebilehe/eKooli/Stuudiumi kasutajate osakaal (97%, 7–11-aastaste seas 83% ja 17–26-aastaste seas 64%).

Võrreldes muukeelsete noortega on eestikeelsete noorte seas levinum traditsiooniliste massimeediakanalite (TV, raadio, trükimeedia) jälgimine ning uudisteportaalide külastamine. Võrreldes eestikeelsete noortega on muukeelsete noorte seas levinum blogide lugemine (joonis 17).

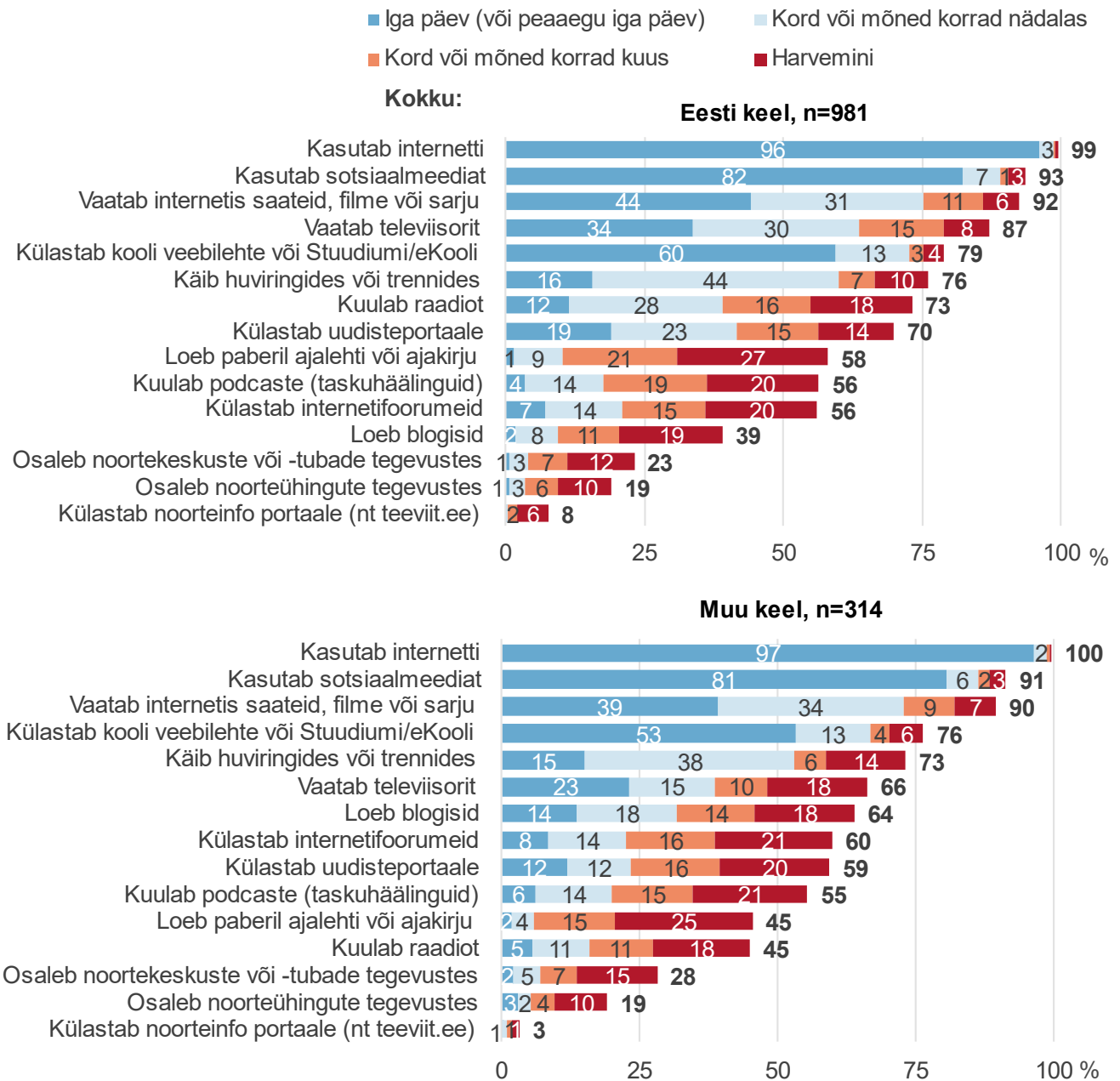
Noorte osalus huviringides/trennides ning noortekeskuste ja -tubade tegevustes väheneb vanuse kasvades. Huviringides/trennides käib 7–11-aastastest 90%, 12–16-aastastest 82% ja 17–26-aastastest 63%; noortekeskuste või -tubade tegevustes osaleb 7–11-aastastest 37%, 12–16-aastastest 31% ning 17–26-aastastest 14%. Noorteühingute tegevustes osalemine on levinuim vanuserühmas 12–16 (25%), ülejäänud vanuserühmades on see väiksem (7–11-aastaste seas 15% ja 17–26-aastaste seas 18%). Regionaalses võrdluses on osavõtt noortekeskuste ja -tubade tegevustest levinuim Kirde-Eesti noorte seas (37%) ning kõige vähem levinud Tallinnas (19%). Maal elavate noorte seas on noortekeskuste ja -tubade tegevustes osalemine levinum kui linnanoorde seas (vastavalt 30% ja 23%).

■ Iga päev (või peaaegu iga päev)
■ Kord või mõned korrad kuus
Kokku:

■ Kord või mõned korrad nädalas
■ Harvemini

Joonis 16. Infokanalite kasutamise sagedus, vanuserühmade võrdlus (n=7-26-aastased vastajad; 1295)

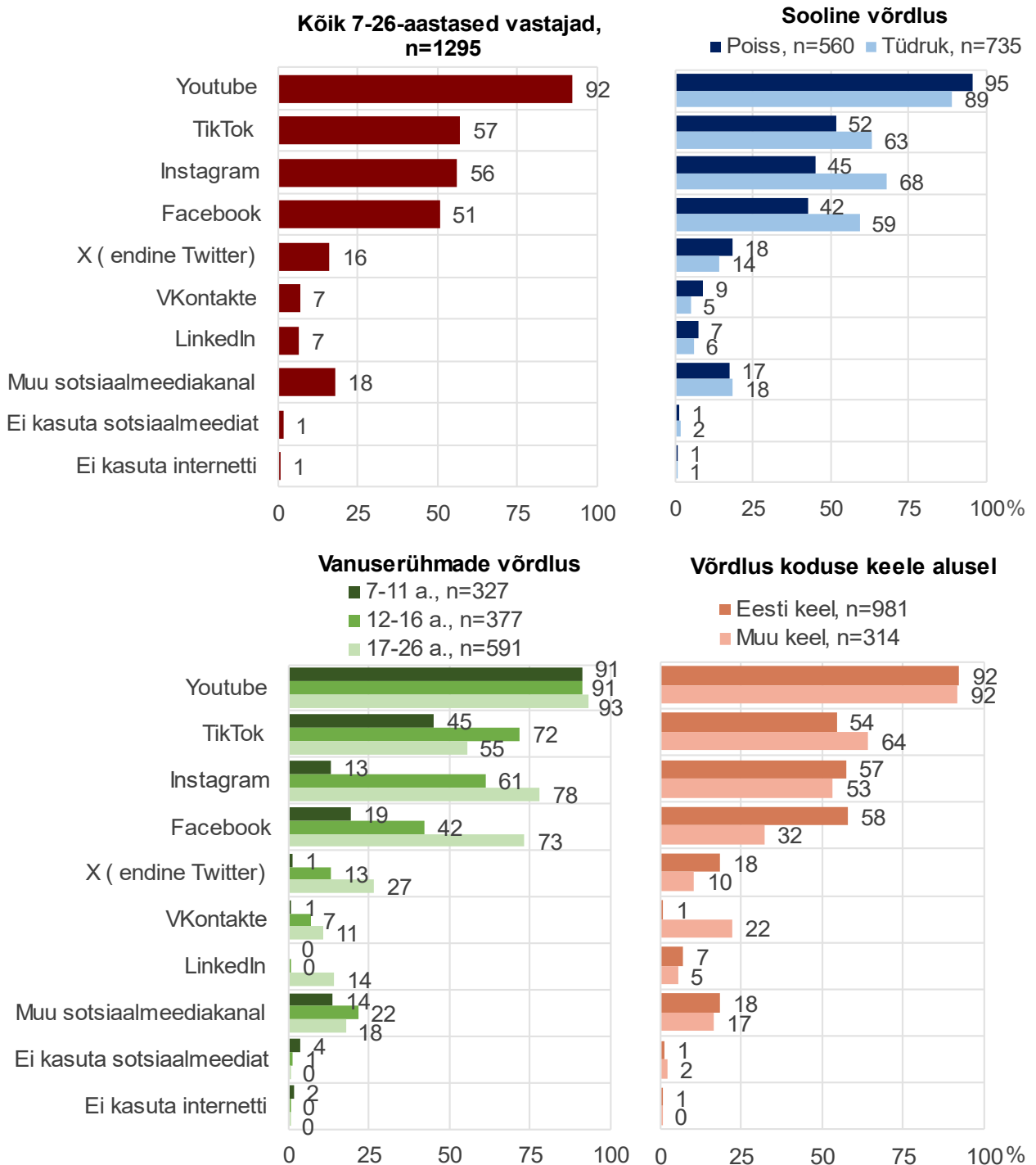

Joonis 17. Infokanalite kasutamise sagedus, võrdlus koduse keele alusel (n=7-26-aastased vastajad; 1295)

5.3.2. Sotsiaalmeedia kanalid

Erinevatest sotsiaalmeediakanalitest on noorte seas populaarseim **Youtube** (kasutab 92% noortest), järgnevad **TikTok** (57%), **Instagram** (56%) ning **Facebook** (51%). Vähem kasutatakse sotsiaalmeediakanaleid X (endine Twitter: 16%), VKontakte (7%) ja LinkedIn (7%). Muid sotsiaalmeediakanaleid kasutas 18% noortest (kõige sagedamini märgiti

selliste kanalitena Snapchatti, Telegrami, Redditi ja Discordi). Kui Youtube on võrdset populaarne kõigis vanuserühmades, siis TikToki kasutamine on levinum 12–16-aastaste seas ning Instagrami ja Facebooki kasutamine 17–26-aastaste seas. TikToki ja VKontakte kasutamine on muukeelsete noorte seas levinum kui eestikeelsete seas, samas kui Facebooki ja X-i (endise Twitteri) kasutamine on eestikeelsete noorte seas levinum kui muukeelsete seas (joonis 18).

Joonis 18. Kasutatavad sotsiaalmeediakanalid (n=7-26-aastased vastajad; 1295)

5.3.3. Infokanalid huvipakkuvate teemade kohta info saamisel

Lisaks infokanalite (üldisele) kasutamisele kaardistati ankeedis ka seda, millised on noorte poolt eelistatud ning kasutatud infokanalid info saamisel huvipakkuvate teemade kohta.

Peamiseks ning ka kõige enam eelistatud infokanaliks huvipakkuvate teemade kohta info saamisel on noorte jaoks internet (viimase aasta jooksul on sealt huvipakkuvatel teemadel infot saanud 91% ning viie enam eelistatud infokanali seas märkis seda 90% vastajatest). Huvipakkuvate teemade kohta info saamisel on noorte jaoks olulisel kohal ka **sõbrad ja tuttavad** (infot saanud 72%, eelistatud infokanalite seas märkis 53%) ning **vanemad ja muud pereliikmed** (infot saanud 65%, eelistatud infokanalite seas märkis 49%). Traditsioonilistest massimeediakanalitest on noorte jaoks kõige enam kasutatud ning eelistatud infokanal **televisioon** (infot saanud 27%, infokanalina eelistab 19%), vähem kasutatud-eelistatud on aga trükimeedia (infot saanud 12%, infokanalina eelistab 10%) ning raadio (infot saanud 10%, infokanalina eelistab 6%) (tabel 6).

Tabel 6. Huvipakkuvatel teemadel info saamiseks viimase aasta jooksul kasutatud kanalid ning eelistatud kanalid (n=7-26-aastased vastajad; 1295)

	Kasutatud infokanali		Eelistatud infokanalid (kuni 5 olulisemat)		
	7-26-aastased		7-26-aastased	12-26-aastased	
	2023	2016	2023	2013	2016*
Internet	91%	92%	90%	93%	88%
Sõbrad, tuttavad	72%	77%	53%	57%	74%
Vanemad või muud pereliikmed/sugulased	65%	63%	49%	46%	55%
Õpetaja, õppejõud või kooli huvijuht	43%	31%	36%	32%	32%
Televisioon	27%	33%	19%	19%	40%
Huviringi/trenni juhendaja	19%	20%	14%	9%	22%
Ajalehed või ajakirjad	12%	21%	10%	11%	31%
Infopäev või muu infoüritus koolis või ülikoolis	12%	27%	15%	14%	35%
Kooli, ülikooli või huvikooli teadetetahvel	11%	25%	9%	7%	27%
Raadio	10%	11%	6%	7%	18%
Flaietid, infoteatmikud või tänavareklaam	9%	20%	8%	7%	21%
Noorte infomess või infopäev väljaspool kooli või ülikooli	4%	12%	6%	7%	22%
Noortekeskus või noortetuba	3%	11%	4%	3%	12%
Noorteühingud või -organisatsioonid	3%	7%	3%	3%	13%
Noorte teavitamis- ja nõustamiskeskused	1%	5%	2%	2%	11%
Noorte nõuandetelefon	0%	6%	1%	1%	9%
Mõni muu infokanal	1%	7%	0%	1%	7%
Ei ole infot saanud/ei soovi infot saada	1%	0%	1%	1%	0%

* 2016. aastal oli vastajail võimalik märkida kõik infokanalid, millest ta sooviks infot saada.

Noorte jaoks on infokanalina olulisemaks muutunud kool: 2016. aasta uuringus märkis õpetajaid, õppejõude või kooli huvijuhte kasutatud infokanalina 31% ja 2023. aastal 43% vastajatest. Ülejäänud infokanalite kasutamine on püsinud kas muutumatuna või vähenenud, sealjuures on noorte seas vähenenud info saamine TV-st, trükimeediast, infomessidelt, tänavareklaamidelt, flaiiritest/infoteatmikest, noortekeskustest ja -tubadest ning noorteühingutest ja -organisatsioonidest.

Infokanalite eelistamise teemal on ajaliste võrdluste tegemise võimalused piiratud – 2016. aasta uuringus esitati küsimus infokanalite eelistuste kohta ainult 12–26-aastastele vastajatele ning vastusevariantide arvule piirangut ei seatud (st vastaja sai märkida piiramatult variante). Üldjoontes sarnaneb infokanalite eelistuste alusel koostatud pingerida 2016. aasta uuringus 2023. aasta omale; mõnevõrra on pingereas tõusnud kooli personal (õpetajad/õppejõud/kooli huvijuhid), olulisust on minetanud aga väljaspool kooli toimuvad noorte infomessid/infopäevad.

Võrreldes infokanalite kasutamist nende eelistamisega ilmneb, et nende noorte osakaal, kes sooviksid saada infot noorteinfo jagamisele suunatud üritustelt (nt infopäevad või infomessid koolis või väljaspool kooli), noorte teavitamis- ja nõustamiskeskustest või noorte nõuandetelefonilt, on suurem kui nendest kanalitest infot saanute osakaal. Infoürituste osas võib sellise tulemuse põhjuseks olla vastavate ürituste vähesus, individuaalse nõustamisteenuse (nõustamiskeskused, nõuandetelefon) osas senise vajaduse puudumine (noor pole teenust seni vajanud, kuid arvab, et võiks seda vajadusel kasutada) või vähene teadlikkus nendest teenustest.

Vanuserühmade võrdlus

Internet on kõige levinumaks infokanaliks huvipakkuvate teemade kohta info saamisel kõigis vanuserühmades, kuid konkurentsilt kõige olulisem on see 12–16-aastaste (infot on saanud 94%) ning 17–26-aastaste jaoks (98%). Veidi vähem oluline on internet infoallikana 7–11-aastaste jaoks (78%), kelle seas on pea sama levinud info saamine ka vanematelt ning muudelt pereliikmetelt (75%). Vanuse suurenedes muutuvad infoallikatena olulisemaks sõbrad/tuttavad, kuid vähem oluliseks vanemad ning muud pereliikmed/sugulased. Kui 7–11-aastaste seas on keskmisest levinum info saamine õpetajalt või kooli huvijuhilt või huviringi/trenni juhendajalt, siis 17–26-aastaste seas on keskmisest levinum info saamine traditsioonilistest massimeediakanalitest (TV, raadio, trükimeedia), kooli teadetetahvliilt, infomessidelt/infopäevadelt (koolis või väljaspool kooli) ning flaiiritest/infoteatmikest/tänavareklaamidelt. Noortekeskuste ja -tubade olulisus infoallikana vastaja vanuse suurenedes väheneb, kuid noorteühingute ja –organisatsioonide olulisus kasvab (tabel 7).

Infokanalite eelistamise osas sarnanevad vanuserühmade vahelised erinevused sellele, mida nägime ka infokanalite kasutamise osas – võrreldes vanemate vanuserühmadega eelistavad 7–11-aastased mõnevõrra harvemini infokanalina internetti ja sõpru/tuttavaid,

samas kui 17–26-aastased eelistavad noorematega võrreldes harvemini infot saada vanematelt/pereliikmetelt, kooli personalilt, huviringi/trenni juhendajalt või noortekeskustest/noortetubadest. Samas eelistavad 17–26-aastased keskmisest sagedamini saada infot raadiost, trükimeediast või väljaspool kooli toimuvatelt infomessidelt/infopäevadelt.

Tabel 7. Huvipakkuvatel teemadel info saamiseks viimase aasta jooksul kasutatud kanalid ning eelistatud kanalid, vanuserühmade võrdlus* (*n=7–26-aastased vastajad; 1295*)

	Kasutatud infokanalid			Eelistatud infokanalid (kuni 5 olulisemat)		
	7-11 a., n=327	12-16 a., n=377	17-26 a., n=591	7-11 a., n=327	12-16 a., n=377	17-26 a., n=591
Internet	78%	94%	98%	80%	93%	94%
Sõbrad, tuttavad	60%	72%	79%	44%	57%	57%
Vanemad või muud pereliikmed/sugulased	75%	62%	61%	56%	57%	40%
Õpetaja, õppejõud või kooli huvijuht	58%	39%	37%	46%	41%	26%
Televisioon	22%	21%	32%	20%	18%	19%
Huviringi/trenni juhendaja	36%	21%	9%	29%	13%	6%
Infopäev või muu infoüritus koolis või ülikoolis	8%	7%	18%	17%	10%	16%
Ajalehed või ajakirjad	4%	6%	21%	7%	7%	13%
Kooli, ülikooli või huvikooli teadetetahvel	7%	7%	14%	14%	7%	7%
Raadio	3%	5%	16%	4%	3%	9%
Flaierid, infoteatmikud või tänavareklaam	7%	3%	14%	9%	4%	9%
Noortekeskus või noortetuba	7%	4%	1%	6%	4%	2%
Noorte infomess või infopäev väljaspool kooli või ülikooli	1%	2%	6%	4%	3%	9%
Noorteühingud või -organisatsioonid	0%	1%	5%	1%	2%	4%
Noorte teavitamis- ja nõustamiskeskused	0%	0%	2%	1%	1%	2%
Noorte nõuandetelefon	0%	0%	1%	1%	0%	1%
Mõni muu infokanal	1%	1%	1%	0%	0%	1%
Ei ole infot saanud/ei soovi infot saada	0%	2%	0%	0%	2%	1%

* Tabelis tähistab sinine number kogu valimi keskmisest oluliselt kõrgemat ja punane number kogu valimi keskmisest oluliselt madalamat tulemust 95%-lisel usaldusnivool.

Eesti- ja muukeelsete noorte võrdlus

Muukeelsete noorte jaoks on infokanalite valik huvipakkuvate teemade kohta info saamisel väiksem kui eestikeelsetel noortel, sealjuures nähtub, et **mida vähesem on noore eesti keele oskus, seda ahtam on ka tema infokanalite valik**. Võrreldes

eestikeelsete noortega on muukeelsete noorte seas vähem levinud info saamine nii traditsioonilistest massimeediakanalitest (TV, raadio, trükimeedia) kui ka kooli teadetetahvilt, flaieritest/infoteatmikest/tänavareklaamidelt või sõpradelt/tuttavatelt (tabel 8).

Tabel 8. Huvipakkuvatel teemadel info saamiseks viimase aasta jooksul kasutatud kanalid ning eelistatud kanalid, vanuserühmade võrdlus* (n=7–26-aastased vastajad; 1295)

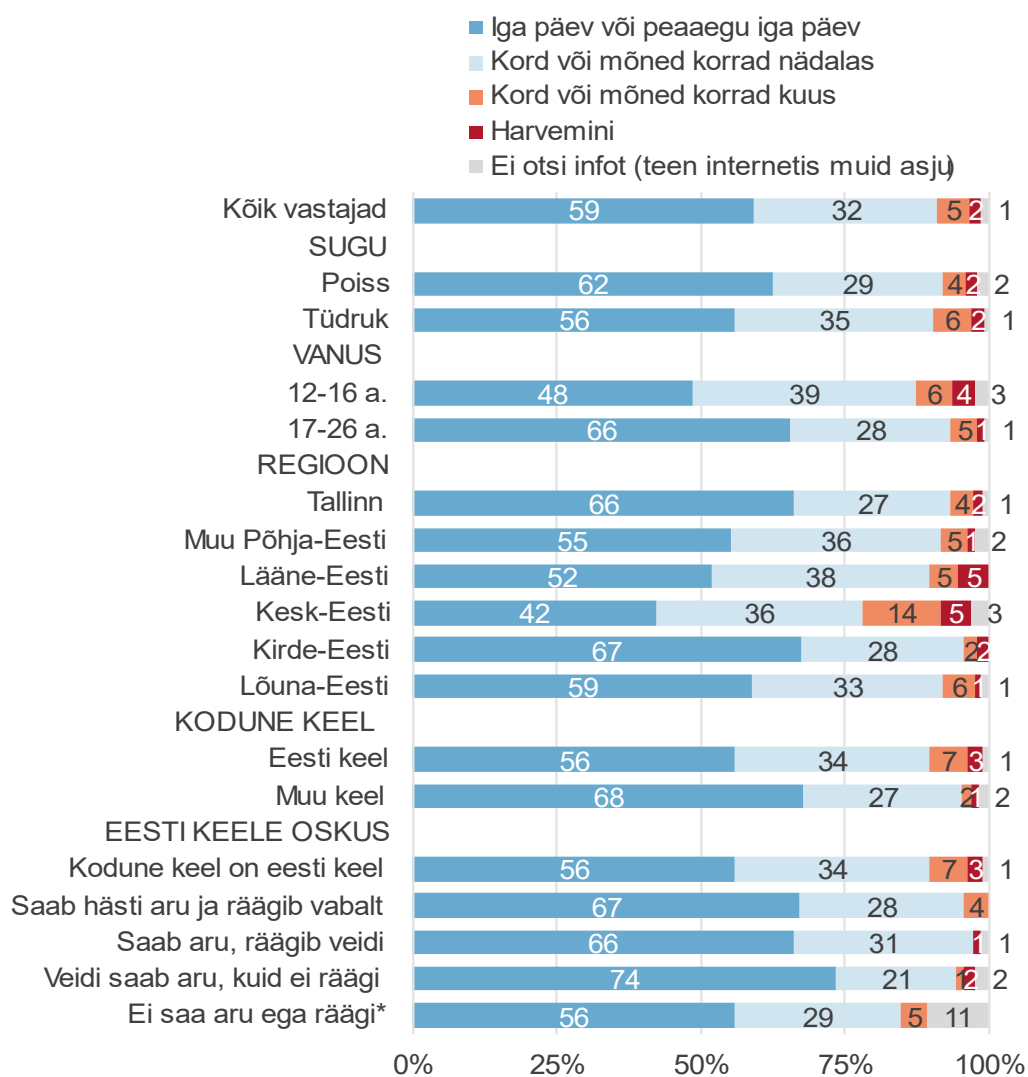
	Kasutatud infokanalid		Eelistatud infokanalid (kuni 5 olulisemat)	
	Eesti keel, n=981	Muu keel, n=314	Eesti keel, n=981	Muu keel, n=314
Internet	92%	90%	90%	90%
Sõbrad, tuttavad	77%	61%	56%	47%
Vanemad või muud pereliikmed/sugulased	67%	60%	48%	50%
Õpetaja, õppejõud või kooli huvijuht	44%	41%	37%	33%
Televisioon	34%	9%	23%	9%
Huviringi/trenni juhendaja	20%	17%	15%	12%
Ajalehed või ajakirjad	15%	5%	11%	7%
Infopäev või muu infoüritus koolis või ülikoolis	15%	6%	16%	11%
Kooli, ülikooli või huvikooli teadetetahvel	12%	6%	10%	7%
Flaierid, infoteatmikud või tänavareklaam	10%	6%	7%	9%
Raadio	12%	4%	7%	3%
Noorte infomess või infopäev väljaspool kooli või ülikooli	4%	4%	7%	4%
Noortekeskus või noortetuba	4%	3%	3%	4%
Noorteühingud või -organisatsioonid	3%	2%	3%	2%
Noorte teavitamis- ja nõustamiskeskused	1%	1%	1%	3%
Noorte nõuandetelefon	0%	1%	1%	1%
Mõni muu infokanal	1%	1%	1%	0%
Ei ole infot saanud/ei soovi infot saada	1%	1%	1%	1%

* Tabelis tähistab sinine number kogu valimi keskmisest oluliselt kõrgemat ja punane number kogu valimi keskmisest oluliselt madalamat tulemust 95%-lisel usaldusnivool.

Kui eestikeelsete noorte puhul on huvi infokanalite kasutamise vastu üldjuhul samal tasemel nende kasutamisega, siis muukeelsete noorte seas on paljude infokanalite osas huvi nende kasutamise vastu kõrgem kui tegelik kasutajate osakaal. Suurimad erinevused ilmnevad koolides/ülikoolides korraldatavate infoürituste osas – neid märkis eelistatud infokanalina 11%, kuid viimase aasta jooksul on sellistelt üritustelt infot saanud 6% muukeelsetest noortest.

5.3.4. Infokanalid internetis

Interneti kasutavatest 12–26-aastastest noortest pea kõik kasutavad seda info otsimiseks, sealjuures **59% otsib internetist infot iga päev või peaaegu iga päev**. 17–26-aastased kasutavad interneti info otsimiseks sagedamini kui 12–16-aastased: igapäevaselt otsib internetist infot 66% 17–26-aastastest ja 48% 12–16-aastastest internetikasutajatest. Samuti on internetist info otsimisel aktiivsemad muukeelsed noored, kellest igapäevaselt otsib internetist infot 68% (eestikeelsetest noortest vastavalt 56%) (joonis 19).

Joonis 19. Internetist info otsimise sagedus (n=12–26-aastased vastajad, kes kasutavad interneti; 966)

* Antud rühmas oli valim üldistuste tegemiseks liiga väike.

Info otsimisel kõige enam kasutatud ning ka kõige enam eelistatud infokanaliks internetis on noorte jaoks **sotsiaalmeedia**: aasta jooksul on seda info otsimiseks kasutanud 86% 12–26-aastastest ning eelistatud infokanalite seas märkis seda 78% 7–26-aastastest internetikasutajatest (tabel 9). Sotsiaalmeedia kanalitest eelistavad noored infoallikana kõige sagedamini **Youtube**’i, järgnevad TikTok, Instagram ning Facebook (Lisa 1, joonis 5a).

Sotsiaalmeedia järel on noorte jaoks internetis info saamisel olulisel kohal ka **interneti otsingumootorid** (infot otsinud 79% 12–26-aastastest ja infokanalina eelistab 63% 7–26-aastastest internetikasutajatest), kooli veebileht või Stuudium/eKool (infot otsinud 47% 12–26-aastastest ning infokanalina eelistab 41% 7–26-aastastest) ning uudisteportaalid (infot otsinud 39% 12–26-aastastest ning infokanalina eelistab 25% 7–26-aastastest).

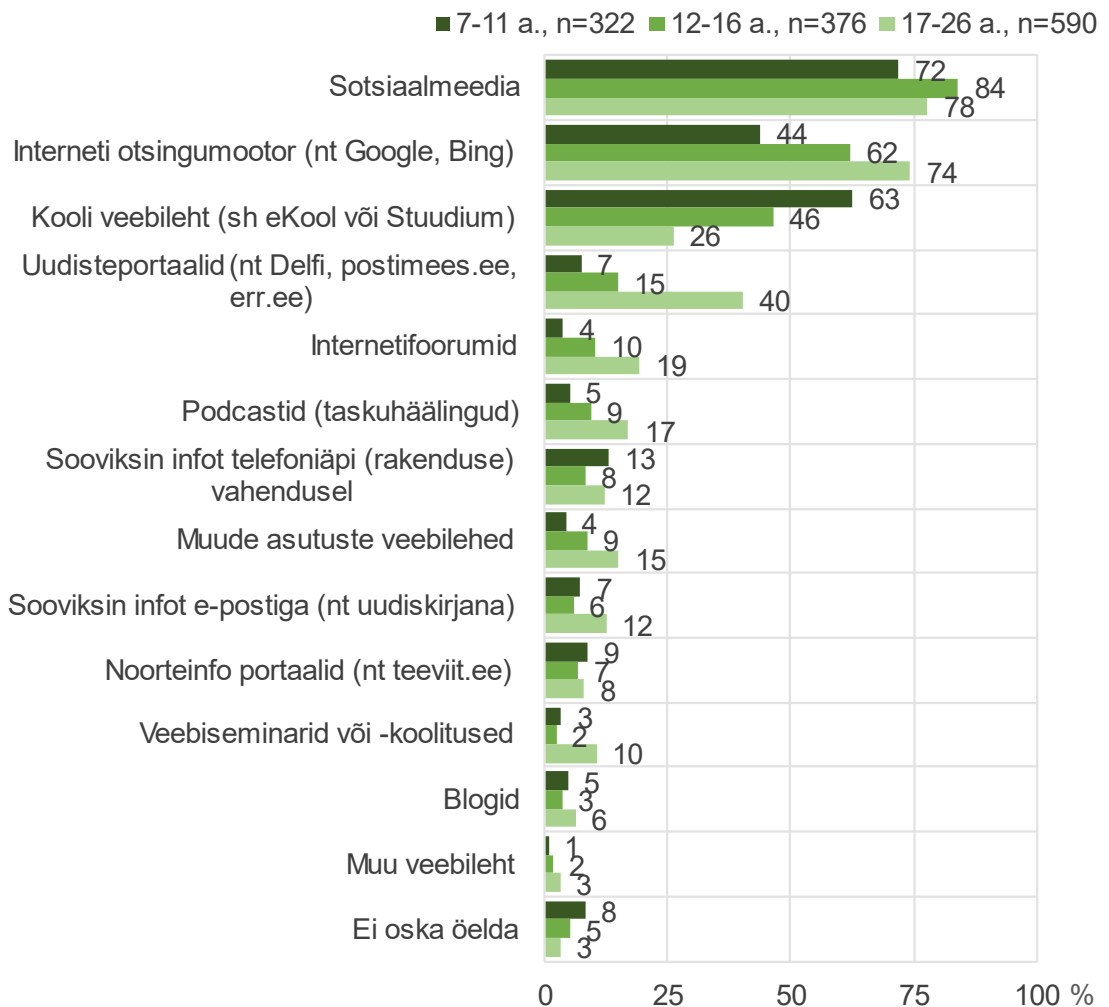
Võrreldes noorte infokanalite kasutust nende infokanalite-alaste eelistustega torkab silma **noorteinfo portaalide oluliselt suurem eelistamine võrreldes nende tegeliku kasutamisega** (12–26-aastastest noortest on neid info otsimiseks kasutanud 2%, kuid eelistatud infokanalite seas märkis neid 8%). Siit nähtub, et noorteinfo portaalide kasutamisest ollakse huvitatud, kuid selle takistuseks võib olla vähene teadlikkus nendest portaalidest (vt ka Ptk 4.3.6).

Tabel 9. Internetis info otsimiseks viimase aasta jooksul kasutatud kanalid ning info saamisel eelistatud internetikanalid (*n= vastajad, kes kasutavad internetti*)

	Info otsimiseks kasutatud internetikanalid	Info saamisel eelistatud internetikanalid (kuni 5 olulisemat)	
	12-26-aastased, n=966	7-26-aastased, n=1288	12-26-aastased, n=966
Sotsiaalmeedia	86%	78%	80%
Interneti otsingumootor (nt Google, Bing)	79%	63%	70%
Kooli veebileht (sh eKool või Stuudium)	47%	41%	34%
Uudisteportaalid (nt Delfi, postimees.ee, err.ee)	39%	25%	31%
Muude asutuste veebilehed	36%	10%	13%
Internetifoorumid	25%	13%	16%
Podcastid (taskuhäälingud)	20%	12%	14%
Veebiseminarid või -koolitused	9%	6%	7%
Blogid	8%	5%	5%
Noorteinfo portaalid (nt teeviit.ee)	2%	8%	8%
Muu veebileht	2%	2%	3%
Pole internetist infot otsinud	1%		
Sooviksin infot telefoniäpi (rakenduse) vahendusel		11%	11%
Sooviksin infot e-postiga (nt uudiskirjana)		9%	10%
Ei oska öelda		5%	4%

Sotsiaalmeedia on kõige sagedamini eelistatud infokanal internetis kõigi vaatlusaluste vanuserühmade jaoks, sealjuures kõige sagedamini eelistavad sotsiaalmeediat infokanalina 12–16-aastased. Kui 7–11-aastaste jaoks on järgmine enam eelistatud infokanal kooli veebileht (või eKool/Studium), siis 12–26-aastaste jaoks on sellest infokanalist olulisemad interneti otsingumootorid ning 17–26-aastaste jaoks ka uudisteportaalid. Võrreldes noorematega on 17–26-aastaste seas eelistatud infoallikateks sagedamini internetifoorumid, podcastid ning veebiseminarid ja -koolitused; samuti on nende seas kõrgem huvi saada vajalikku infot e-postiga (joonis 20).

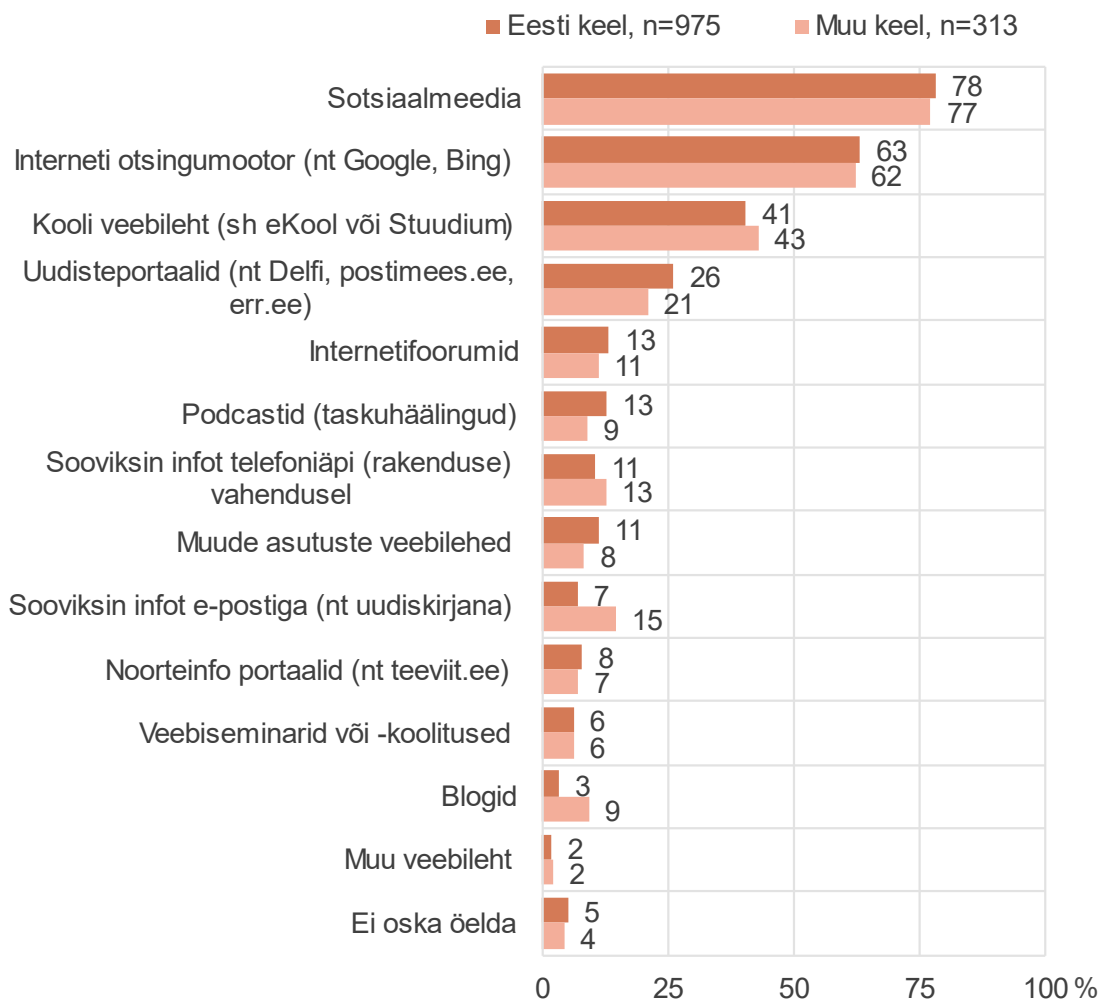
Sotsiaalmeedia kanalitest on 7–11-aastaste jaoks konkurentsilt kõige sagedamini eelistatud kanaliks Youtube. 12–16-aastased eelistavad Youtube'i kõrval küllaltki sageli ka TikToki, 17–26-aastased aga pea võrdselt sageli nii Youtube'i, Instagrami kui Facebooki (Lisa 1, joonis 5a).

Joonis 20. Eelistatud infokanalid internetis, vanuserühmade võrdlus (kuni 5 vastust, n=7–26-aastased vastajad kes kasutavad interneti; 1288)

Nii eesti- kui muukeelsete noorte seas on kõige eelistatumaks infokanaliks internetis sotsiaalmeedia ja interneti otsingumootorid. Internetikanalite osas eelistavad muukeelsed noored eestikeelsetest sagedamini saada infot e-postiga või blogide vahendusel (joonis 21).

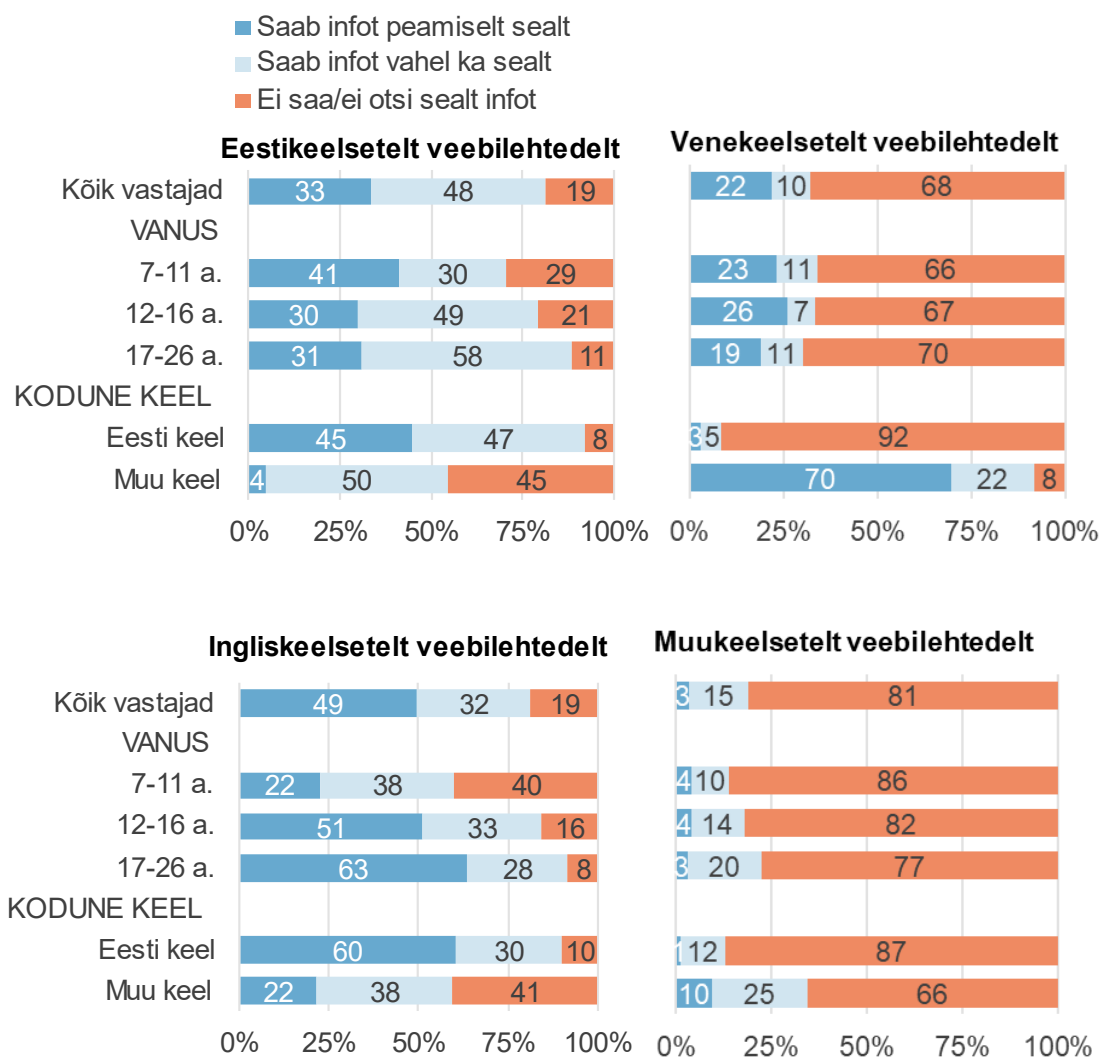
Sotsiaalmeediakanalitest eelistavad eestikeelsed noored muukeelsetest noortest sagedamini infokanalina Facebooki ja X-i, kuid muukeelsetest harvemini VKontakte't (Lisa 1, joonis 5a).

Joonis 21. Eelistatud infokanalid internetis, võrdlus koduse keele alusel (kuni 5 vastust, n=7–26-aastased vastajad, kes kasutavad internetti; 1288)

5.3.5. Külastatavate veebilehtede keel

Kui 7–11-aastased noored saavad internetis infot peamiselt emakeelsetelt (eesti- või venekeelsetelt) veebilehtedelt, siis vanemate vanuserühmade noored saavad infot sagedamini ingliskeelsetelt veebilehtedelt. Ingliskeelsete veebilehtede külastamine on eestikeelsete noorte seas levinum kui muukeelsete seas: peamiste infokanalite seas märkis ingliskeelseid veebilehti 60% eesti- ja 22% muukeelsetest noortest. **Eestikeelseid veebilehti külastavad muukeelsed noored pigem harva** ning 45% ei kasuta neid info saamiseks üldse (joonis 22).

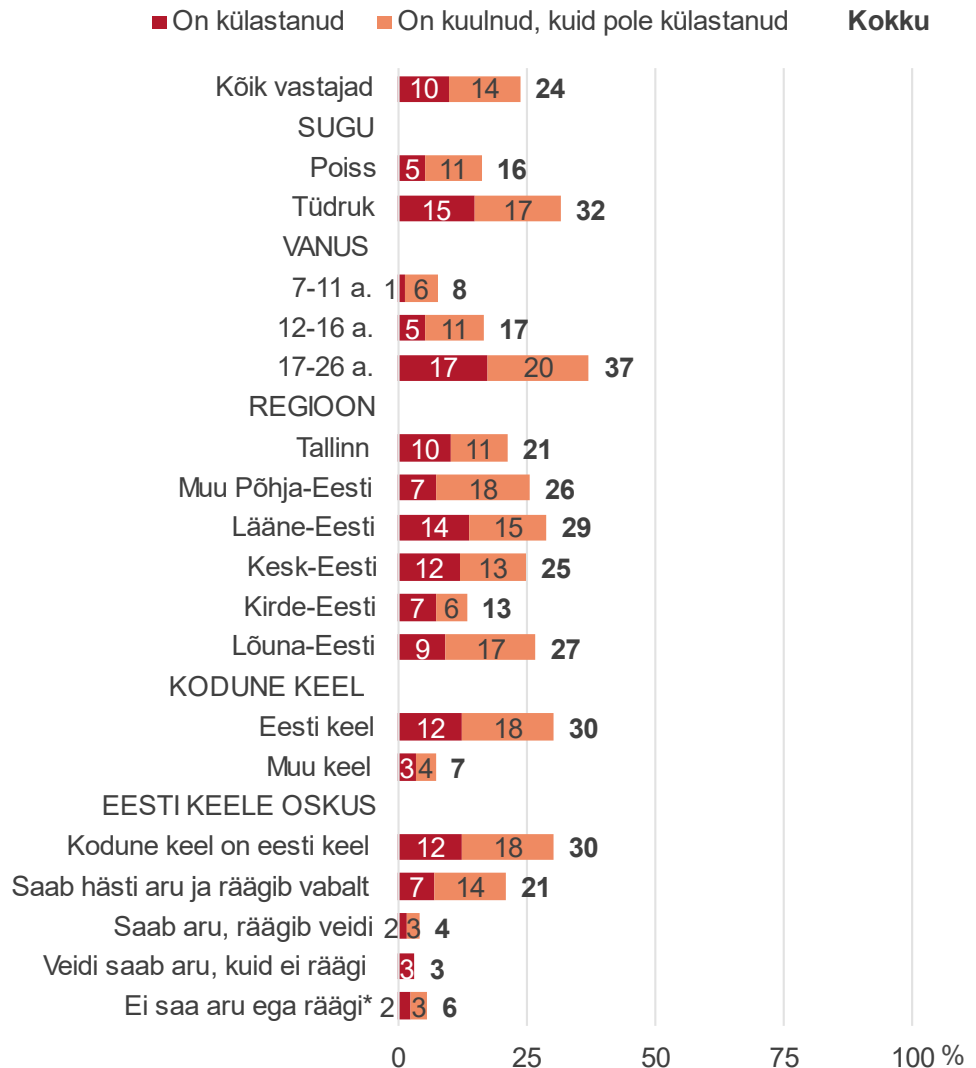

Joonis 22. Info saamiseks kasutatud veebilehtede keel (n=7–26-aastased vastajad, kes kasutavad interneti; 1288)

5.3.6. Noorteinfo portaalid

Noorteinfo portaalist teeviit.ee on kuulnud 24% küsitletud noortest, sealjuures 10% on seda portaali ka külastanud (4% korduvalt ning 6% ühel korral). Tüdrukute seas on teadlikkus Teeviida portaalist ning seda portaali külastanute osakaal suurem kui poiste seas (joonis 23).

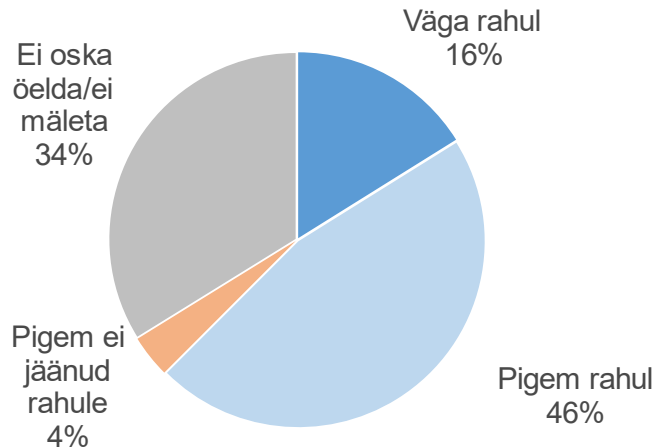
Ootuspäraselt on nii Teeviidast kuulnute kui ka Teeviida portaali külastanute osakaal seda suurem, mida vanema vanuserühmaga on tegu: 7–11-aastastest on Teeviidast kuulnud 8%, 12–16-aastastest 17% ja 17–26-aastastest 37%. Külastanud on Teeviida portaali 1% 7–11-aastastest, 5% 12–16-aastastest ja 17% 17–26-aastastest. Muukeelsete noorte seas on teadlikkus Teeviida portaalist ning selle külastajate osakaal küllaltki madal (teab 7%, külastanud on 3%).

Joonis 23. Teadlikkus noorteinfo portaalist teeviit.ee ja selle külastamine (n=7–26-aastased vastajad; 1295)

* Antud rühmas oli valim üldistuste tegemiseks liiga väike.

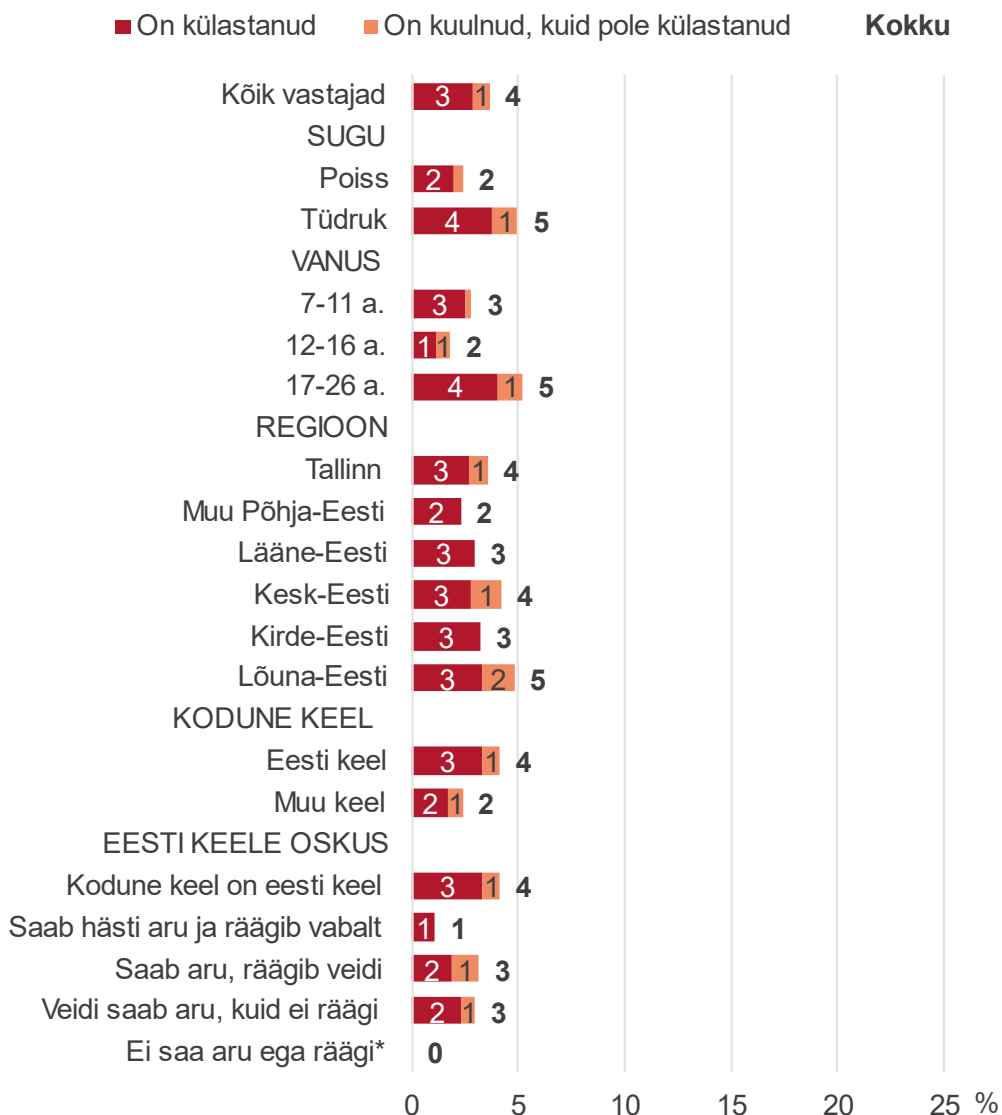
Teeviida portaali külastanud noortest 62% jäi portaaliga rahule ning 34% ei osanud hinnangut anda (ei mäletanud). Rahulematust väljendas 4% külastajatest (4 vastajat) (joonis 24).

Joonis 24. Rahulolu portaaliga teeviit.ee (n=vastajad, kes on teeviit.ee portaali külastanud; 144)

Vastajailt küsiti ka seda, kas nad on kuulnud mõnest teisest noortele infot koondavast veebilehest ehk noorteinfo portaalist (näiteid sellistest portalidest siinkohal ei toodud). **Muudest noorteinfo portalidest peale Teeviida on kuulnud 4% noortest, sealjuures 3% on neid portaale ka külastanud.** Taustühmade võrdluses märkimisväärsed erinevused selliste portalide külastamise või nendest teadlikkuse osas puudusid (joonis 25). Selliste portalidena nimetati järgnevaid:

- Peaasi.ee
- Rajaleidja.ee
- Tallinna linna noorteinfo portaali
- eKool
- Seksuaaltervis.ee
- Narko.ee
- Lasteabi.ee
- Lapsemure.ee
- Koolielu.ee
- Noortegija.ee
- Targaltinternetis.ee
- Futulab.ee
- Vabatahtlikud.ee
- Noortekeskuste veebilehed
- Erasmus+ projekte korraldavate organisatsioonide veebilehed
- Eesti Noorteühenduste Liidu koduleht
- Sotsiaalmeedia (Reddit, Discord)
- Meelelahutusportaalid (err.ee, Lasteekraan)
- Muud (malev.ee, Britannica.com)

Joonis 25. Teadlikkus muudest noorteinfo portaalidest (peale Teeviida) ja nende külastamine (n=7–26-aastased vastajad; 1295)

* Antud rühmas oli valim üldistuste tegemiseks liiga väike.

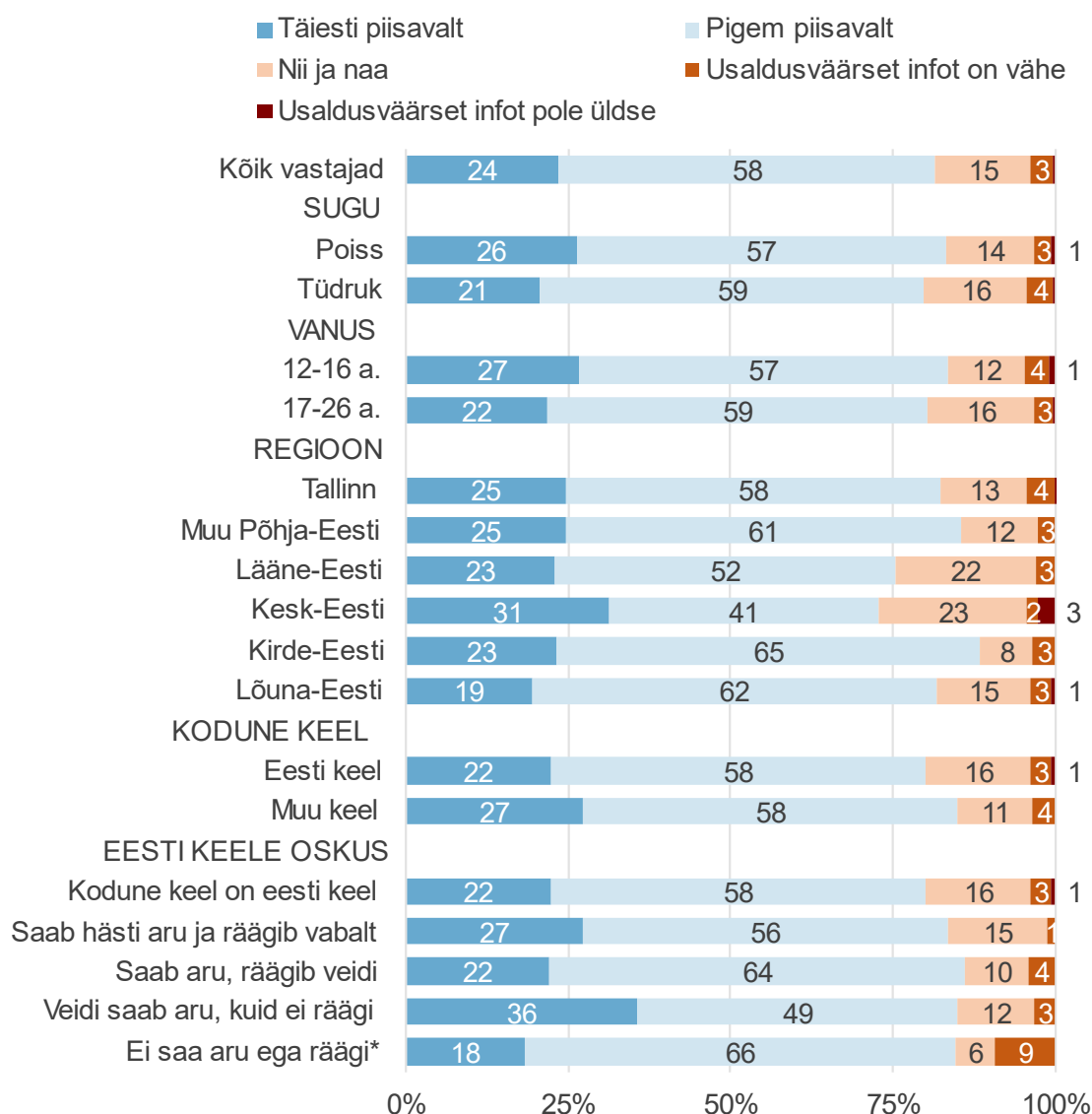
5.4. Info usaldusväarsus ja selle kontrollimine

Uuringus küsiti noortelt ka seda, kui usaldusväärseks nad peavad erinevates kanalites antavat infot ning kui sageli nad kontrollivad internetis leiduva info usaldusväarsust.

5.4.1. Noorte arvamused info usaldusvärsusest

12–26-aastastele interneti kasutavatele vastajatele esitati küsimus selle kohta, kas neid huvitavate teemade kohta on internetis piisavalt usaldusväärset infot.

Küsitletud 12–26-aastastest noortest **82% hinnangul on internetis usaldusväärset infot piisavalt**, sealjuures 24% hinnangul täiesti ja 58% pigem piisavalt. Noortest 15% andis hinnangu “nii ja naa” ning 3% hinnangul on internetis usaldusväärset infot liiga vähe. Taustrühmade võrdluses märkimisväärsed erinevused puudusid (joonis 26).

Joonis 26. Hinnangud sellele, kas huvipakkuvate teemade kohta on internetis piisavalt usaldusväärset infot ($n=12\text{--}26\text{-aastased vastajad, kes kasutavad interneti; 966}$)

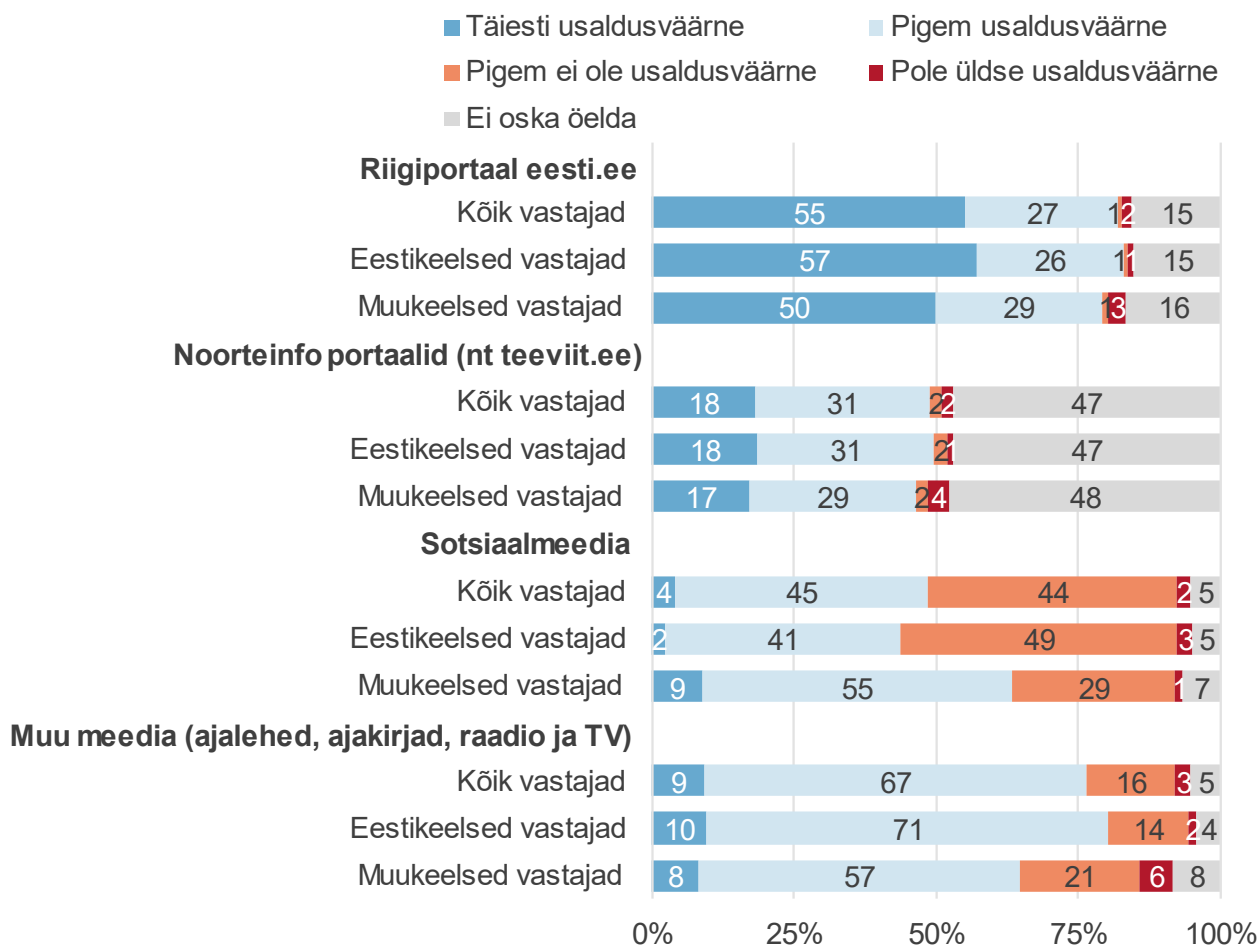
* Antud rühmas oli valim üldistuste tegemiseks liiga väike.

Vastajail, kelle hinnangul on internetis usaldusväärset infot liiga vähe või kes andsid hinnangu “nii ja naa”, paluti kirjeldada, milliste teemade kohta internetis usaldusväärset infot pole või on liiga vähe. Kõige sagedamini nimetati selliste teemadena tervise-, raha- ja poliitikateemasid ning uudiseid (üldiselt).

16–26-aastastel vastajatel paluti anda hinnang ka erinevates infokanalites leiduva info usaldusväärsele. Ankeedis loetletud infokanalitest¹⁴ kõige usaldusväärsemaks pidasid noored riigiportaali eesti.ee (82% pidas täiesti või pigem usaldusväärseks). Enamus (76%) noortest pidas usaldusväärseks ka tavameedias (ajalehed, ajakirjad, raadio ja TV) antavat infot. Sotsiaalmeedia osas jagunesid arvamused kahte pea võrdsesse leeri: **49% noortest pidas sotsiaalmeedias antavat infot usaldusväärseks ja 46% ebausaldusväärseks**. Noorteinfo portaalides sisalduva info usaldusväärsele kohta ei osanud 47% noortest seisukohta võtta (mis viitab nende vähesele kokkupuutele nimetatud portaalidega), 49% pidas noorteinfo portaalides toodud infot usaldusväärseks ning 4% ebausaldusväärseks (joonis 27). Noorteinfo portaalides sisalduvat infot pidas usaldusväärseks 74% neid portaale külastanutest ning 43% mitte-külastanutest (hinnangut ei osanud anda 25% noorteinfo portaalide külastajatest ning 52% mitte-külastajatest).

Võrreldes muukeelsete noortega usaldavad eestikeelsed noored enam tavameedias esitatud infot, kuid suhtuvad muukeelsetega võrreldes kriitilisemalt sotsiaalmeedias esitatud infosse. **Eestikeelsetest noortest peab sotsiaalmeedias esitatud infot usaldusväärseks 44% ja muukeelsetest noortest 63%**, sealjuures on kriitilisus seda väiksem, mida halvem on noore eesti keele oskus.

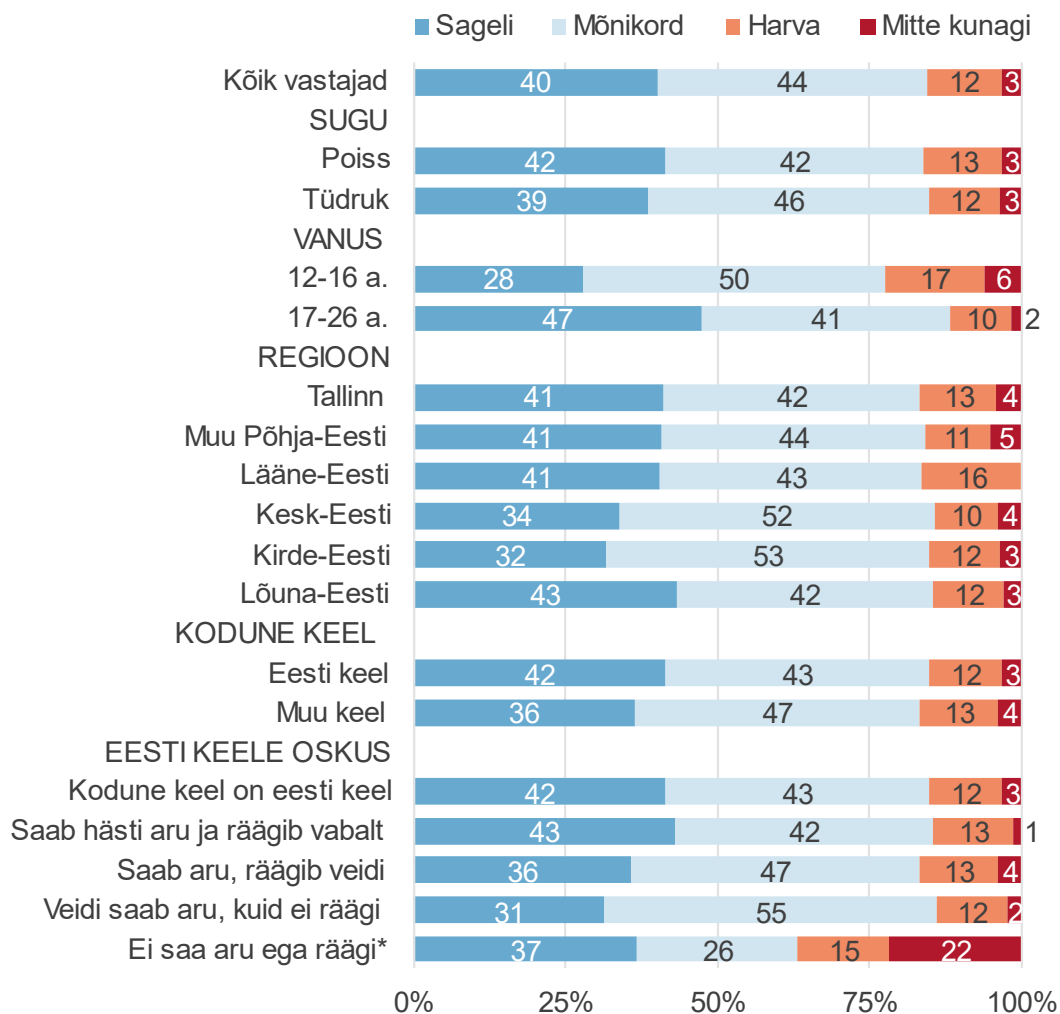
¹⁴ Ankeedis toodud loetelus sisaldasid järgnevad kanalid: 1) sotsiaalmeedia (nt TikTok, Youtube, Instagram, Facebook, Twitter, VKontakte), 2) muu meedia (ajalehed, ajakirjad, raadio ja televisioon); 3) noorteinfo portaalid (nt teeviit.ee); 4) riigiportaal eesti.ee.

Joonis 27. Hinnangud erinevates kanalites antava info usaldusvärsusele ($n=16$ – 26 -aastased vastajad; 657)

5.4.2. Info kontrollimine

12–26-aastastest noortest 97% märkis, et kontrollib internetist leitud info puhul seda, kas info on tõene (kasutades teisi infokanaleid), kuid vaid 40% teeb seda sageli. 17–26-aastased kontrollivad info tõele vastavust sagedamini kui 12–16-aastased (sageli kontrollib infot 47% 17–26-aastastest ja 28% 12–16-aastastest) (joonis 28).

Joonis 28. Internetis leiduva info usaldusväarsuse kontrollimise sagedus ($n=12-26$ -aastased vastajad, kes kasutavad interneti; 966)

* Antud rühmas oli valim üldistuste tegemiseks liiga väike

6. Noorteinfo korraldajate küsitluse ja süvaintervjuude tulemused

6.1. Noorteinfo mõiste sisu ja kvaliteedikriteeriumid

Noorteinfo tähendus võib olla erinevate inimeste jaoks erinev. Selgitamaks, kuidas noorteinfo korraldajad noorteinfo tähendust mõistavad, paluti süvaintervjuudes osalenutel kirjeldada, mida tähendab nende jaoks noorteinfo ja noorteinfo teenus.

Noorteinfot defineeriti järgnevalt:

- Kogu inforuum, mis noori ümbritseb;
- Info teatud teemadel (õppimine, töötamine, huvitegevused, tervis jne), mis on noortele igapäevaseks eluks ja valikute tegemiseks vajalik;
- Noortele suunatud või nendega koos loodud info (harvemini toodi esile seda, et noorteinfo on suunatud ka neile inimestele, kes on noortega seotud – näiteks noorteinfo korraldajad, lapsevanemad, õpetajad jne.)

Saadud vastuste põhjal võib järeldada, et noorteinfo korraldajate arusaam noorteinfost on küllaltki terviklik. Noorteinfo teenusena mõisteti meetodeid või võimalusi, kuidas infot noorteni viia.

Lisaks paluti süvaintervjuudes osalenud noorteinfo korraldajatel kirjeldada, mis on nende arvates noorteinfo kõige olulisemad kvaliteedikriteeriumid. Kõige olulisemateks kvaliteedikriteeriumiteks peeti eelkõige noorteinfo **relevantsust** (et see oleks noorte jaoks oluline ja vajalik), info **usaldusväärsust** (et info oleks tõene ja kontrollitud) ja **noortepärast esituslaadi** (et see kõnetaks noori ning tekitaks neis huvi). Sellega seonduva olulise aspektina toodi esile info **arusaadavust** (info peaks olema konkreetne, (visuaalselt) kiirelt haaratav ja eakohane). Oluliseks peeti ka info **kättesaadavust** (sh sobivate infokanalite valikut) ning seda, et info oleks **noori kaasav** (nendega koos loodud või nende osalusvõimalusi suurendav).

6.2. Noorteinfo teemad

Kõige levinumateks teemadeks, mille kohta noorteinfo korraldajad noortele infot jagavad, on küsitluse andmetel (tabel 10):

- Huviharidus, huviringid ja trennid (92% küsitlusele vastanud noorteinfo korraldajatest annab sel teemal infot)
- Kultuuri- ja noorteüritused (89%)

- Noortelaagrid ja -malevad ning noorteprogrammid (81%)
- Noorte osalusvõimalused (ühingud ja organisatsioonid), noorteprojektid ning vabatahtlik töö (76%)
- Turvalisus (koolikiusamine, turvalisus internetis jms) (73%).

Tabel 10. Teemad, mille osas noortele infot jagatakse (*n=küsitlusele vastanud noorteinfo korraldajad; 243*)

	Kõik vastajad, n=243	Riigi-asutus, n=11	KOV, n=31	Noortekeskus, noorsootöö keskus või noortetuba, n=73	Üldhariduskool, n=115	MTÜ või SA, n=13
Huviharidus (huvikoolid), huviringid ja trennid	92%	64%	100%	96%	96%	46%
Kultuuri- ja noorteüritused	89%	64%	90%	96%	91%	54%
Noortelaagrid ja -malevad, noorteprogrammid	81%	73%	87%	95%	72%	77%
Noorte osalusvõimalused (ühingud ja organisatsioonid), noorteprojektid, vabatahtlik töö	76%	73%	87%	84%	70%	54%
Turvalisus (koolikiusamine, turvalisus internetis jms)	73%	64%	55%	75%	81%	46%
Tervis (nt tervislik toitumine, haigused, vaimne tervis, seksuaaltervis)	69%	55%	65%	70%	75%	31%
Suhted (eakaaslastega, õpetajatega, vanematega)	60%	64%	48%	63%	64%	23%
Tasemeharidus (õppimine Eestis või välismaal) ja koolitused	53%	45%	52%	51%	59%	15%
Enesejuhtimine ja isiklik areng	49%	55%	45%	52%	50%	38%
Ettevõtlus ja ettevõtlikkus	49%	45%	52%	47%	50%	38%
Töötamine, CV loomine ja praktika	34%	27%	42%	37%	31%	31%
Toetused (nt stipendiumid ja sõidutoetused)	30%	27%	58%	18%	30%	23%
Õigused (nt seadused, valimistel osalemine)	26%	9%	45%	25%	23%	31%
Investeering, laenamine jm rahaga seotud teemad	20%	9%	29%	22%	19%	8%
Iseseisev elu (vanematest eraldi kolimine, eelarve koostamine)	19%	36%	16%	23%	17%	8%
Mõni muu teema	2%	9%	6%	0%	0%	15%

* Tabelis tähistab sinine number kogu valimi keskmisest oluliselt kõrgemat ja punane number kogu valimi keskmisest oluliselt madalamat tulemust 95%-lisel usaldusnivool.

Turvalisuse teemad (koolikiusamine, turvalisus internetis jms) leiavad keskmisest sagedamini käsitlemist koolide poolt. Info andmine kultuuri- ja noorteüritusi ja noortelaagreid/malevaid/noorteprogramme puudutavatel teemadel on keskmisest levinum noortekeskuste ja -tubade ning noorsootöö keskuste puhul. Huviharidust, toetusi ja noorte õigusi puudutava info jagamisega puutuvad keskmisest sagedamini kokku kohalikud omavalitsused.

6.3. Infokanalid noorteinfo jagamisel

6.3.1. Info jagamiseks kasutatavad kanalid

Küsitluse andmetel on kõige enam kasutatavateks kanaliteks noorteinfo jagamisel **internet** (kasutab 94% küsitletud noorteinfo korraldajatest) ja **silmast silma kohtumised noortega** (93%). Enam kui pooled küsitlusele vastanud noorteinfo korraldajatest jagavad infot ka **teadetetahvritel** (82%) või **noorteüritustel** (60%). Vähem levinud on info jagamine trükimeedias (31%), flaierite või infoteatmikena (31%), telefoni (sh rakenduste) vahendusel (26%), infopäevadel või -messidel (25%), tänavareklaamid (9%), raadios (5%) või televisioonis (5%) (tabel 11).

Tabel 11. Noortele info jagamiseks kasutatavad kanalid (n= küsitlusele vastanud noorteinfo korraldajad; 243)

	Kõik vastajad, n=243	Riigi-asutus, n=11	KOV, n=31	Noortekeskus, noorsootöö keskus või noortetuba, n=73	Üld-hariduskool, n=115	MTÜ või SA, n=13
Internet (e-mailid, veebilehed, sotsiaalmeediakanalid, blogid, veebiseminarid jms.)	94%	73%	97%	96%	94%	92%
Silmast-silma kohtumised noortega (individuaalselt või grupiga)	93%	91%	90%	96%	93%	77%
Teadetetahvlid (nt noortekeskuses, koolis, ülikoolis, mujal)	82%	64%	81%	88%	85%	46%
Noorteüritused	60%	64%	81%	73%	47%	62%
Paberkandjal ajalehed või ajakirjad	31%	18%	58%	44%	17%	23%
Flaierid või infoteatmikud	31%	18%	23%	38%	30%	31%
Telefon/ rakendused	26%	27%	29%	37%	19%	23%
Infopäevad või -messid	25%	36%	35%	21%	24%	23%
Tänavareklaam	9%	9%	16%	15%	4%	8%
Raadio	5%	0%	10%	4%	4%	15%
Televisioon	5%	0%	3%	3%	4%	23%
Mõni muu infokanal	2%	18%	3%	0%	1%	8%

* Tabelis tähistab sinine number kogu valimi keskmisest oluliselt kõrgemat ja punane number kogu valimi keskmisest oluliselt madalamat tulemust 95%-lisel usaldusnivool.

Küsitluse põhjal on kasutatavate infokanalite valik kõige mitmekesisem KOV-ide ja noortekeskuste puhul; näiteks on nende puhul keskmisest levinum info jagamine trükimeedias ja noorteüritustel. Noorteinfo korraldajate seas, kelle sihtrühmaks on 17–26-aastased noored, on keskmisest levinum info jagamine internetis, noorteüritustel, trükimeedias ning infopäevadel ja -messidel.

Süvaintervjuudes nimetati digitaalsete infokanalite plussina võimalust jõuda kiirelt laia auditooriumini. Kuna internet on (ka noorte küsitluse andmetel) noorte jaoks üks olulisemaid infokanaleid, **peeti digitaalsete kanalite arendamist noorteinfo jagamisel prioriteetseks**. Samas rõhutati ka **otsekontakti olulisust** infojagamisel noortele. Toodi esile, et noored omandavad otsekontakti teel antud infot paremini (info jääb paremini meelde, kuna sellesse süvenetakse rohkem).

Kui te küsite kõige paremat kanalit, siis minu hinnangul on see noortega rääkimine, arutamine, nii-öelda isiklik kontakt. ././ Võib muidugi rääkida noorte infokäitumise uuringutest ja arvata, et sotsiaalmeedia on kõige tõhusam noorteni jõudmise viis. Aga lõpuks on küsimus ka selles info sügavuses ja kvaliteedis, selle info vastuvõtmises ja mõistmises. Et siin on ikkagi inimesega töötamine kõige parem viis. (Riikliku tasandi noorteinfo korraldaja)

6.3.2. Info jagamine digitaalsetes kanalites

Küsitluse andmetel kasutavad pea kõik (99%) noorteinfo korraldajatest noorteinfo vahendamiseks digitaalseid kanaleid, sealjuures kõige levinum digitaalne kanal noorteinfo vahendamiseks on **sotsiaalmeedia** (kasutab noorteinfo vahendamiseks 83% noorteinfo korraldajatest; keskmisest levinum on see noortekeskuste ja MTÜ-de/SA-de seas) (tabel 12). Kõige levinumad sotsiaalmeediakanalid noorteinfo vahendamiseks on **Facebook** (kasutab 83%) ja **Instagram** (55%). Noorte seas kõige populaarsemat sotsiaalmeediakanalit – Youtube'i – kasutab info vahendamiseks 20% ja TikTokki 10% noorteinfo korraldajatest. Muude kanalite (nt Vkontakte ja LinkedIn) kasutamine noorteinfo vahendamiseks on üsna marginaalne (joonis 29).

Sotsiaalmeedia järel on järgmisteks enam kasutatavateks digitaalseteks infokanaliteks noorteinfo jagamisel **asutuste oma veebilehed** (kasutab 78% noorteinfo korraldajatest) ning **õppeinfokeskkonnad** (nt eKool või Stuumium (56%)). Ülejäänud digitaalsete kanalite kasutamine on mõnevõrra vähem levinud. Noorteinfo korraldajatest 46% jagab infot kiirsuhtlusrakendustes (nt Messengeris), 42% teiste asutuste (nt koostööpartnerite) veebilehtedel, 28% noorteinfo portaalides, 26% e-posti teel saadetavates uudiskirjades, 26% muude e-mailidena, 19% artiklitena uudisteportaalides või ajalehtede veebiväljaannetes, 18% veebis toimuvatel infoüritustel, 8% podcastides, 8% telefoniäppide (rakenduste) vahendusel, 5% blogides, 5% tellitud reklaamina internetis ning 4% internetifoorumites.

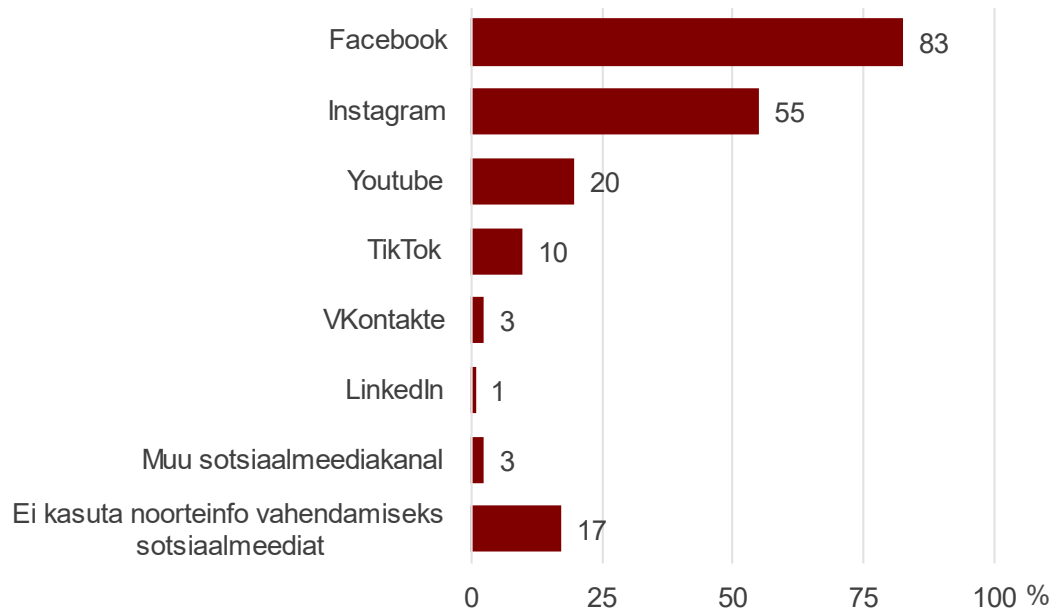
Võrreldes kohaliku tasandi noorteinfo korraldajatega on riikliku tasandi korraldajate seas levinum info jagamine podcastide ja blogide vahendusel, samas kui kohaliku tasandi korraldajate seas on riikliku tasandiga võrreldes enam levinud info jagamine

õppeinfokeskkondade ja kiirsuhtlusrakenduste vahendusel. Noorteinfo korraldajad, kelle sihtrühmaks on ka 17–26-aastased noored, kasutavad info jagamisel keskmisest sagedamini uudiskirju, podcaste ja tellitud reklaami internetis.

Tabel 12. Noortele info jagamiseks kasutatavad digitaalsed kanalid (*n*= küsitlusele vastanud noorteinfo korraldajad; 243)

	Kõik vastajad, n=243	Riigi-asutus, n=11	KOV, n=31	Noortekeskus, noorsootöö keskus või noortetuba, n=73	Üldhariduskool, n=115	MTÜ või SA, n=13
Sotsiaalmeedia (nt TikTok, Youtube, Instagram, Facebook, Twitter, VKontakte)	83%	82%	84%	92%	76%	92%
Asutuse oma veebileht	78%	73%	81%	62%	90%	69%
Õppeinfokeskkonnad (nt eKool, Stuumium)	56%	45%	48%	23%	83%	15%
Kiirsuhtlusrakendused (nt Messenger)	46%	18%	58%	56%	39%	38%
Teiste asutuste (nt koostööpartnerite) veebilehed	42%	45%	58%	48%	35%	38%
Noorteinfo portaalid (nt teeviit.ee)	28%	45%	32%	33%	21%	38%
Muu suhtlus e-maili teel	26%	36%	26%	21%	28%	31%
E-posti teel saadetavad uudiskirjad	26%	18%	42%	12%	29%	38%
Artiklid uudisteportaalides või ajalehtede veebiväljaannetes	19%	9%	32%	18%	14%	38%
Infoüritused veebis, sh veebiseminarid või -koolitused	18%	18%	16%	16%	17%	31%
Podcastid (taskuhäälingud)	8%	27%	10%	11%	2%	31%
Telefoniäpid (rakendused)	8%	0%	3%	18%	4%	0%
Blogid	5%	27%	6%	3%	3%	15%
Tellitud reklaam internetis (nt bännerid või meediakampaaniad)	5%	18%	6%	4%	2%	23%
Internetifoorumid	4%	18%	6%	7%	0%	0%
Muud kanalid	0%	0%	0%	1%	0%	0%
Ei kasuta digitaalseid kanaleid	1%	0%	0%	0%	2%	0%

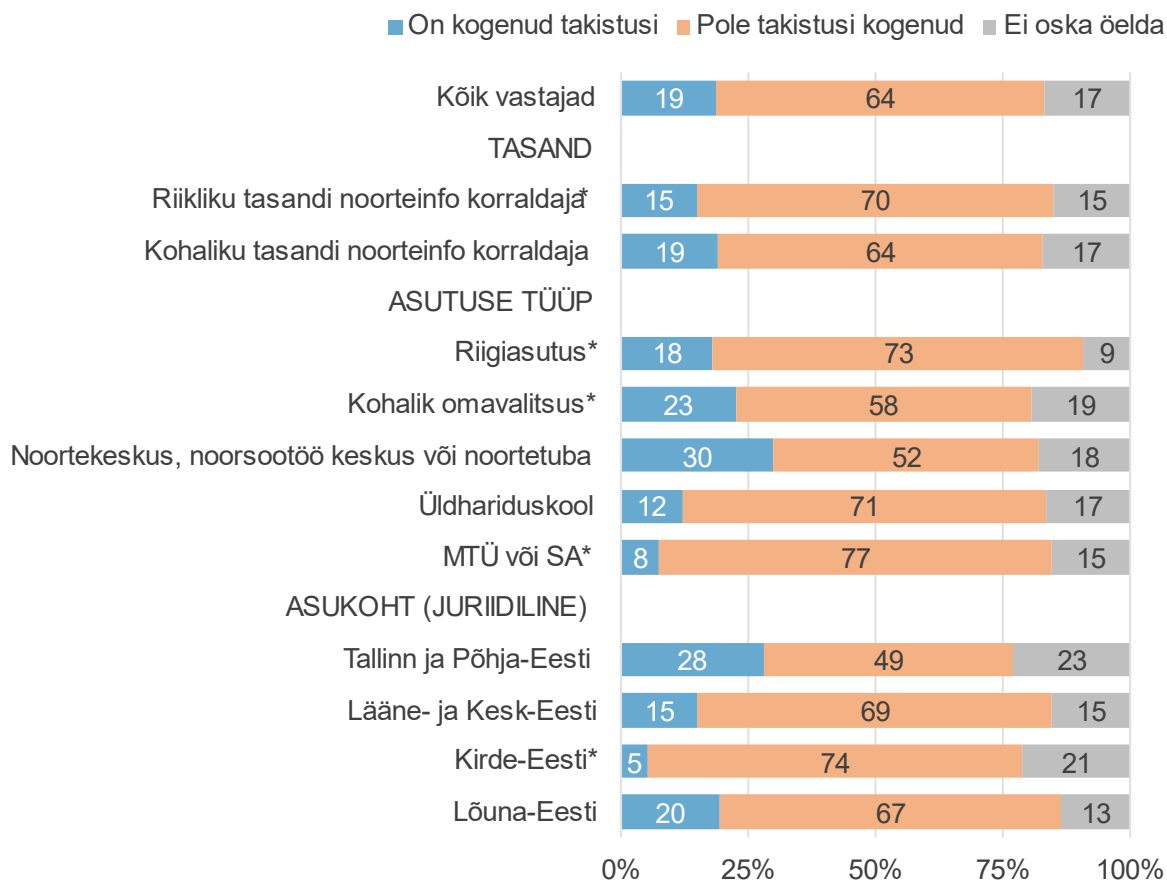
* Tabelis tähistab sinine number kogu valimi keskmisest oluliselt kõrgemat ja punane number kogu valimi keskmisest oluliselt madalamat tulemust 95%-lisel usaldusnivool.

Joonis 29. Noorteinfo vahendamiseks kasutatavad sotsiaalmeediakanalid ($n=$ küsitlusele vastanud noorteinfo korraldajad; 243)

6.3.3. Takistused digitaalsete kanalite kasutamisel

Noorteinfo jagamisel digitaalsetes kanalites on takistusi kogunud 19% küsitlusele vastanud noorteinfo korraldajatest. Keskmisest sagedamini esines neid takistusi noortekeskustel, noorsootöö keskustel või noortetubadel (takistusi oli kogunud 30%) (joonis 30).

Joonis 30. Takistuste kogemine digitaalsete kanalite kasutamisel noorteinfo jagamisel (*n*= küsitlusele vastanud noorteinfo korraldajad; 243)

* Antud rühmas jäi valimi suurus alla 40 vastaja

Kogetud takistustena toodi ankeetküsitluses esile järgnevat:

- Osade sihtrühmadeni jõuda on keeruline. Noored on uute kanalite kasutuselevõtus alati "sammukese ees". Facebook pole noorteinfo korraldajate hinnangul noorte seas kuigi populaarne, kuid noorte seas populaarsemate kanalite (TikTok, Instagram)¹⁵ kasutamine võib asutuses olla keelatud. Alla 13-aastastel ei pruugi olla sotsiaalmeediakontosid¹⁶, seega neist kõigile sotsiaalmeedia kaudu infot edastada ei saa.
- Info ülekülluses on keeruline noortele silma jääda. Noorte huvi info vastu on madal, nad ei süvene sisse. Vaja oleks tasulist reklaami/suunatud sisu.

¹⁵ Noorte küsitluse andmetel kasutab noortest vanuses 7–26 Facebooki 51%. Instagrami 56% ja TikToki 57%.

¹⁶ Noorte küsitluse andmetel kasutas noortest vanuses 7–11 sotsiaalmeediat 77%.

- Noorteinfo korraldaja enda puudulikud info- või digipädevused (ei jõua end kursis hoida uute kanalite/võimalustega, postitus/edastatav info ei kuku välja nii nagu sooviks). Puudub vastav inimene, kes digikanaleid veaks/haldaks (mistõttu info lisamine digitaalsetesse kanalitesse vahel hilineb). Puudub teadmine, milliseid kanaleid mingi sihtrühma jaoks valida.
- Tehnilised häired (info või piltide üleslaadimine ei õnnestu platvormi rikete tõttu) või platvormi vähene funktsionaalsus (infot pole võimalik soovitud kujul edasi anda).

Ka süvaintervjuudes ilmnes noorteinfo korraldajate kohatine ebakindlus oma digipädevuste suhtes ning suutmatus noortega uute tehnoloogiate rakendamise osas sammu pidada (see probleem oli omane pigem kohaliku tasandi noorteinfo korraldajatele).

Alati on see tunne, et me ise oleme oma sihtrühmaga võrreldes juba eelmine generatsioon. Kogu aeg on selline tunne, neid digitaalseid lahendusi, mida noored kasutavad, on kindlasti väga palju rohkem. Selliseid, kus me ei ole või mida me ei oska ise kasutada. (Kohaliku tasandi noorteinfo korraldaja)

Esile toodi ka veebikanalites oleva info aegumise ohtu ning vajadust infot regulaarselt uuendada.

Palju on aegunud infot. Kohati ma näen seda, et infojagajad ei kontrolli selle info ajalisust, et võib-olla see üritus on juba toimunud või mingisugused asukohad või telefoninumbrid on juba aegunud. (Kohaliku tasandi noorteinfo korraldaja)

Üks intervjuueeritud KOV-i esindajatest nimetas vajadust atraktiivsema disainiga veebiplatvormi järele.

Kui me räägime näiteks huviringidest, huviharidusest, et üldse see võimaluste platvorm... Praegune variant (vastaja viitab ilmselt huvihariduse registrile) on olemasolevatest võimalustest parim, aga ta ei ole piisav. Ta ei ole atraktiivne ei lapsevanemale ega noorele. Silmale ei ole ta nii ilus vaadata, aga tänapäeval on see oluline. Pigem mingi sellise platvormi vajadus on tegelikult nii meil kui ka teistel kohalikel omavalitsustel. (Kohaliku tasandi noorteinfo korraldaja)

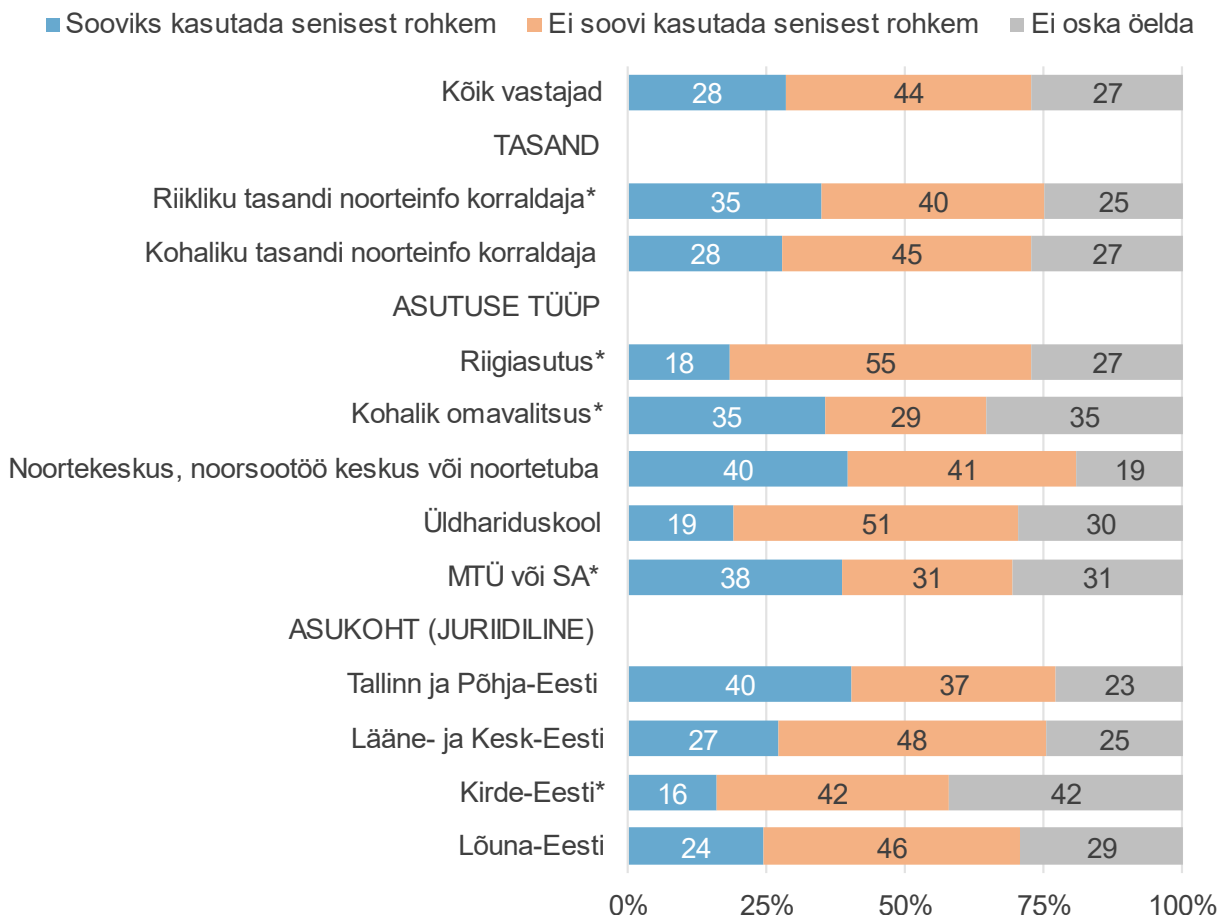
Nenditi ka seda, et noorteinfo korraldajate teadmised sellest, milliseid infokanaleid (sh digitaalseid) noored kasutavad, on kohati puudlikud, mistõttu oleks noorte infotarbimist vajalik regulaarselt monitoorida (riiklikul tasemel).

Kui ma võrdlen ennast uute generatsioonidega, siis on väga selgelt näha info tarbimisega seotud käitumises erinevusi, mida eelistatakse, kuidas loetakse, mida loetakse, mis kanaleid kasutatakse. Neid trende peab pidevalt jälgima ja olema sellega kursis ja neid arvestama noorte infoteenuse kujundamisel. (Riikliku tasandi noorteinfo korraldaja)

6.3.4. Huvi digitaalsete kanalite suurema kasutuselevõtu suhtes

Küsitlusele vastanud noorteinfo korraldajatest 28% sooviks kasutada noorteinfo jagamisel digitaalseid kanaleid senisest rohkem. Keskmisest kõrgem on huvi digitaalsete kanalite suurema kasutuselevõtu vastu noortekeskuste, noorsootöö keskuste

või noortetubade seas (digitaalsete kanaleid sooviks senisest rohkem kasutada 40%) (joonis 31).

Joonis 31. Huvi digitaalsete kanalite suurema kasutuselevõtu suhtes (n= küsitlusele vastanud noorteinfo korraldajad; 243)

* Antud rühmas jäi valimi suurus alla 40 vastaja

Digitaalsete kanalite suuremat kasutuselevõttu **piiravate teguritena** toodi ankeetküsitluses esile järgnevat:

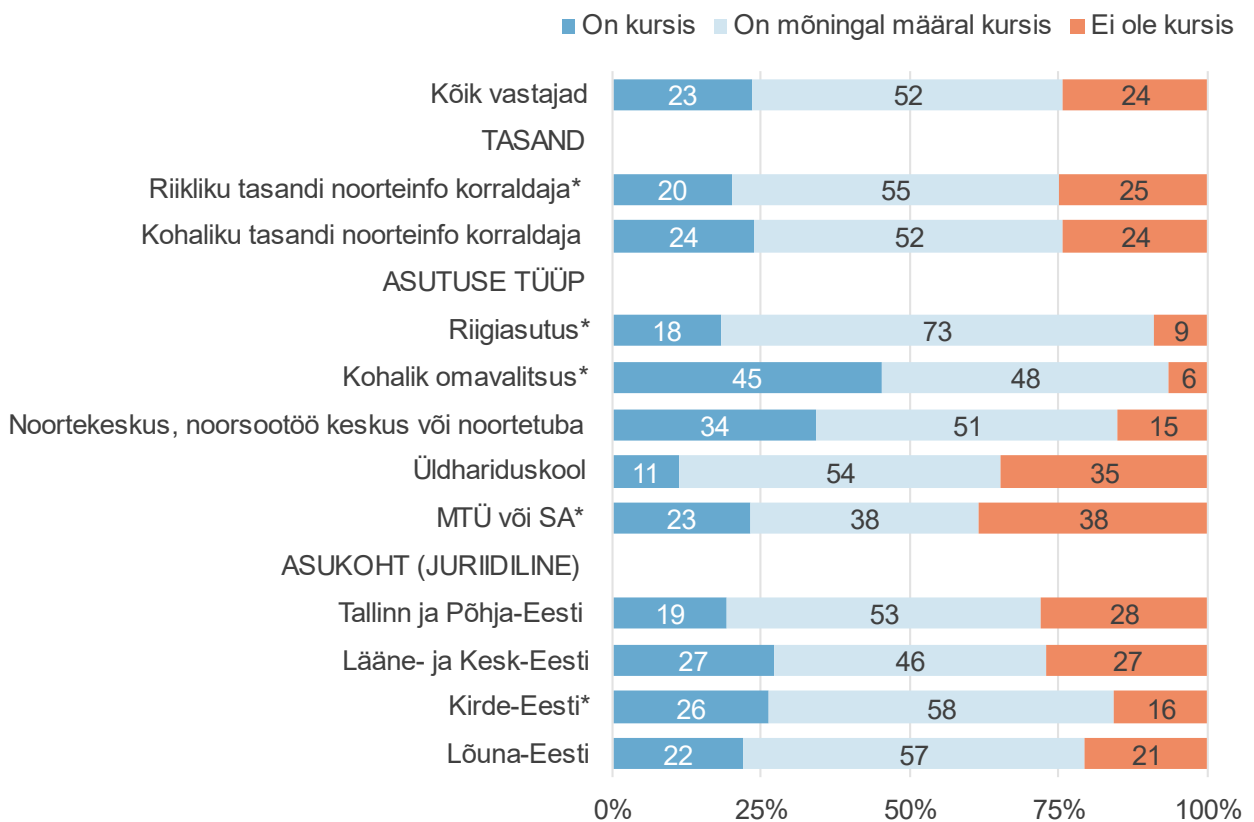
- Pole ressursse (aega, oskusi või finantse), oleks vaja lisatöötajat (nt kommunikatsioonispetsialisti), kes digikanaleid haldaks/sisu toodaks ning tegeleks strateegilise planeerimisega.
- Noorteinfo korraldajate endi puudulikud digipädevused. Vajalik oleks koolitus sotsiaalmeedia teemal.
- Puudub taustateave, milliste kanalite kaudu noorteni jõuda (pole kindlust, et info levitamine digitaalsetes kanalites oleks efektiivne).
- Asutuse enda veebileht pole piisavalt paindlik/funktsionaalne.
- Noorteinfo korraldajate puudulikud tehnilised võimalused (tehnikat on vananenud).
- Asutus ei kasuta neid platvorme, mida noored kasutavad. Kohati on piiravaks teguriks küberturvalisuse nõuded (nt TikToki kasutamisel).

6.4. Noorteinfo strateegiline planeerimine

Noorteinfo strateegilise planeerimise lähtekohaks on noorteinfo korraldajate teadlikkus noorteinfo jagamise (üldtunnustatud) põhimõtetest. Selgitamaks noorteinfo korraldajate teadlikkust antud vallas, paluti ankeetküsitlusele vastajail hinnata oma kursisolekut noorteinfo alusdokumentidega. Samuti küsiti, kas asutuses on noorteinfo koondamiseks ja jagamiseks koostatud kirjalik tegevuskava, kas seoses info jagamisega laste ja noorte sihtgrupile mõõdetakse ka oma tegevuse tulemuslikkust/mõju, kuidas kaardistatakse noorte infovajadusi ning kas noori kaasatakse noorteinfo korraldamisse.

6.4.1. Kursisolek noorteinfo alusdokumentidega

Noorteinfo alusdokumentidega (nt Noorteinfo käsiraamat, Euroopa noorteinfo harta) on küsitlusele vastanud noorteinfo korraldajatest 23% enda hinnangul kursis ning 52% kursis mõningal määral, 24% aga end nende dokumentidega kursis olevaks ei pea. Keskmisest sagedamini hindasid end nende dokumentidega kursis olevaks KOV-ide ja noortekestuste esindajad, keskmisest harvemini aga koolide esindajad (joonis 32).

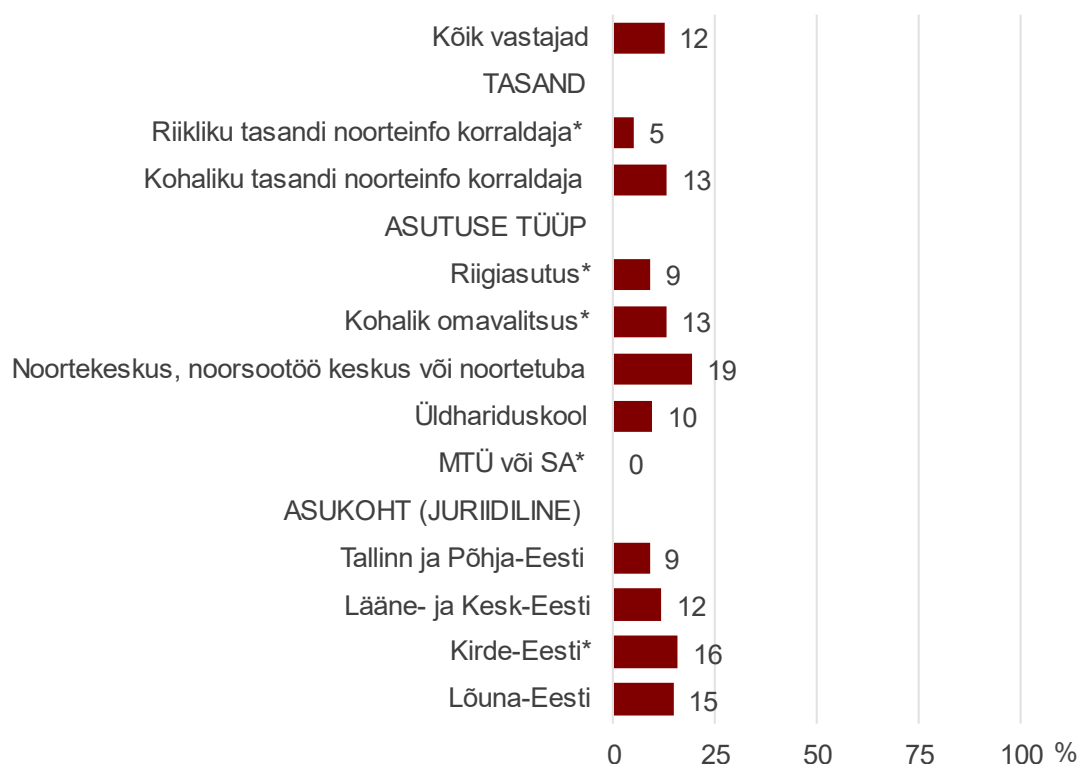

Joonis 32. Kursisolek noorteinfo alusdokumentidega (nt Noorteinfo käsiraamat, Euroopa noorteinfo harta) (n= küsitlusele vastanud noorteinfo korraldajad; 243)

* Antud rühmas jäi valimi suurus alla 40 vastaja

6.4.2. Kirjalik tegevuskava noorteinfo jagamiseks

Küsitluses osalenud noorteinfo korraldajatest 12% on noorteinfo koondamiseks ja jagamiseks koostanud kirjaliku tegevuskava (joonis 33). Süvaintervjuudest ilmses, et üldjuhul oli see osa üldisemast noortestrategia dokumendist või tegevuskavast/arengukavast.

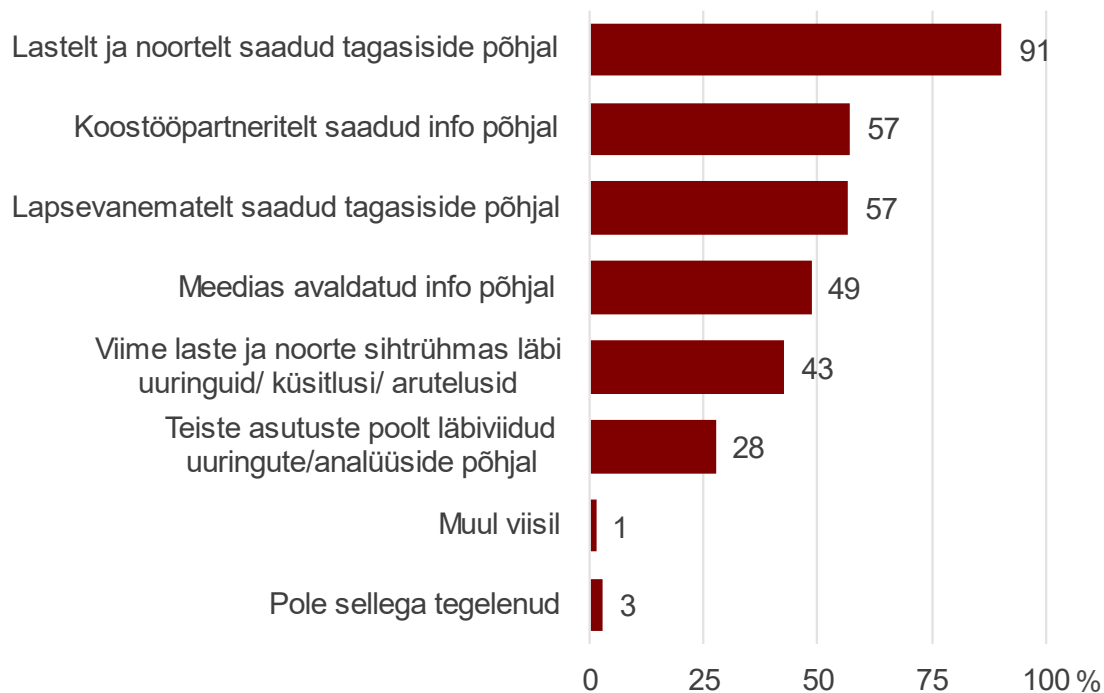

Joonis 33. Noorteinfo koondamiseks ja jagamiseks kirjalikku tegevuskava omavate asutuste osakaal (n= küsitlusele vastanud noorteinfo korraldajad; 243)

* Antud rühmas jäi valimi suurus alla 40 vastaja

6.4.3. Noorte infovajaduste kaardistamine

Noorte infovajaduste ja -huvide kaardistamiseks kombineerib suurem osa noorteinfo korraldajatest mitmeid erinevaid võimalusi. Kõige levinum on noorte infovajaduste selgitamine lastelt ja noortelt (91%) või lapsevanematelt saadud tagasiside põhjal (57%), koostööpartneritelt saadud (57%) või meedias avaldatud info põhjal (49%). Küsitlusele vastanud noorteinfo korraldajatest 43% viib noorte infovajaduste kaardistamiseks laste ja noorte sihtrühmas läbi uuringuid/küsitlusi/arutelusid ning 28% hindab noorte infovajadusi teiste asutuste poolt läbiviidud uuringute/analüüside põhjal. Noorte infovajaduste väljaselgitamisega pole tegelenud vaid 3% noorteinfo korraldajatest (joonis 34).

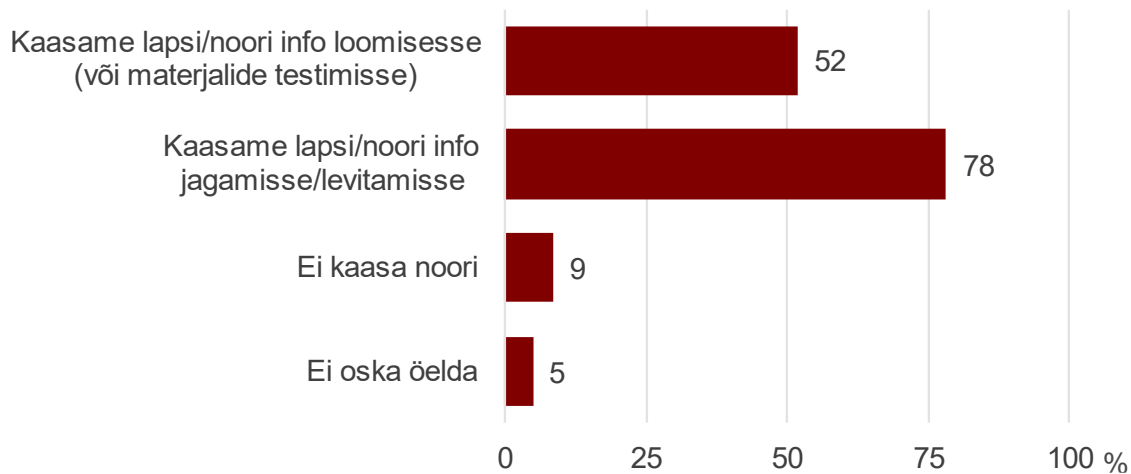

Joonis 34. Laste ja noorte infovajaduste ja -huvide selgitamiseks kasutatud võimalused (*n*= küsitlusele vastanud noorteinfo korraldajad; 243)

Mõned süvaintervjuudes osalejad märkisid, et noorte infovajaduste väljaselgitamine ise küsitlusi tehes on keeruline (aja- ja ressursikulukas, samuti võib nappida pädevusi küsitluse läbiviimiseks). Madala vastamisaktiivsuse korral ei pruugi küsitlustulemus olla ka kuigi informatiivne. Siit lähtuvalt nimetati ühe arenguvajadusena noorteinfo korraldajate vastavate digipädevuste tõstmist.

6.4.4. Noorte kaasamine noorteinfo korraldamisse

Valdav enamus (86%) küsitlusele vastanud noorteinfo korraldajatest kaasab ka noori endid noorteinfo korraldamisse, sealjuures **52% kaasab noori info loomisesse või materjalide testimisse ning 78% info jagamisse/levitamisse**. Noori ei kaasa 9% noorteinfo korraldajatest ning 5% ei osanud kaasamise osas vastust anda (joonis 35). Noorte kaasamine info jagamisse on levinum juhul, kui noorteinfo sihtrühmaks on noored vanuses 17–26.

Joonis 35. Noorte kaasamine noorteinfo loomisesse (nt infomaterjalide väljatöötamisse, sõnumite testimisse) või info jagamisse ($n =$ küsitlusele vastanud noorteinfo korraldajad; 243)

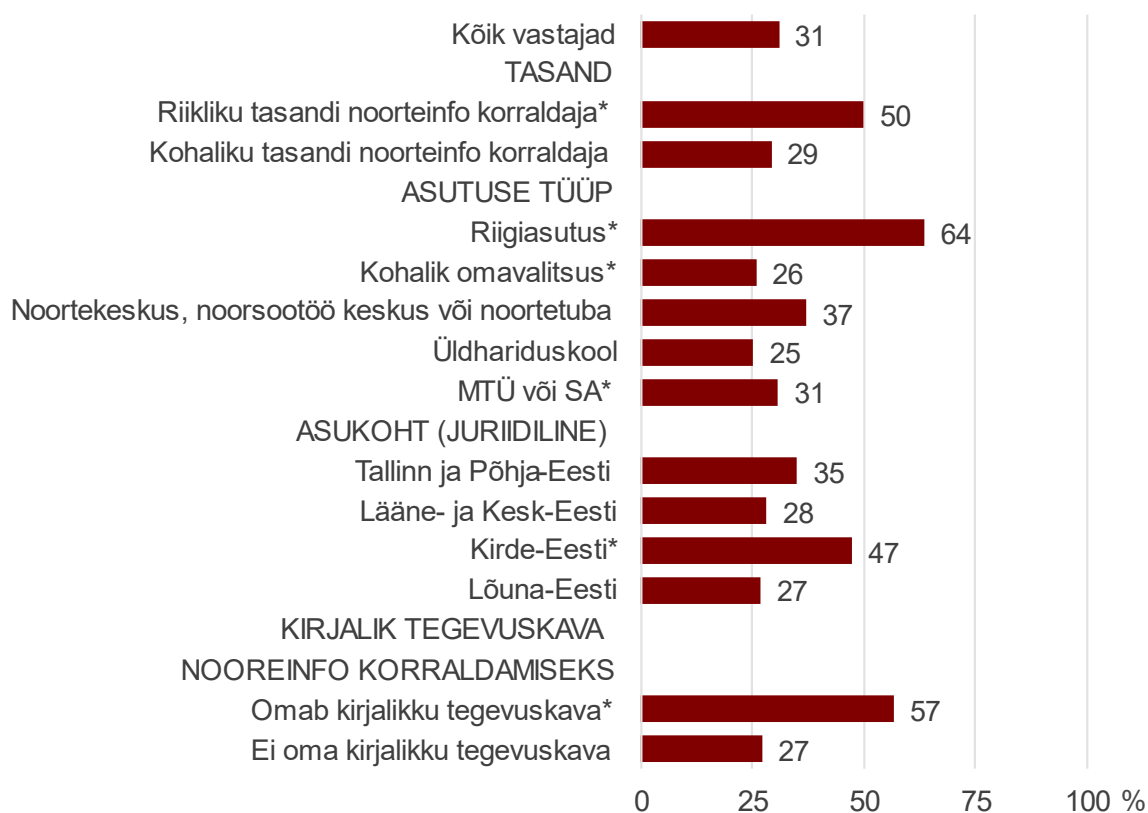
Noorte kaasamise olulisust noorteinfo loomisesse ja jagamisse rõhutati ka süvaintervjuudes ning pea kõik intervjueeritud noorteinfo korraldajad omasid sellega ka kogemusi. Mõndi, et noorte suurem ja sisukam kaasamine aitab muuta infojagamist noorte vajadustele paremini vastavaks.

Kindlasti on oluline noori kaasata noorteinfo kujundamisse ja sisuloomesse. Et noortelt noortele infovahetus muutuks teadlikumaks, muutuks mõjusamaks ja ma arvan, et noored ise teavad kõige paremini, aga ka neid on vaja kvaliteetselt kaasata ja selle jaoks ka tingimusi luua, et nad saaksid selles töös ja tegevuses osaleda. (Riikliku tasandi noorteinfo korraldaja)

6.4.5. Oma tegevuse tulemuslikkuse/mõju mõõtmine

Küsitlusele vastanud noorteinfo korraldajatest 31% märkis, et mõõdab/seirab seoses info jagamisega laste ja noorte sihtgrupile ka oma tegevuse tulemuslikkust/mõju (joonis 36). Süvaintervjuudes kirjeldati selliste tegevustena põhiliselt noortelt tagasiside kogumist (kas otsesuhtluse või küsitluste teel), kuid ka arvepidamist üritustel/tegevustes osalejate, teenuse kasutajate või infojagamiseks kasutatavate veebilehtede külastuste osas. Osad noorteinfo korraldajad kasutasid oma tegevuse tulemuslikkuse/mõju mõõtmiseks ka muid statistilisi andmeid (nt kui tegu oli ennetustööga, siis hinnati selle efektiivsust lähtuvalt sellest, kas riikliku statistika kohaselt on probleemi esinemine noorte sihtrühmas vähenenud).

Küsitluse põhjal on noorteinfo seonduva tegevuse tulemuslikkuse kaardistamine keskmisest levinum riigiasutuste seas; samuti ka nende asutuste seas, kus on noorteinfo koondamiseks ja jagamiseks koostatud kirjalik tegevuskava.

Joonis 36. Seoses laste ja noorte sihtgrupile info jagamisega oma tegevuse tulemuslikkust/mõju seiravate asutuste osakaal (n= küsitlusele vastanud noorteinfo korraldajad; 243)

* Antud rühmas jäi valimi suurus alla 40 vastaja

Noorteinfo jagamine on osa noorsootööst, mille tulemuslikkuse mõõtmiseks on KOV-ide tarbeks loodud noorsootöö kvaliteedi hindamismudel.¹⁷ Süvaintervjuudes küsiti kohaliku tasandi noorteinfo korraldajatelt kõnealusele mudelile tagasisidet. Arvamused hindamismudeli headuse suhtes lahkesid – leidsid neid, kes pidasid antud mudelit igati kasulikuks, kuid oli ka neid, kelle arvates pole mudel praegusel kujul informatiivne (küsimused ankeetides on liiga keerulise sõnastusega või liiga üldised, st vajavad ümbertöötamist) või selle kasutamine on ebamugav.

Seal (hindamismudelis – toim.) on mõningaid keerulisi kohti, näiteks seal on ette antud küsitlused: kuidas oled rahul selle teenusega või kuidas saab kätte või mis iganes rahulolu vahenditest või ruumidest või noorsootöötajate pädevustest. Et see kõik on tore, aga need ankeetid on niivõrd keeruliselt üles ehitatud, see sõnastus on nii raske, et selline algaja noorsootöötaja ka ei saa aru, mida küsiti. Ja kui siis veel mõelda, et sellest peab aru saama seitsmeaastane laps, siis ega ei saa küll. /.../ Muidugi, nende juures on öeldud, et mugandage neid endale vastavaks, aga see tähendab seda, et tegelikult tuleb see täiesti ümber töötada. Teine probleem on see, et seal ei ole sellist struktuuri või alajaotust, ehk et noor ei saa tegelikult aru, mille

¹⁷ Täpsem info noorsootöö kvaliteedi hindamismudeli kohta on leitav siit: <https://harno.ee/noorsootoo-kvaliteedi-hindamismudel>

kohta küsitakse. Et küsitakse näiteks, et kuidas sa oled rahul vahenditega huviringis. Ja meie ei tea, kes on see vastaja ja millisest huviringist ta räägib. Ja kui ta ütleb, et ta ei ole rahul, siis me ei tea, kas ta ei ole oma lauluringi või tantsuringi või spordiringi või noortekeskuse vahenditega - me ei tea seda. Tegelikult on see tühi info. /.../ Ja veel üks asi: küsitlusankeet võiks joosta automaatselt vastuste tabelisse, ehk et me ei peaks käsitsi tegema. Et kui me oleme noortelt saanud vastused kätte, siis süsteem lahterdab ise selle järgi, paneb meile hinde. Me peame ise veel ühest neljani hindama hakkama, aga tegelikult võiks meile süsteem anda hinde. (Kohaliku tasandi noorteinfo korraldaja)

6.4.6. Strateegilise planeerimise takistused

Mitme intervjuueeritud noorteinfo korraldaja hinnangul ei tegeleta noorteinfoga seonduva strateegilise planeerimisega Eestis piisavalt, seda eriti kohalikul tasandil ja väiksemates omavalitsustes. Põhjustena toodi esile ressursipuudust (kohaliku tasandi korraldajad pigem oskuste puudumist, riikliku tasandi korraldajad ajapuudust), kohaliku tasandi korraldajad ka **hoiakuid** (kuivõrd prioriteetseks noorsootööd KOV-is peetakse).

See võib mõnikord olla väga keeruline, seda tagasisidet sealt (küsitlustest – toim.) kätte saada mõnikord on raske. Ja me oleme päris mitu korda ikkagi teinud või muutnud omaenda välja mõeldud strateegiat selle tagasiside põhjal, mis me oleme noortelt saanud. Aga me võiksimme seda kindlasti väga palju rohkem teha. /.../ Ikkagi, ma arvan, see ressurss... Nii palju on laual ja nii kiiresti kogu aeg peab tegema otsuseid. See on nagu eraldi töö ju, et neid noori hoida ja nendega teha siis mingisuguseid töötubasid või kuidas neile neid küsitlusi saata. Mõnikord jääb lihtsalt ajaressursi taha. (Riikliku tasandi noorteinfo korraldaja)

Kohalikul tasandil kindlasti mitte (ei tegeleta strateegilise planeerimisega piisavalt). /.../ Ma ei oskagi öelda, miks. Võib-olla algab see asi sellest, et strateegiate loomine on juba selline keerukas protseduur. Et võib-olla puuduvad juba pädevused strateegiate loomisel. Ja kui sa ei oska luua, siis sa ei oska ju näha kogu seda suurt pilti, et no milleks üldse. See on hästi tüüpiline maapiirkondades või väikelinnades. Võib-olla see on ka sellest, et strateegiat võib ju luua, aga see strateegia ei too sulle veel lahendusi. Strateegia on üks tark dokument, aga meil puuduvad vahendid selle strateegia ja tegevusplaani elluviimiseks. Et võib-olla täna üldse saada omavalitsuse tuge selles keerulises majanduslikus olukorras... Eks ta on suur sinisilmsus. Pigem on pehmed valdkonnad need, kust kohe leitakse kokkuhoiukohad. (Kohaliku tasandi noorteinfo korraldaja)

6.5. Koostöö

Koostöö teema all uuriti noorteinfo korraldajatelt, milliste asutustega nad teevad noorteinfo valdkonnas koostööd, millistesse noortevaldkonna/noorsootöö koostöövõrgustikesse nad kuuluvad ning kuivõrd nad on rahul koostöö ning võrgustike toimimisega.

6.5.1. Koostööpartnerid

Noorteinfo efektiivsel jagamisel on keskne tähtsus asutuste vahelisel koostööl. Riikliku tasandi noorteinfo korraldajate seas on kõige levinum koostöö haridusasutustega (90% küsitlusele vastanutest teeb koostööd). Kohaliku tasandi noorteinfo korraldajate puhul on võrdselt levinum nii koostöö haridusasutustega (85% teeb koostööd) kui ka

noortekeskuste, noorsootöö keskuste või noortetubadega (89%). Välisriikide asutuste ja organisatsioonidega teeb noorteinfo jagamisel koostööd 29% noorteinfo korraldajatest.

Ootuspäraselt on koostööpartneriteks sageli sama tasandi asutused – nii on nt koostöö riigiasutustega levinuim just riikliku tasandi noorteinfo korraldajate seas, samas kui koostöö kohaliku tasandi noortekeskuste ja MTÜ-dega on keskmisest levinum KOV-ide puhul. Riigiasutuste ja KOV-ide koostöövõrgustik noorteinfo valdkonnas on keskmiselt laiem (st nad omavad keskmiselt enam koostööpartnereid) kui noortekeskused ja koolid, mis on ka ootuspärane, arvestades nende rolli noorteinfo teenuse juhtimisel (tabel 13).

Tabel 13. Koostööpartnerid noorteinfo valdkonnas (nt tegevuste planeerimisel, noorteinfo koondamisel ja jagamisel, sellekohaste kogemuste jagamisel) (n= küsitlusele vastanud noorteinfo korraldajad; 243)

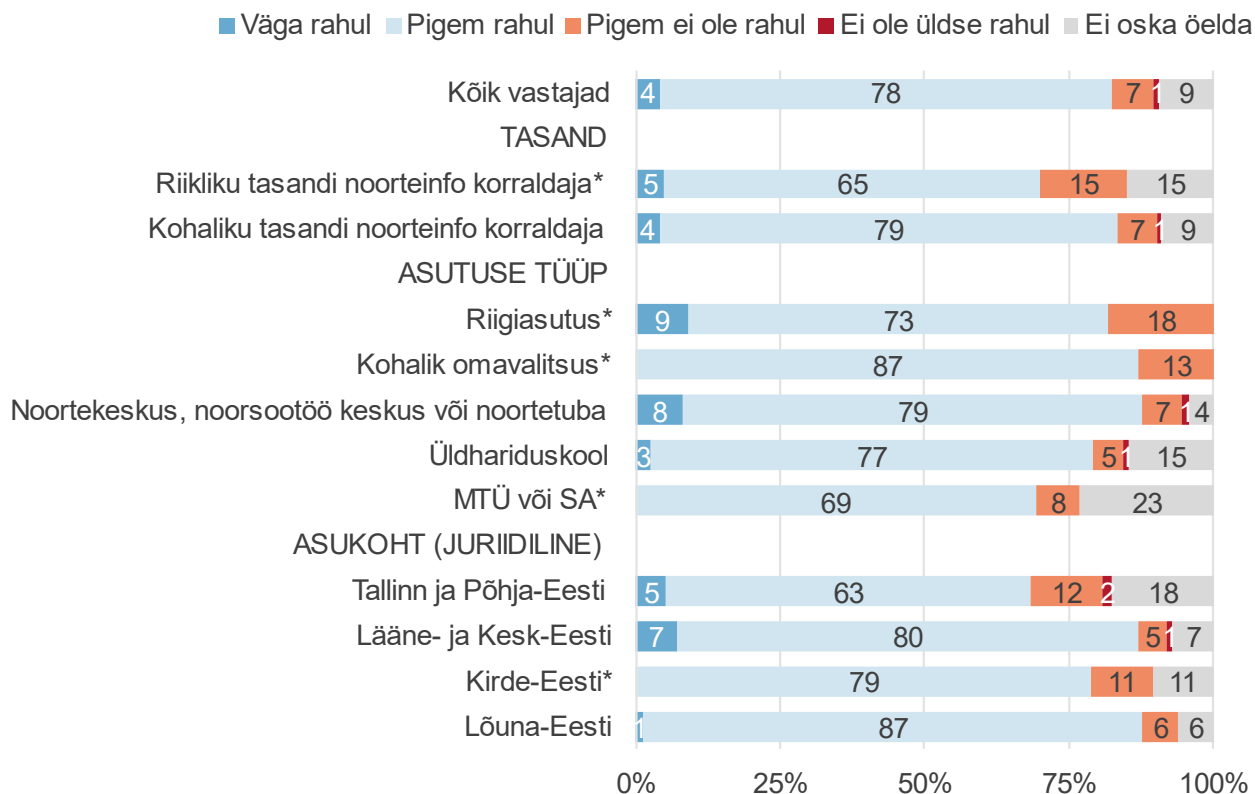
	Kõik vastajad, n=243	Riigi-asutus, n=11	KOV, n=31	Noortekeskus, noorsootöö keskus või noortetuba, n=73	Üldharidus-kool, n=115	MTÜ või SA, n=13
Noortekeskused, noorsootöö keskused või noortetoad	88%	73%	97%	99%	81%	77%
Haridusasutused (koolid või lasteaia)	86%	100%	94%	81%	85%	85%
Kohalik omavalitsus / kohalikud omavalitsused	81%	73%	77%	79%	83%	77%
Kohalikul tasandil tegutsevad mittetulundusühingud	43%	36%	74%	42%	35%	46%
Riigiasutused	31%	64%	39%	21%	32%	31%
Üleriigiliselt tegutsevad MTÜ-d või SA-d	29%	36%	32%	25%	27%	62%
Välisriikide asutused ja organisatsioonid	29%	18%	19%	26%	32%	54%
Muud asutused või isikud	4%	9%	0%	7%	2%	8%
Ei oma koostöösuhteid	2%	0%	0%	0%	3%	0%

* Tabelis tähistab sinine number kogu valimi keskmisest oluliselt kõrgemat ja punane number kogu valimi keskmisest oluliselt madalamat tulemust 95%-lisel usaldusnivool.

Koostöö sisuks on süvaintervjuude põhjal infovahetus, tegevusstrateegiate kooskõlastamine, ühisürituste ja -koolituste korraldamine ning noorteinfo edastamine koostööpartneri infokanalites.

6.5.2. Rahulolu koostööga

Rahulolu asutuste vahelise koostöö toimimisega noorteinfo korraldamisel ja jagamisel on mõeldukas: **küsitletud noorteinfo korraldajatest 4% on koostööga väga rahul ning 78% pigem rahul.** Rahulolematust koostööga väljendas 8% küsitletutest ning 9% ei osanud koostöö toimimisele hinnangut anda (joonis 37).

Joonis 37. Rahulolu asutuste vahelise koostöö toimimisega noorteinfo korraldamisel ja jagamisel (*n*= küsitlusele vastanud noorteinfo korraldajad; 243)

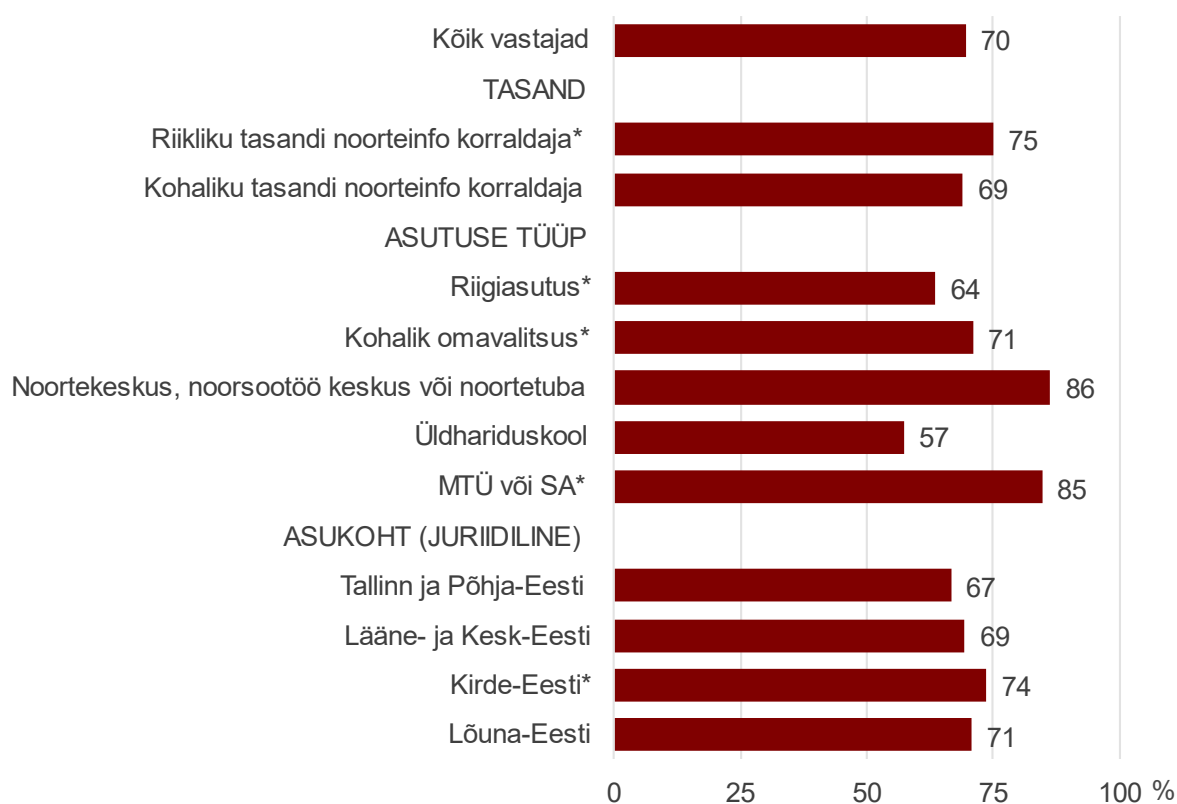
* Antud rühmas jäi valimi suurus alla 40 vastaja

Rahulolematust koostööga põhjendati ankeetküsitluses järgnevaga:

- Koostööd on liiga vähe. Infot noorteinfo korraldajate vahel liigub vähe, info hilineb või tuleb liiga lühikese etteteatamise ajaga.
- Info on killustunud või mittesüsteemne, infot on liiga palju ja see on halvasti sihitatud (erinevad asutused saavad korduvat infot), KOV-is puudub valdkonda juhtiv spetsialist.
- Võimalikud koostööpartnerid ei pea noorsootööd prioriteetseks. Partnerid pole valmis oma kanalites jagama teiste asutuste infot.
- Ressursipuudus, pole aega koostööga tegeleda ja seda korraldada.
- Koostöös puudub süsteemsus (põhineb isiklikel kontaktidel). Puudub selge eestvedaja ja formaalselt üles ehitatud koostöösuhted teemavaldkondade kaupa (näitena toodi, et noortekeskuste osas on mitu listi, kuhu peab infot saatma, et see kõigi noortekeskusteni jõuaks).

6.5.3. Kuulumine noortevaldkonna/noorsootöö koostöövõrgustikesse

Küsitlusele vastanud noorteinfo korraldajatest 70% kuulub mõnda noortevaldkonna/noorsootöö koostöövõrgustikku või tööühmadesse. Keskmisest levinum on koostöövõrgustikesse kuulumine noortekeskuste, noorsootöö keskuste ja nooretubade puhul (86% kuulub võrgustikesse), keskmisest vähem levinud aga üldhariduskoolide puhul (57%) (joonis 38).

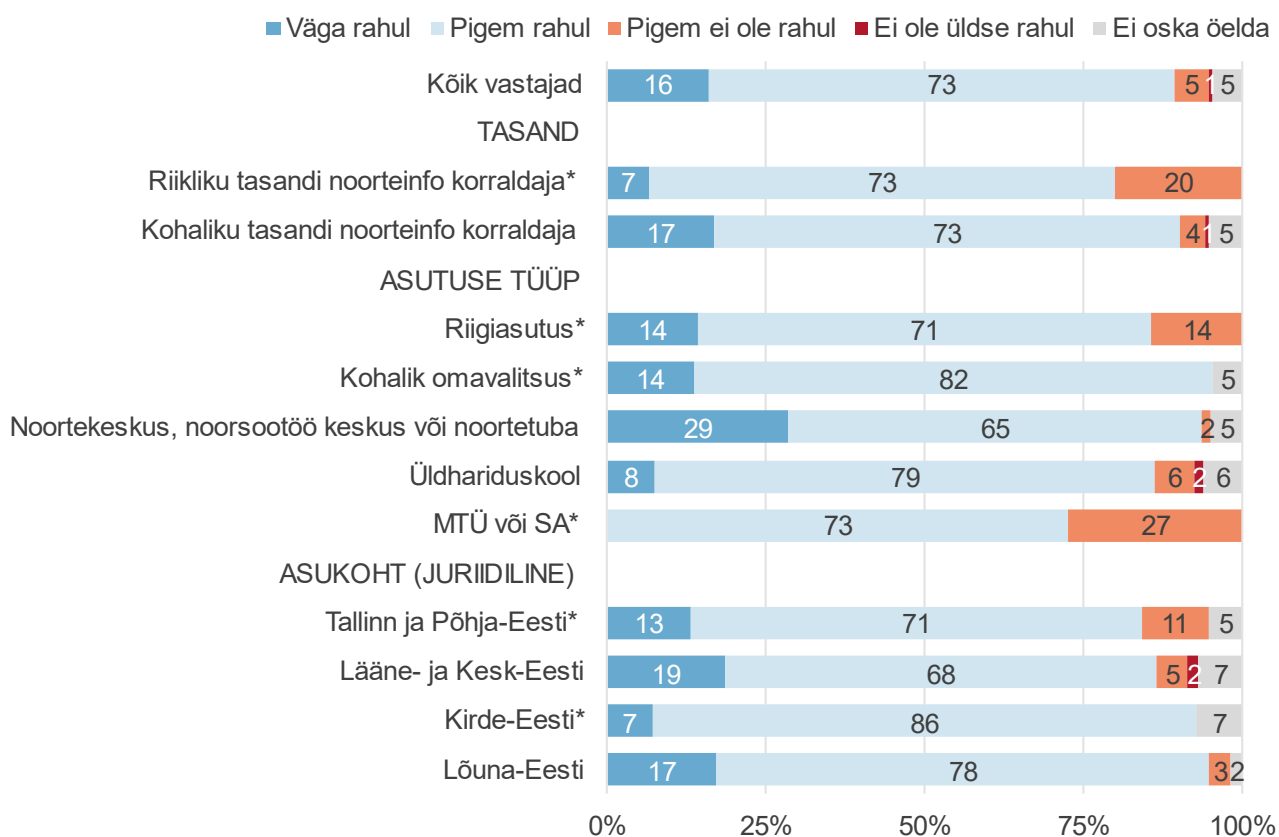
Joonis 38. Noortevaldkonna/noorsootöö koostöövõrgustikesse või tööühmadesse kuuluvate vastajate osakaal (n= küsitlusele vastanud noorteinfo korraldajad; 243)

* Antud rühmas jäi valimi suurus alla 40 vastaja

Võrgustikena, kuhu kuulatakse, toodi süvaintervjuudes esile näiteks Eesti Noorsootöötajate Kogu, maakondlikke noorsootöötajate liite/ühinguid, Noorte Nõukogu, Lastekaitse Liitu, KIVA tööühmadesse (koolid), Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendust, riiklikke või kohalikke komisjone, ministeeriumite juures tegutsevaid tööühmi ja võrgustikke, koolide huvijuhtide maakondlikke seltse ning muid kohaliku tasandi koostöövõrgustikke. Võrgustikke peeti noorteinfo teenuse osutamisel oluliseks, et saada infot (sh koolitusi), jagada kogemusi ning teha end kuuldavaks.

6.5.4. Rahulolu noortevaldkonna/noorsootöö koostöövõrgustikega

Noortevaldkonna/noorsootöö koostöövõrgustikesse/töörühmadesse kuuluvatest vastajatest 89% oli koostöövõrgustiku/töörühma tegevusega rahul, kuid vaid 16% täiesti rahul ning 73% pigem rahul. Rahulolematust koostöövõrgustiku/töörühma tegevusega väljendas 6% ning hinnangut ei osanud anda 5% vastajaist, kes sellistesse võrgustikesse/töörühmadesse kuuluvad (joonis 39).

Joonis 39. Rahulolu noortevaldkonna/noorsootöö koostöövõrgustiku/töörühma tegevusega (n= küsitlusele vastanud noorteinfo korraldajad, kes kuuluvad mõnda koostöövõrgustikku/töörühma; 169)

* Antud rühmas jäi valimi suurus alla 40 vastaja

Rahulolematust koostöövõrgustike/töörühmade tegevusega põhjendati ankeetküsitluses järgnevalt:

- Koostöövõrgustik on loodud, kuid see ei toimi. Liiga harva kohtutakse ja jagatakse infot.
- Koostöös puudub süsteemsus, suhtlus ja koostöö on ebaregulaarne/hektiline. Puudub kindel eestvedaja (juhtida võiks katusorganisatsioon või ministeeriumi allasutus).
- Koostöö ei lähtu noorte huvidest (olulisemad paistavad olevat isiklikud huvid).
- Tegevuses puudub uudsus ja tulevikku vaatamine laiemalt kui lihtsalt eelseisvate ürituste korraldamine.

Süvaintervjuudes toodi korduvalt esile koostöö ning võrgustikutöö tihendamise vajadust (sh et kohtumised oleksid sagedasemad ja regulaarsemad), kuid samas mõõndi ka, et see kipub jääma ajapuuduse taha. Efektiivseks toimimiseks on võrgustikul vaja aktiivset eestvedajat, kes võrgustikku alal hoiaks ning selle toimimist suunaks. Võimalike eestvedajatena nimetati katusorganisatsioone ning Harno-t, kohaliku tasandi võrgustike eestvedamist peeti aga kohaliku omavalitsuse ülesandeks.

On võrgustikukohtumisi ja on neid kohti, kus info peaks üleval olema, aga see kõik eeldab kellegi aja- ja tööressurssi, et seda üleval hoida. /.../ See ei saaks olla ühe või mõne võrgustikupartneri roll, et mina võtan ja hoian seda võrgustikku üleval, vaid see peaks olema täiesti eraldi keegi, niisugune katusorganisatsioon, kes hoiabki seda võrgustikku üleval, et see tegevus oleks regulaarne ja et seal oleks ka igaühele väärtus, miks ta peaks seal võrgustikus käima. Et see ei oleks lihtsalt üks järgmine koosolek. (Riikliku tasandi noorteinfo korraldaja)

Samas mõõndi süvaintervjuudes ka seda, et võrgustikutöö ja infovahetus on paranemas.

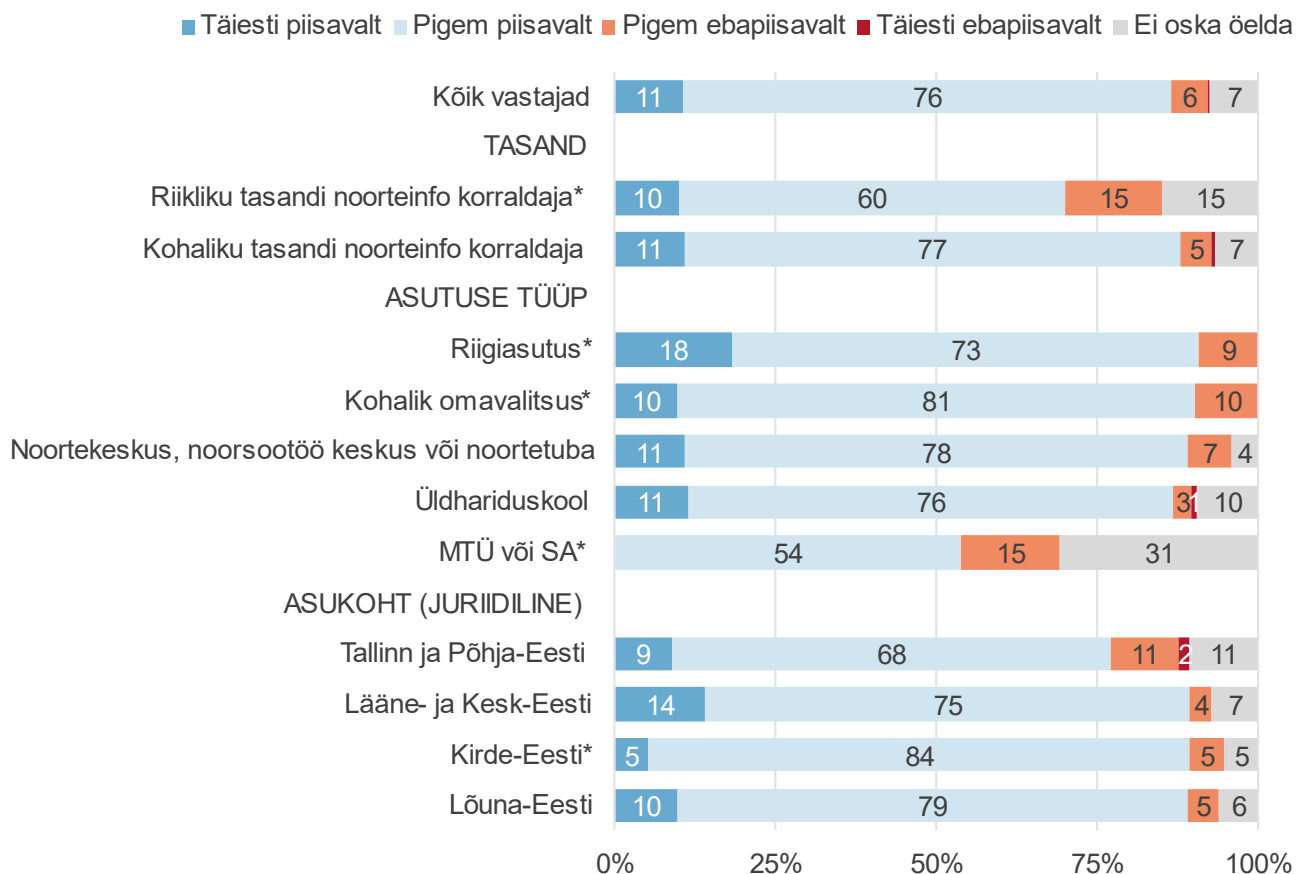
Ma näen, et info kvaliteet, edastamise kanalid ja intensiivsus on viimase viie aasta jooksul teinud olulise kvaliteedihüppe, ehk siis kõik see, mis tuleb Harno poolt või näiteks Peaasi.ee poolt, et minuni jõuab seda piisavalt. /.../ Mulle tundub, et infot jagatakse kuidagi sagedamini ja süsteemselt. (Riikliku tasandi noorteinfo korraldaja)

6.6. Rahulolu noorteinfoga

Ankeetküsitluses paluti noorteinfo korraldajatel hinnata, kas Eestis on noorteinfot erinevatel teemadel piisavalt, ning tuua esile teemasid, mille osas on infot liiga vähe. Seejärel paluti vastajail hinnata oma rahulolu riikliku ja kohaliku noorteinfoga ning noorteinfoga digitaalsetes kanalites (kohaliku noorteinfo kohta küsiti hinnanguid ainult kohaliku tasandi noorteinfo korraldajatelt). Eraldi küsiti arvamusi ka riikliku noorteinfo portaali Teeviit kohta. Teema lõpetuseks paluti vastajail hinnata oma rahulolu noorteinfo valdkonnaga Eestis üldiselt ning kirjeldada, millist tuge, koolitusi või teavet nad vajaksid noorteinfoteenuse paremaks korraldamiseks või infojagamise tõhustamiseks. Samu teemasid käsitleti ka süvaintervjuudes. Lisaks uuriti süvaintervjuudes seda, kas noorteinfo valdkonnas on teemasid, mille osas levib palju väärinfot, või sihtrühmi, kelleni jõuab info halvemini.

6.6.1. Rahulolu noorteinfo piisavusega

Küsitletud noorteinfo korraldajatest 86% hinnangul on Eestis noorteinfot erinevatel teemadel piisavalt, sealjuures 11% arvates täiesti ning 76% arvates pigem piisavalt. Infot pidas ebapiisavaks 6% küsitletutest ning 7% ei osanud hinnangut anda (joonis 40).

Joonis 40. Rahulolu noorteinfo piisavusega üldiselt (*n*= küsitlusele vastanud noorteinfo korraldajad; 243)

* Antud rühmas jäi valimi suurus alla 40 vastaja

Teemadena, mille kohta on infot ebapiisavalt, nimetati ankeetküsitluses järgnevat:

- Iseseisvasse ellu astumine, noorte võimalused ise toime tulla, päriselu oskuste õppimine kooliväliselt.
- Finantstarkus (eelarve koostamine, säästmine, investeerimine, aktsiad).
- Noorte kaasamisvõimalused ning omaalgatusprojektid. Noorte osalusvõimalused, kodanikuhariduse organisatsiooni loomine, juhtimine jms koos juriidilise infoga.
- Edasiõppimise võimalused (erinevad valdkonnad ja erialad lähtuvalt tööturu vajadustest).

- Hooajatöö võimalused üle 13-aastastele noortele (kandideerimine, lepingud, seadused).
- Tervis: seksuaalharidus, romantilised suhted, sõltuvused (nt narkootikumid), füüsiline tervis (sh lodevus ja üle treenitus), vaimne tervis (kuidas toime tulla emotsioonidega, kuidas efektiivsemalt õppida).

Ka süvaintervjuudes osalevatel noorteinfo korraldajatel paluti nimetada teemasid, mille osas on noorteinfot vähe või mille osas on noorte teadlikkus madal. Selliste teemadena toodi esile järgnevat:

Minapilt, suhted ja seksuaalharidus.

Võib-olla sellised eksistentsiaalsed teemad. Näiteks minapildi teemad: suhted oma vanematega, klassikaaslastega, sõpradega ja romantilised suhted. Mingil määral ka näiteks seksuaalsuse teema võiks olla ka rohkem pildis. (Kohaliku tasandi noorteinfo korraldaja).

Vaimse tervise hoidmine ning vaimse tervise alane abi.

Ühest otsast me näeme, et noored on väga palju teadlikumad vaimse tervise teemadest kui näiteks vanemad inimesed. Samas oma töös me ikkagi kohtame väga palju seda, et see info on kas väga ebausaldusväärsetest allikatest saadud - selline nagu kallutatud, või siis teadlikkus on ikkagi mõnedes asjades, näiteks just enesehoiu ja ennetuse osas ikkagi väga vähene. Nad teavad pigem juba häiretest, diagnoosidest ja vaimse tervise raskustest, aga sellest, kuidas ennast paremini hoida, nad võib-olla teavad ikkagi vähem. (Riikliku tasandi noorteinfo korraldaja).

Küberkiusamine.

Õpilased ei anna nagu ise ka endale aru, mida nad jagavad seal (internetis – toim.). See küberkiusamise koht on selline minu meelest natukene... Vajaks rohkem lähenemist võib-olla noortele. (Kohaliku tasandi noorteinfo korraldaja).

Küberturvalisus (antud info vajalikkust rõhutati eriti 13–15-aastaste puhul, kes tegutsevad sotsiaalmeedias aktiivselt, kuid ei pruugi teadvustada riske).

Võib-olla seoses turvalisusega internetis, sest isegi osa noortest ei saa aru, mis saab seal (internetis- toim.) teha, mida võib postitada, mis nad võivad kirjutada. (Kohaliku tasandi noorteinfo korraldaja).

Elukutse valik ja karjäärivõimalused.

Kuigi väga paljud noored saavad esmase töökogemuse juba 13-15-aastaselt, siis kaheksas-üheksas klass on see aeg, kus nad esimest korda on selle fakti ees, et nüüd peabki hakkama mingeid valikuid tegema. Olgu see siis kas mingi uude gümnaasiumisse edasilikumine, kutseharidusse. Et selles kontekstis nendel ongi kõige rohkem puudu just sellest valikute infost - kuhu õppima, mida õppima, mis need võimalikud valikud edaspidi on, mis need tagajärjed võivad olla. (Riikliku tasandi noorteinfo korraldaja).

Nimetati ka teemasid, mille osas levib palju **väärinfot** (näiteks päevapoliitilised teemad, sh Ukraina sõda, vaimse tervise teemad, e-sigarettide, mokatubaka ja energiajookide mõju – ohtu pisendatakse). Valeinfo leviku kanalitena toodi esile sotsiaalmeediat (nt TikTok).

Noorteinfo piisavusele antud **negatiivseid hinnanguid põhjendades** toodi ankeetküsitluses esile ka:

- info üleküllust, hektilisust ja killustatust (puudub üks platvorm, kus kogu vajalik info oleks noortele kiirelt kättesaadav);
- info esitamist noortele ebasobival viisil (vajalikud teemad on varju jäänud, sest neid serveritakse noortele imalalt).

Ka mitmed süvaintervjuudes osalenud noorteinfo korraldajad arvasid, et probleemiks pole mitte info vähesus vaid info üleküllus ja/või killustatus. Samas mõndi, et ühtse, kogu noorte jaoks relevantset infot koondava platvormi loomine on ebarealistlik eesmärk, kuna noorteinfo valdkondi on selleks liialt palju.

Ideaal ei ole see, et kõik on ühes kohas olemas. See ongi loogiline, et sa leiad erinevad asjad erinevatest kohtadest, iga asutus tegeleb ju oma teemaga. Aga pigem, ma ütleks, et ideaal on see, et noored saavad struktureerituma info otsimise ja allikakriitilisusega seotud teadmised ja oskused, mitte see, et meil on nüüd mingi üli-ideaalne veebilehekülg, kust kõik info kätte saab. (Riikliku tasandi noorteinfo korraldaja).

Lahenduseks peeti **noorte infopädevuste suurendamist** (oskust infot leida ning info/infokanalite usaldusväärsust hinnata):

Kindlasti on infot liiga palju, ja kui me räägime noorte infotarbimisest, siis väga palju on desinformatsiooni levimas. Oskus kriitiliselt mõelda ja võib-olla ka noorte infotarbimise oskuse kasvatamine võiks olla üks eesmärkidest selle jaoks, et nad selles suures infotulvas oskaksid toimetada ja sealt oma kriitilise mõtlemise toel teha järeldused. Info ülekülluses orienteerumine on miski, millega tegeleda. (Riikliku tasandi noorteinfo korraldaja).

Noorte infopädevuste suurendamisel nähti rolli nii lapsevanematel, noorsootöötajatel kui ka koolil. Nagu ilmnis koolide huvijuhtidega läbi viidud intervjuudest, tegeletakse koolides selle teemaga üsna aktiivselt – näiteks juhitakse ainetundides iseseisvate tööde tegemisel õpilaste tähelepanu sellele, et info otsimisel tuleb allikate suhtes olla kriitiline, samuti on mõned koolid koostöös Töötukassaga korraldanud infootsingu töötubasid.

6.6.2. Probleemsed sihtrühmad

Süvaintervjuudes osalenud noorteinfo korraldajatel paluti anda hinnang, kas noorte seas on sihtrühmi, kelleni jõuab info halvasti. Kõige sagedamini nimetati sellise sihtrühmana **noori, kes ei õpi ega tööta (nn NEET-noored)**. Eelneva sihtrühmaga osaliselt kattuv sihtrühm on ka **probleemsetes peredes elavad või sõltuvusprobleemidega noored**. Nende noorte toetamisel peeti oluliseks jätkata juba algatatud meetmetega (noortegarantii tugiprogrammid, mobiilne noorsootöö). Keskse tähtsusega on nende noorte kõrvalejäämist ennetada neid koolis õigeaegselt märgates.

Jällegi, see on ka koostöö küsimus sotsiaaltöö, hariduse, tööturu ja noorsootöö valdkondade vahel - nende ametnike ja töötajate vahel, kes puutuvad kokku nende (NEET - toim.) noortega. Kindlasti on ka töötuks mitteregistreerunud noori, kelleni saab jõuda otsiva noorsootöö kaudu või sellise outreach- noorsootöö kaudu

ja selle jaoks peavad olema ka omavalitsusel süsteemid läbi mõeldud, kuidas tegelikult nende noorteni jõuda, et ka noorteinfo nendeni jõuaks. (Riikliku tasandi noorteinfo korraldaja)

Keerulise sihtrühmana nimetati ka **vene keelt kõnelevaid noori**, kelle inforuum on teistsugune kui eestikeelsetel noortel ning kellele info jagamine takerdub kohati ka noorteinfo korraldajate endi vähese vene keele oskuse taha. Esile toodi seda, et ka riiklikku noorteinfot on vene keeles vähe. Samas märgiti, et probleem võib olla ka leevenemas, kuna venekeelsete noorte eesti keele oskus paraneb.

Mina võin öelda, et minu jaoks informatsioon (riiklik noorteinfo - toim.) on täitsa piisav, aga näiteks meie linn (tegu oli linnaga, kus venekeelne elanikkond on valdav – toim.) näitab, et see on mõeldud pigem ainult eestikeelsetele noortele. Venekeelsed noored isegi ei tea, kuskohast võib midagi vaadata. Osa neist tea, et toimub selline hea asi nagu Teeviit. Ja kogu aeg ma püüdsin teha niimoodi, et kui ma sain kirja mingisuguse ürituse kohta, siis ma saatsin neile edasi. Aga kogu aeg oli vaja nii-öelda tõlkida neile. (Kohaliku tasandi noorteinfo korraldaja)

Selles osas, millise vanuserühma noorteni on infot viia keerulisem, jäid noorteinfo korraldajad eriarvamustele. **Noorima vanuserühma** kohta toodi välja seda, et nad on info saamisel ning otsuste tegemisel paljuski sõltuvad lapsevanematest, mistõttu on **vajalik info viia (ka) lapsevanemateni**. Vanema vanuserühma (16+) osas toodi esile seda, et kuigi nende infovajadus on suurim, osalevad nad huvitegevustes ning noortekeskuste tegevuses kõige vähem, mistõttu tuleb neile läheneda muude kanalite kaudu. Väljendati ka arvamust, et **vanemat vanuserühma (nt ülikooliealisi noori) kõnetab praegune noorteinfo vähe**.

Ma arvan, et noorteinfo probleem kohati tuleb sellest, et noore definitsioon on, et noor on seitse kuni kakskümmend kuus ja sihtrühm on väga lai, ehk siis kahekümne kuue aastasel võib tegelikult olla juba seitsmeaastane laps, ehk seal on nii palju neid erinevaid vanusegruppe. Ja võib-olla üks selline puudujääk ongi see, et Teeviit on eelkõige suunatud sellistele - kuidas ma ütlen - põhikoolinoortele, võib-olla keskkooli algus, ning Teeviit Juunior ongi sellistele täitsa väikestele lastele, algklassid. Aga mis on selles infos puudu eelkõige, ongi ütlemine, keskkooli lõpp, aga eelkõige, kes ongi juba ülikoolis. (Riikliku tasandi noorteinfo korraldaja)

Kaasamise mõttes (nt noortekeskuste tegevustesse) on halvemas olukorras **erivajadustega noored**.

Mida ma nüüd küll vahepeal mõtlesin, et kui me räägime sihtrühmadest, siis me oleme väga kehvast seisust erinevate erivajaduste kaasamisest. ././ Me võiksime olla rohkem teadlikud nendest noortest: milliste erivajadustega nad on ja milliseid võimalusi noorsootöös neile pakkuda. ././ Meil ei ole ka näiteks paljudes noortekeskustes võimalik füüsilise puudega noori vastu võtta, näiteks liikumispuudega. Või puudub väljaõpe või oskus suhelda, noorsootöötajatel siis, näiteks nägemis- või kuulmispuudega, suhtlemis-, kõnedefektidega noortega. Meil ei ole tegelikult seda väljaõpet noorsootöötajatel, ehk et isegi kui see noor tahaks tulla, siis me ei pruugi talle noorsootööseadusest tulenevalt turvalist keskkonda luua. Me lihtsalt ei oska. (Kohaliku tasandi noorteinfo korraldaja)

Mis puudutab noorte kaasamist (nt huvitegevustesse, noortekeskuste tegevustesse), siis mõnsid mitmed noorteinfo korraldajad, et **linnanoori on keerulisem kaasata** kui

maakohtades elavaid noori, kuna väikestes asulates on pakutavaid huvitegevusi vähem ning n-ö konkurents noore tähelepanu püüdmise nimel väiksem.¹⁸

Linnanoortel on nii palju valikuvõimalusi, neil tegelikult on infot nii-nii palju käes. /.../ Väiksema linna, väiksemate kohtade noorteni, ma leian, on palju kergem jõuda ja nendega kontakti saavutada kui linnanoorteni, kellel on enda ümber nii palju virvarri ja tegevust, et nende pea on juba nii sassis sellest infost, et... Alati on väikse koha noortele kergem läheneda ja linnanoortel on seda infot palju ja neid on raskem kõnetada. (Kohaliku tasandi noorteinfo korraldaja)

6.6.3. Rahulolu riikliku ja kohaliku noorteinfoga

Ankeetküsitluses osalenud noorteinfo korraldajatel paluti hinnata ka oma rahulolu riikliku ning kohaliku noorteinfo erinevate aspektidega (kohaliku noorteinfo kohta küsiti hinnanguid ainult kohaliku tasandi korraldajatele). Samuti paluti vastajail hinnata oma rahulolu noorteinfoga (nii riikliku kui kohalikuga) digitaalsetes kanalites.

Nii riikliku kui kohaliku noorteinfoga, sh digitaalsetes kanalites, on noorteinfo korraldajad valdavalt rahul. Riikliku noorteinfoga (üldiselt) on rahul 83%, kohalikuga 87% ja digitaalsega 89% noorteinfo korraldajatest. Samas jäi rahulolu mõõdukaks – väga rahul oli noorteinfoga vähem kui kümnendik küsitletutest, valdav osa andis hinnangu „pigem rahul“ (joonis 41).

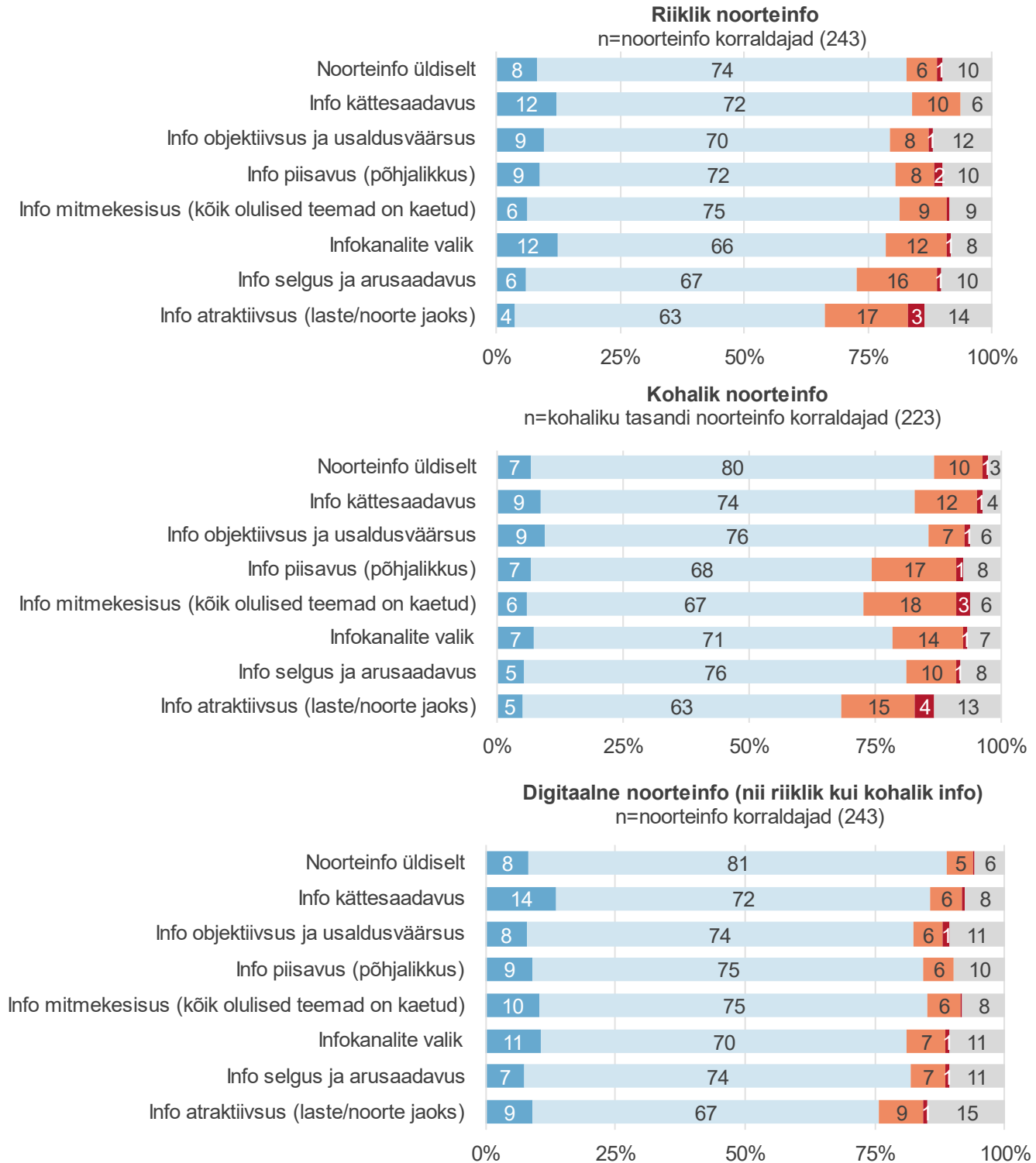
Riikliku noorteinfo osas oldi kõige enam rahul info kättesaadavusega (rahul 84% noorteinfo korraldajatest). Kõrge oli rahulolu ka info piisavusega (rahul 81%), mitmekesisusega (81%), objektiivsuse ja usaldusväarsusega (79%) ning infokanalite valikuga (79%). Pisut madalam oli rahulolu info selguse ja arusaadavusega (rahul 73% ja rahulolematu 17%) ning info atraktiivsusega laste ja noorte jaoks (rahul 66% ja rahulolematu 20%).

Kohaliku noorteinfo osas oldi kõige sagedamini rahul info objektiivsusega (rahul 86%). Kõrgelt hinnati ka info kättesaadavust (rahul 83%), selgust/arusaadavust (81%) ning infokanalite valikut (78%). Veidi madalamad olid hinnangud info piisavusele (rahul 74% ja rahulolematu 18%), mitmekesisusele (rahul 73% ja rahulolematu 21%) ning info atraktiivsusele (rahul 68% ja rahulolematu 18%).

Digitaalse noorteinfoga oldi rahul enam kui riikliku ja kohaliku noorteinfoga laiemalt. Kõige enam oldi digitaalse noorteinfo osas rahul info kättesaadavusega (rahul 86%) ja mitmekesisusega (85%) ning kõige vähem info atraktiivsusega (rahul 76% ja rahulolematu 9%).

¹⁸ Ka noorte seas läbi viidud küsitluse tulemused kinnitasid, et maal elavate noorte seas on noortekeskuste ja -tubade tegevustes osalemine levinum kui linnanoorte seas.

■ Väga rahul ■ Pigem rahul ■ Pigem ei ole rahul ■ Ei ole üldse rahul ■ Ei oska öelda

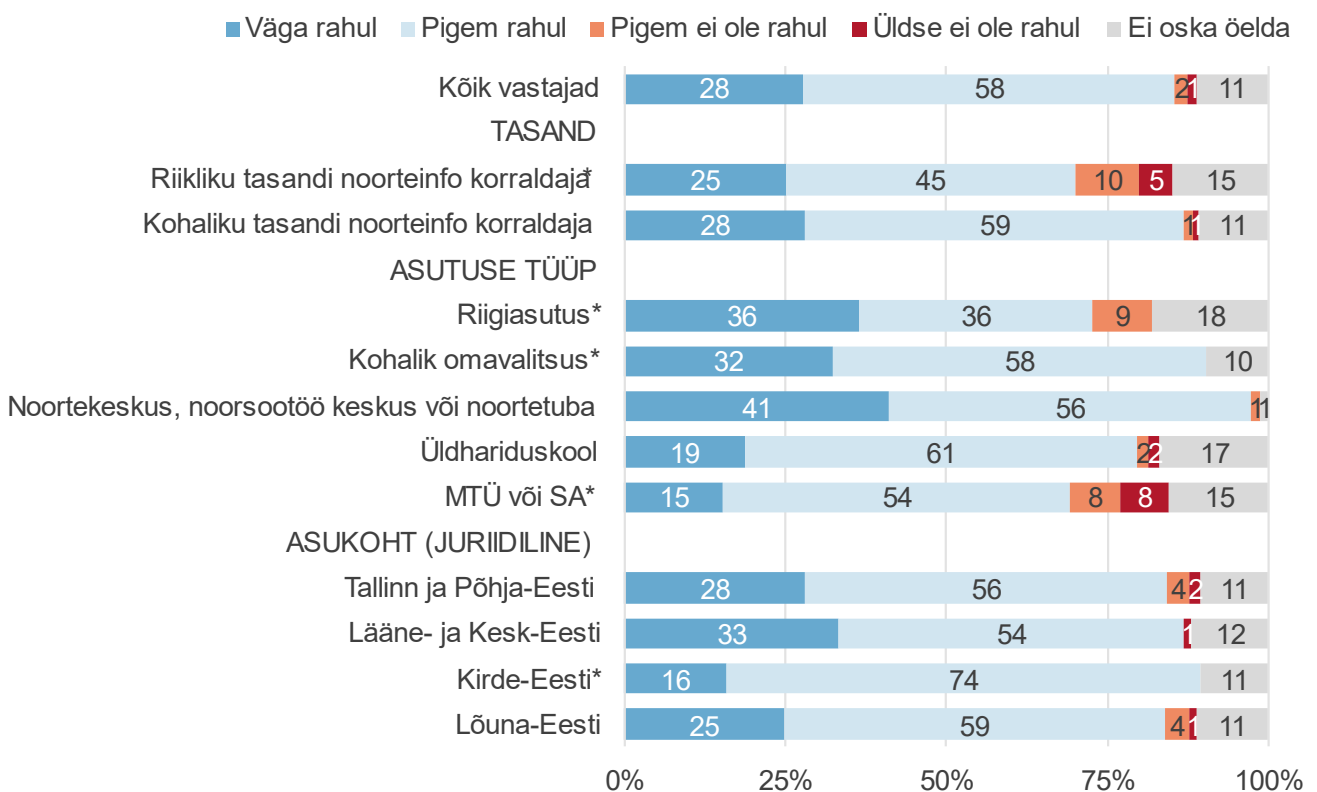

Joonis 41. Rahulolu riikliku ja kohaliku noorteinfoga (n= küsitlusele vastanud noorteinfo korraldajad; 243)

Rahulolematust riikliku noorteinfo põhjendati ankeetküsitluses kõige sagedamini sellega, et info pole laste/noorte jaoks piisavalt atraktiivne, selge ja arusaadav. Kohaliku noorteinfo osas põhjendasid küsitlusele vastanud rahulolematust kõige sagedamini sellega, et info kättesaadavus on puudulik (info pole piisav, kõik olulised teemad pole kaetud) ning et osadel KOV-idel puudub noorteinfo jagamise osas selge tegevuskava. Süvaintervjuudes väljendatud arvamused riikliku ja kohaliku noorteinfo kohta on esitatud koos noorteinfo korralduse kohta antud üldisemate kommentaaridega [peatükis 5.6.6](#).

6.6.4. Arvamused noorteinfo portaalidest

Pea kõik (99%) küsitluses osalenud noorteinfo korraldajad olid kuulnud noorteinfo portaalist [teeviit.ee](#). Teeviida portaalist kuulnud vastajatest 85% oli portaaliga rahul (28% väga ja 58% pigem rahul), 3% rahulolematu ja 11% ei osanud hinnangut anda. Keskmisest kõrgem oli rahulolu Teeviida portaaliga noortekestuste, noorsootöö keskuste või noortetubade esindajate seas (97% rahul, sealjuures 41% täiesti rahul) ([joonis 42](#)).

Joonis 42. Rahulolu portaaliga Teeviit (*n*= küsitlusele vastanud noorteinfo korraldajad, kes on Teeviida portaalist kuulnud; 241)

* Antud rühmas jäi valimi suurus alla 40 vastaja.

Küsitlusele vastajail paluti avaldada arvamust (vabas vormis), kas ning kuidas võiks **portaali teeviit.ee edasi arendada**, et see vastaks paremini noorte ning noorteinfo tegelevate inimeste vajadustele. Vastused olid alljärgnevad:

- Portaali sisu võiks olla noortele atraktiivsem (24% vastajatest)
- Portaali võiks rohkem reklaamida, tutvustada (14%)
- Info võiks olla sisukam, osad teemad on katmata (13%)
- Peaks rohkem infot keskselt kokku koondama, info on killustunud, infomüra (11%)
- Sisu loomisse peaks olema rohkem kaasatud noori endid (9%)
- Võiks rohkem sidustada teiste allikatega (sotsiaalmeedia, Studium, e-kool) (7%)
- Info võiks olla päevakohasem (4%)
- Sisu loomisse peaks olema rohkem kaasatud valdkonnaspetsialiste (4%)
- Portaal on asjakohane, uuenev, kõik on hästi (19%)
- Muu (7%)
- Ei tea, vastamata/eriti ei kasuta (30%)

Süvaintervjuudes esines kriitilisi arvamusi Teeviida portaali suhtes vähe. Kõigile intervjuueeritud noorteinfo korraldajatele oli Teeviida portaal tuttav; mitmed tegid antud portaalile ka ise kaastööd ning paljud olid Teeviida portaalist saadud infot oma töös kasutanud. Kiideti Teeviida portaali usaldusväärsust noorteinfo andjana.

Minu enda isiklik arvamus on see, et täna on noorteinfo portaal Teeviit väga hästi tööle läinud. Meie kasutame seda ka igapäevaselt. Vaatame ikkagi, mida üleriiklikult jagatakse ja väga palju võtame noppeid sealt ja jagame oma noortele veel kord suunatult edasi. Meile ta on heaks eeskujuks. Me ise ka natukene ikkagi arendame noorteinfot kohalikul tasandil riikliku tasandi järgi. Meil on ka siin vallapõhiselt endal ellu kutsutud teemakuud. Need natuke erinesid riiklikest, kuna me lähtusime oma noorte huvidest ja vajadustest. Aga see on väga heaks eeskujuks meile. (Kohaliku tasandi noorteinfo korraldaja)

Probleemkohtadena toodi süvaintervjuudes esile noorte vähest teadlikkust sellest portaalist, originaalsisu vähesust ning vähest fookust vanemale vanuserühmale.

Ma ei tea Teeviida lugejanumbreid, aga mulle endale tihti tundub, et väga paljud noored üldse ei tea sellest väga midagi. Ja võib-olla teine asi see ka, et ta tundub ikkagi pigem selline põhikooliõpilane - keskkoolinoor, sellisele väga kindlale sihtrühmale. Ma tean ka, et seal üritatakse kaasata erinevaid vabatahtlikke, kes aitaksid sinna lugusid - asju kirjutada, aga võib-olla kuidas seda atraktiivsemaks teha, olekski näiteks see, et kaasata näiteks ka ülikoolide ajakirjandus-suunade õpilasi, kes aitaks kirjutada sinna vanemale noorele suunatud infot. Ja võib-olla tihti see Teeviida informatsioon tundub olema hästi selline basic, mida sa tegelikult suudad ka üpris lihtsalt välja guugeldada, ja teiste organisatsioonide ja riigiasutuste kodulehtedelt on päris palju kopeeritud tekste. Et võib-olla neid alati ei kohandata vastavalt sellele sihtrühmale. (Riikliku tasandi noorteinfo korraldaja)

Noorte teadlikkuse suurendamiseks Teeviidast pakuti välja, et seda portaali võiks tutvustada koolides.

Eestis on loomisel noorteinfo portaal **Infohunt**, mis koondab ja vahendab sündmuste, tegevuste, huvihariduse- ja huvitegevuste-alast noorteinfot piirkonna põhiselt. Infohundi kohta ankeetküsitluses ei küsitud, küll aga avaldasid selle teenuse kohta arvamust mõned süvaintervjuudel osalejad. Suhtumine Infohundi portaali oli kõhklev (mis võib olla tingitud ka sellest, et portaali käimalükkamine on alles algusjärgus) – arvati, et Infohundi näol võib olla tegu teistes portaalides leiduva info duubeldamisega ning et Eesti väiksusest tingituna ei pruugi olla mõtet infot maakonnapõhiselt klasterdada (kuna noored võivad osaleda ka naabermaakonna huvitegevustes või üritustel). Väljendati ka arvamust, et vajalik pole

noortele eraldi infokanaleid juurde luua, vaid proovida anda infot neis kanalites, mida noored tänasel päeval kasutavad.

No ma ütleksin, et ideaalis oleks see, et me ei loo noortele kogu aeg mingeid kanaleid juurde, et näed, tegime teile ägeda asja, tulge nüüd siia, vaid me ikkagi ise kohaneme vastavalt noorte sihtrühmale. Et see, mida nemad kasutavad, sinna me lähme ka, et jõuda oma infoga paremini nendeni. (Riikliku tasandi noorteinfo korraldaja)

6.6.5. Rahulolu noorteinfo valdkonnaga Eestis üldiselt

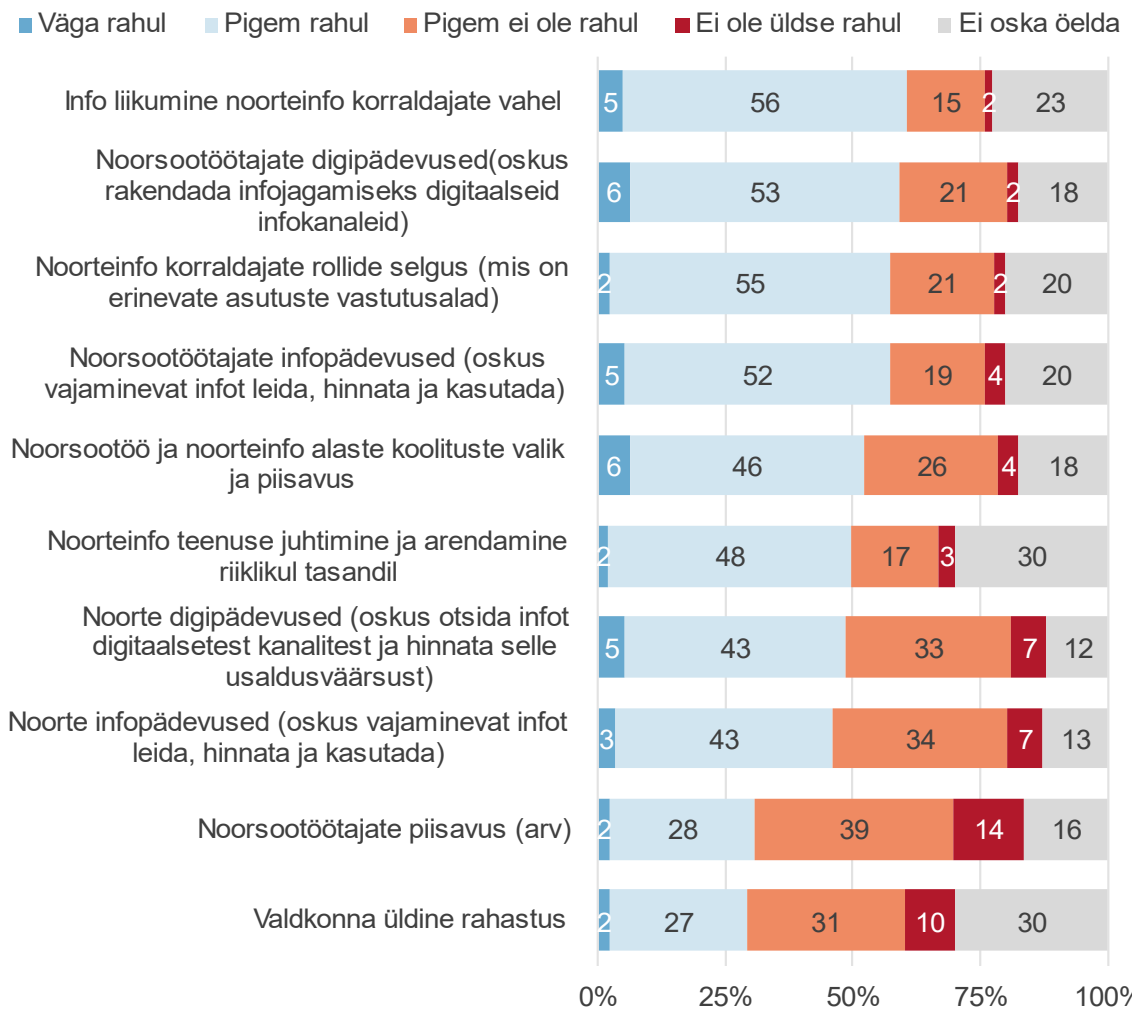
Ankeetküsitluses paluti noorteinfo korraldajatel hinnata oma rahulolu noorteinfo valdkonna erinevate aspektidega Eestis üldiselt. Ankeedis loetletud aspektidest olid korraldajad kõige enam rahul **info liikumisega noorteinfo korraldajate vahel** (60% rahul, 17% rahulolematu). Suhteliselt kõrge oli rahulolu ka **noorsootöötajate digipädevustega**, st oskusega rakendada infojagamiseks digitaalseid infokanaleid (rahul 59%, rahulolematu 23%), **noorsootöötajate infopädevustega**, st oskusega vajaminevat infot leida, hinnata ja kasutada (rahul 57% ja rahulolematu 23%) ning **noorteinfo korraldajate rollide selgusega**, st mis on erinevate asutuste vastutusala (rahul 57% ja rahulolematu 23%). **Noorteinfo teenuse juhtimisele ja arendamisele riiklikul tasandil** ei osanud 30% noorteinfo korraldajatest hinnangut anda, 50% oli teenuse juhtimise/arendamisega rahul ja 20% rahulolematu (joonis 43).

Küsitluse andmetel on noorteinfo korraldajate vaates noorteinfo valdkonna kõige suuremateks probleemideks valdkonna vähenenud rahastus ja tööjõupuudus ning mõningal määral ka koolituste valik. **Noorsootöö ja noorteinfo alaste koolituste valiku ja piisavusega** oli 52% noorteinfo korraldajatest rahul, kuid 30% rahulolematu. Veelgi vähem oldi rahul **noorsootöötajate piisavusega (arvuga)** (rahul 31% ja rahulolematu 53%) ning **valdkonna üldise rahastusega** (rahul 29% ja rahulolematu 41%).

Noorte digipädevuste ja infopädevuste hindamisel jagunesid noorteinfo korraldajate kahte pea võrdsesse leeri: **noorte digipädevustega** oli 49% noorteinfo korraldajatest rahul ja 40% rahulolematu; **noorte infopädevustega** oli rahul 46% ja rahulolematu 41%.

Riikliku ning kohaliku tasandi noorteinfo korraldajate hinnangud tervikuna statistiliselt olulisel määral ei erinenud. Vastajad, kes esindasid noortekeskusi, noorsootöö keskusi või noortetubasid, olid keskmisest sagedamini rahul noorteinfo teenuse juhtimise ja arendamisega, noorteinfo korraldajate rollide selgusega, info liikumise ja koolituste valikuga, kuid keskmisest vähem rahul noorsootöötajate infopädevustega ning noorsootöötajate piisavusega. Viimati mainitud aspektiga olid sageli rahulolematud ka KOV-ide esindajad.

Arenguvajadustena toodi ankeetküsitluses esile KOV-iga koostöö ja infojagamise/-vahetuse koordineerimist, suurema infoselguse loomist ning vajadust kaasata noorteinfo koordineerimisse mentoreid/spetsialiste. Ka siin leidis taas märkimist ressursipuudus noorsootöö valdkonnas (puudu on tööjõudu ja finantse).

Joonis 43. Rahulolu noorteinfo valdkonnaga Eestis üldiselt (n= küsitlusele vastanud noorteinfo korraldajad; 243)

Noorteinfo valdkonna arenguvajadused leidsid käsitlemist ka süvaintervjuudes ning esile toodi järgnevaid probleeme:

Noorsootöös puudub ühtne kvaliteedisüsteem – noorsootõtajate värbamisel puuduvad ühtsed standardid ja kvalifikatsiooninõuded, mistõttu teevad noorsootööd ka erialase ettevalmistuseta inimesed. Noorsootöö kvaliteedi hindamine on KOV-ide jaoks vabatahtlik ning kvaliteedihindamise järgsed sammud reguleerimata. Noorsootöö kvaliteedikriteeriumite osas oleks vajalik täpsem regulatsioon.

No Eestis on noorsootööga selles mõttes natuke nukker seis, et kõik on hästi soovituslik, meil on olemas noorsootööseadus, meil on olemas teadmine, et kohalik noorsootöö on kohaliku omavalitsuse vastutus, meil on noorsootõtaja kutsestandard, aga see ei ole kohustuslik ühelegi töandjale ega töövõtjale. Ja sellest tulevad tegelikult need augud, et esiteks võetakse väga madala palgaga tööle noorsootööspetsialistiks kedagi, kellel puudub ka võib-olla erialane ettevalmistus või haridus, kuigi seda pakutakse Eesti ülikoolides lausa

magistritasemel. Et kuna see ei ole kohustus omada seda kutsealast haridust või kutset, siis sellest juba saavad alguse augud teadlikkuses ja oskuses oma tööd teha. Ka omavalitsuses ei ole võib-olla piisavalt ressursse ja kvaliteetset teadmist, kuidas noorsootöötajat toetada ja suunata selle jaoks, et ta saaks kujuneda professionaaliks omal alal ja kuidas ta kõikide nende kanaliteni jõuab. Kindlasti Eestis tehakse ka samme selle jaoks, et ühtlustada noorsootöö kvaliteeti läbi kohaliku tasandi noorsootöö kvaliteedihindamise, mille üheks aspektiks on ka noorteinfo kvaliteedi hindamine, päris paljud omavalitsused on täna selle juba läbi teinud. See ka ei ole kahjuks kohustuslik, vaid on soovituslik. /.../ Noorsootöö kvaliteedi hindamine on üks kvaliteedi ühtlustamise viis, aga ainult hindamisest ei piisa. Kui hindamistulemused näitavad, et noorte infosüsteemi pole või pole süsteemset lähenemist noorteinfole, siis sellele vastavalt tuleb omavalitsusel riigi toega - Harno toega - planeerida see areng, et kuidas süsteemi kohalikul tasandil arendada, keda sinna kaasata, kuidas seda kujundada ja kuidas seda jätkusuutlikult hoida elus ja edasi arendada. (Riikliku tasandi noorteinfo korraldaja)

Põhjuseks, miks selline olukord on kujunenud, peeti noorsootöö **vähem prioriteetsust** ning valdkonna vähem väärtustamist ühiskonnas. Madalad palgad ja noorsootöö madal maine (teadmatus noorsootöö spetsiifikast, kohati ka erialase hariduse nõude puudumine noorsootöötajate värbamisel) soodustavad kaadri voolavust, mis vähendab ka võrgustikutöö efektiivsust. Süvaintervjuude põhjal ongi noorsootöö üks tänaseid põletavamaid probleeme **noorsootöötajate äravool**, mis tuleneb palgatasemest (osaliselt on see seotud ka sellega, et väiksemates kohtades on noorsootöötaja ametikoht osalise koormusega) ning töö vähesest väärtustamisest.

Eestis on kindlasti töötajaskonna äravool ka sellega seotud, et me võime ka koolitada kedagi, kuid kui palgatingimused ja töötingimused ei soosi töökohale pikemat jäämist, siis see koolitus ka ju nii-öelda voolab välja valdkonnast ja seda tööd ei tehta siis sellele teadlikkusele vastavalt. (Riikliku tasandi noorteinfo korraldaja)

Süvaintervjuudes toodi noorteinfo teenuse korralduse osas esile seda, et kuigi kohalikul tasandil on see teenus KOV-ide vastutada, on **teenuse tase KOV-ides ebahühtlane**. Toodi esile probleeme ka info liikumisel kohaliku tasandi noorteinfo korraldajate vahel, sh võrgustikutöö ebapiisavust (puudub eestvedaja). Kohaliku tasandi noorteinfo teenuse kvaliteedi määrab süvaintervjuudes osalenute sõnul suuresti see, mil määral noorsootööd antud omavalitsuses tähtsustatakse ning millised on omavalitsuse ressursid, sh rahalised. Selle korraldamisel, et noorteinfo kvaliteet oleks KOV-ides ühtlasem, oodati juhtrolli riigilt (nt Harno-lt). Vajalikuks peeti **konkreetsemaid riigipoolset suuniseid ning sekkumist, sh võrgustikutöö toetamist**.

Riik peaks konkreetse signaali andma. Mis on noorsootöö, kuidas seda tegema peaks ja kuidas see peaks olema korraldatud. Sest praegu riik on öelnud, et noorsootöö tuleb korraldada ja iga omavalitsus vaatab ise, kuidas selle korraldab. No ja kui omavalitsuse prioriteet ei ole noored, siis ongi korraldamata. (Kohaliku tasandi noorteinfo korraldaja)

Noorte info teenus ja selle kvaliteet on oluline noortepoliitika eesmärk, seda peaks ellu viima Harno ja koordineerima seda nii, et kohalikud omavalitsused kõik, mitte omal moel, vaid ühtlaselt ja kvaliteetselt viiksid omavalitsuse noorteni noorteinfo. /.../ Ma ei ütle, et palgatoetust sinna tingimata vaja oleks, aga kindlasti oleks vaja kujundada noorsootöötajate palkade tõstmise jaoks tingimuste loomisega ja teiselt poolt oleks riigi poolt paslik pakkuda süsteemset koolitust ja sellist võrgustiku tuge kohalikele tasandile, mida siis ka riigipoolsete ressurssidega kaetakse, mitte ei oodataks, et KOV saaks need ise kinni maksta. /.../ Kindlasti saab õppida ka nendest näidetest ja omavalitsustest, kellel on noorteinfo kvaliteetselt ja süsteemselt välja kujundatud. (Riikliku tasandi noorteinfo korraldaja)

6.6.6. Koolitus- ja infovajadused

Küsitlusele vastajail paluti kirjeldada, millist tuge, koolitusi või teavet nad vajaksid noorteinfoteenuse paremaks korraldamiseks või infojagamise tõhustamiseks. Kõige sagedamini huvituti **infost/koolitustest noorte kaasamise ning neile info jagamise kohta (sh noorsootöötajate digipädevuste ja sotsiaalmeediaoskuste tõstmine)**. Samu vajadusi väljendati ka süvaintervjuudes ning esile toodi ka seda, et vaja oleks selgemat arusaama, kuidas tuleks KOV-i tasandil noorte jaoks infot koondada ja esitada.

Kui me räägime noorteinfo kontekstis, siis (vajab arendamist – toim.) see üldine pädevus, ehk et miks seda koguda, kuidas jagada ja kuidas teada saada, millist infot noored tahavad. Ja ma arvan ka, et üldine noorte motiveerimine, kuidas motiveerida noori olema kaasatud, ise looma seda infot. /.../ Hästi palju räägitakse siiani, kas infot on, aga ei räägita sellest, kuidas seda koondada, kuidas seda kätte saada ja panna ühte potti. (Kohaliku tasandi noorteinfo korraldaja)

Nii ankeetküsitluses kui ka süvaintervjuudes märgiti koolitusvajadust selles osas, **kuidas esitada infot noorte jaoks atraktiivselt**.

Tänapäeva noorte jaoks peab info väljapanek olema huvitav, lihtsalt pelgalt mingi igava plakatiga sa neid ei köida. Et kui, siis tõesti jah, sellised koolitused, kuidas teha videoid või noortele infot atraktiivselt edasi anda. (Kohaliku tasandi noorteinfo korraldaja)

Noortekeskuste esindajad tundsid huvi ka **projektide kirjutamise koolituste vastu**.

Mis siin veel, võib-olla ongi need projektikirjutamised, milles tegelikult noorsootöötajad vajaksid tohutult abi veel. Ma ise olen siin küll käinud sellisel koolitusel, aga ma tunnen ikkagi, et mul on veel vajadust selle järele. (Kohaliku tasandi noorteinfo korraldaja)

Vajalikud oleksid koolitused ka teemal, **kuidas suhelda tavapärasest erinevate noortega**.

Praegu on maailm lai ja kirju ja noored on väga erinevad, et kellegile mitte liiga teha, et meil ka sellel suvel oli laagris mitmeid noori, kes olid näiteks passi järgi tüdrukud, aga soovisid et neid nimetatakse või suhtutakse neisse kui poistesse ja nii edasi. See on teema, mille järgi tegelikult on üldiselt koolitusvajadus olemas, et üldse väga palju erinevaid noori, kellel on erisused, et neile mitte siis liiga teha, et neid paremini mõista ja et nad tunneksid ennast ikkagi hästi laagrites või üldse ühiskonnas, et see on see teema, mille järgi tegelikult niisugune koolitusvajadus on võib-olla isegi kõige suurem. (Riikliku tasandi noorteinfo korraldaja)

Koolitustest rääkides rõhutati ka, et kohati jääb koolitustel osalemine rahaliste võimaluste taha, mistõttu võiks olla **rohkem tasuta koolitusi/infoüritusi**. Samuti märgiti, et koolitusi võiks olla ka **väiksemates keskustes**, mitte ainult suurimates linnades, nii et koolitusel osalemine oleks maapiirkondade noorsootöötajate jaoks lihtsam. Veebikoolitusi peeti vähem efektiivseiks kui silmast silma toimuvaid koolitusi.

Vajalik on ka **tugi/mentorlus KOV-idele**, et piirkonniti tagada noorsootöö ühtlane tase:

See (noorsootöö korralduse tase) hästi palju sõltub kohalikust omavalitsusest, mul on niisugune tunne. Igal pool ta kindlasti ei ole ühesugune. /.../ Iga omavalitsus, ma arvan, mõtestab seda noorsootöö sisu ja olulisust ka erinevalt./.../ Et jah, ei ole nagu seda arusaama näiteks - me räägime noorsootööst-, et miks noorsootöö

Üldse on oluline, miks on oluline, et noortekeskused on olemas, eriti väiksemates kohtades, ja miks on oluline, et need inimesed oleksid olemas, kes noortega tegeleksid. (Kohaliku tasandi noorteinfo korraldaja)

Noorteinfost rääkides toodi esile ka vajadust noortega töötavatele inimestele teadvustada, et nad on noortele info edastajad, ning **luua rolliselgus** (igaüks peab aru saama, mis on tema roll ja vastutus).

Iga noortega töötav inimene on noorteinfo töötaja ja ma arvan, et selle arusaamise viimine noortega töötavate inimesteni on tegelikult esimene samm, mis tuleks ära teha. Seda tuleb teha mitte kampaania korras, vaid süsteemselt ja sellisel juhul tuleb ka väga selgelt selgitada, mis on see noorteinfo töötaja roll selles nii-öelda rollitervikus. Kui see on ainult üks tahk, millega noorsootöötaja kohalikul tasandil toimetab - kas noortekeskuses, muus organisatsioonis või omavalitsuses - et vastavalt sellele rollile, mis ta siis omab ja kokkupuutele otse noortega või omavalitsuse ametnikel noorsootöötajate võrgustikuga - mis on tema roll noorteinfo kvaliteedi tagamisel. (Riikliku tasandi noorteinfo korraldaja)

7. Järeldused ja soovitused

2023. aasta sügisel viis Turu-uuringute AS Haridus- ja Noorteameti tellimusel läbi uuringu eesmärgiga selgitada noorte infovajadusi ning noorteinfo kvaliteeti ja kättesaadavust kohalikul ja riiklikul tasandil. Noorte infovajaduste väljaselgitamiseks viidi 7–26-aastaste noorte seas läbi ankeetküsitlus, millele vastas 1295 noort. Selgitamiseks noorteinfo valdkonna hetkeseisu ja arenguvajadusi ka noorteinfo korraldajate vaates, viidi ka noorteinfo korraldajate sihtrühmas läbi ankeetküsitlus (millele vastas 243 noorteinfo korraldajat) ning 20 süvaintervjuud. Küsitlustele vastanute arv on piisav, et teha küsitluste tulemuste põhjal üldistusi uuringu sihtrühmade kohta (7–26-aastased noored ning noorteinfo korraldajad).

Noorte ning noorteinfo korraldajate vaates on noorteinfo kvaliteet ning kättesaadavus Eestis küllaltki hea. Küsitletud noortest 74% hinnangul leidub neile huvipakkuvate teemade kohta infot piisavalt. Info leidmist pidasid noored valdavalt lihtsaks ning probleeme info arusaadavusega oldi kogetud pigem harva. Ka noorteinfo korraldajad hindasid noorteinfot valdavalt piisavaks (86%) ning olid enamasti (mõõdukalt) rahul ka noorteinfo kättesaadavusega. Samas koorus uuringust välja ka mitmeid murekohti ning arenguvajadusi.

Noortele huvipakkuvate teemade spekter on lai ning **info kättesaadavus erinevate teemade osas on ebaühtlane.** Uuringust ilmsid teemavaldkonnad, mille osas noorte hinnangul on infot leida keerulisem (iseseisvumine ja raha, töötamine), mille osas noorte teadlikkus info leidmise võimalustest on madalam (nt noortelaagrid ja -malevad, noortekeskused ja -toad, noorteühingud ja -organisatsioonid, noorteprojektid, vabatahtlik töö) või mille kohta noorteinfo korraldajate hinnangul on infot vähe (nt finantstarkus, edasiõppimis- ja karjäärivõimalused, tervis, suhted, küberkiusamine ning -turvalisus). Uuringu põhjal võiksid need teemad noorteinfo jagamisel olla rohkem fookuses.

Kuigi noored peavad info leidmist valdavalt lihtsaks ning noorteinfot arusaadavaks, on hinnangud võrreldes 2016. aastaga muutunud kriitilisemaks. Põhjuseks võib olla **info (kasvav) üleküllus, mis muudab usaldusväärse ja olulise info välja sõelumise noorte jaoks keeruliseks.** Küsitluse põhjal on noortel peamiseks allikaks info otsimisel internet, samas kontrollivad noored internetis leiduva info usaldusväärsust pigem harva ning sotsiaalmeediat (kanalit, kus levib palju väärinfot) peavad ligi pooled 16–26-aastastest noortest usaldusväärseks infokanaliks.

Ka noorteinfo korraldajad tõdesid, et probleemiks pole niivõrd info vähesus kui noorte infopädevused (oskus infoküllusest enda jaoks vajalikku ja usaldusväärset infot leida). **Seega tuleks toetada noorte infopädevuste arendamist,** milles on oluline roll nii lapsevanematel kui koolil. Teema olulisust on riiklikul tasandil ka teadvustatud, näiteks on õpilaste infopädevuste suurendamine üheks läbivaks teemaks põhikooli riiklikus

õppekavas.¹⁹ Koolis on noortel võimalik info otsimist harjutada iseseisvaid uurimistöid koostades ning kui õpetajad suunavad õpilaste tähelepanu ka info leidmise protsessile (kasutatud infoallikate usaldusväärsuse hindamisele ja info kontrollimisele teiste allikate põhjal), kasvatab see õpilaste allikakriitilisust. Täna ei saa info otsimisel mööda vaadata ka tehisintellekti (kui infokanali) kiirest arengust, mis omakorda tähendab **vajadust hoida ka õpetajate teadmisi ja oskusi tehisintellekti rakendamise osas ajakohastena.**

Lisaks info kättesaadavusele on oluline ka selle esituslaad. **Sellele, et info oleks noortele atraktiivne, arusaadav ja usutav, aitab kaasa noorte kaasamine info loomisesse ja vahendamisse.** Küsitluse andmetel kaasab 78% noorteinfo korraldajatest noori info jagamisse, kuid infomaterjalide loomisse kaasatakse noori harvemini (52% korraldajatest). Ka noorteinfo korraldajad ise tunnetasid noorte kaasamist teemana, mille osas on vajadus koolituste või mentorluse järele. Kohati valmistasid probleeme ka küsitluste korraldamine noorte infovajaduste väljaselgitamiseks – abiks oleks vastavate platvormide tutvustamine töötubades, kus ankeedi koostamist praktiliselt harjutada saab, ning suunised küsitluse edukaks läbiviimiseks (millistes kanalites ning kuidas küsitlusankeete levitada).

Uuringust ilmnis mõningane erinevus noorte poolt enim kasutatavate infokanalite ning noorteinfo korraldajate poolt info jagamisel kasutatavate infokanalite vahel. Näiteks sotsiaalmeedia kanalitest on noorte seas kõige populaarsem Youtube, kuid noorteinfo korraldajad kasutavad sotsiaalmeedias info jagamiseks peamiselt Facebooki ja Instagrami. Mõnede sotsiaalmeedia platvormide (nt TikTok) kasutamist noorteinfo jagamiseks pärsivad ka turvakaalutlused, kuid osade platvormide (nt Youtube) puhul on takistuseks ka asjaolu, et (kvaliteetse) videosisu loomine on tehniliselt keerulisem kui kirjaliku/pildilise sisu loomine. Ka noorteinfo korraldajad tunnistasid, et **digitaalsete noorteinfo jagamisel on kohati takistuseks noorsootöötajate tagasihoidlikud digipädevused ja sotsiaalmeediaoskused** (eriti kohaliku tasandi noorteinfo korraldajate seas), mida samuti oleks võimalik praktilise õppe toel suurendada.

Noorteinfo korraldajad märkisid süvaintervjuudes korduvalt, et neil puudub ülevaade, milliseid infokanaleid noored kasutavad. Selle puudujäägi katmiseks oleks vajalik **regulaarne noorte meediatarbimise monitooring**, mille valim oleks piisavalt suur, et teha üldistusi ka erinevate sotsiaal-demograafiliste gruppide (vanuserühmad, rahvusrühmad, piirkonnad) kohta. Selline monitooring võimaldaks jälgida muutusi noorte meediatarbimises ning valida info edastamiseks sobivad kanalid.

Ühe mõttena jäi uuringust kõlama, et kuigi digitaalsete kanalite kaudu on võimalik jõuda kiirelt ning suhteliselt väikeste kuludega laia auditooriumini, **ei kaota otsesuhtlus oma**

¹⁹ Õpetuses ja kasvatuses käsitletavaks üheks läbivaks teemaks on teabekeskond – taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsioonieetika järgi (Põhikooli riiklik õppekava § 14 lg 3).

olulisust, kuna sel teel antavat infot omandavad noored paremini. Ka noored ise märkisid eelistatud infokanalite seas küllaltki sageli otsesuhtluse kanaleid (nt õpetajad/õppejõud/kooli huvijuhid). Uuringust ilmnes noorte poolt kasutatavate infokanalite lai variatiivsus. **Siit järeldub, et infojagamine on tõhusaim, kui infot edastada korraga erinevates kanalites**, sh noorematele vanuserühmadele infot jagades suunata infot ka lapsevanematele.

Noorte küsitlusest ilmnes, et võrreldes eestikeelsete noortega on muukeelsete (peamiselt venekeelsete) noorte infokanalite valik väiksem ning **noored, kelle eesti keele oskus on vähene, tunnetavad sagedamini infopuudust.**²⁰ Riiklikul tasandil jagatakse venekeelset noorteinfot, kuigi väiksemas mahu kui eestikeelset. Kohalikul tasandil sõltub venekeelse noorteinfo hulk ilmselt nii venekeelse elanikkonna osakaalust KOV-is kui KOV-i prioriteetidest. Kuna vene keel pole Eestis riigikeel, jääb lahtiseks küsimus, kas ning mil määral peaks riik ning kohalikud omavalitsused venekeelset noorteinfot tagama. Kuna eesti keele oskuse puudumine halvendab venekeelsete noorte lõimumist ning karjäärivõimalusi, on riik panustanud venekeelsete noorte eesti keele õppesse (keelekümbelklassid ning kavandatav üldhariduskoolide eestikeelsele õppele üleminek). Tõenäoliselt vajadus venekeelse noorteinfo järele siiski lähiajal ei kao, seega **peaks riiklik noorteinfo olulisemate temade osas olema jätkuvalt kättesaadav ka venekeelsena.** Küsitlusest ilmnes ka **noorte (eriti muukeelsete noorte) vähene teadlikkus riiklikust noorteinfo portaalist teeviit.ee** (kus on muuhulgas kättesaadav ka venekeelne info). Noorteinfo korraldajate hinnangul võiks teeviita portaali laiemalt reklaamida ning tutvustada (näiteks koolides). Samuti näitas uuring, et muukeelsete noorte huvi koolides toimuvate infopäevade vastu on oluliselt suurem kui sellistelt üritustelt infot saanute osakaal, mis võib viidata **infopäevade vähesusele vene õppekeelega koolides**, kuid ka sellele, et venekeelsete noorte jaoks jääb sellistelt üritustelt saadav info puudulikuks.

Noorteinfo korraldajate hinnangul on üheks keerulisemaks sihtrühmaks info jagamisel **noored, kes ei õpi ega tööta (nn NEET-noored).**²¹ Märgiti, et selle sihtrühmaga tegelemisel on oluline jätkata juba algatatud meetmeid (noortegarantii tugiprogrammid, tänavanoorsootöö) ning proovida nende noorte kõrvalejäämist ennetada (neid koolis õigeaegselt märgates).

Noorteinfo jagamisega seonduvad probleemid saavad noorteinfo korraldajate hinnangul alguse probleemidest noorsootöös laiemalt. Süvaintervjuudes tõdeti, et noorsootöö ning noorsootöötaja kutse on ühiskonnas vähe väärtustatud. Leiti, et arusaam noorsootöö olulisusest ja sisust on kohati puudulik (ka KOV-i tasemel) ning noorsootöö valdkonna vähene väärtustamine peegeldub ka rahaliste ressursside nappuses. Noorsootöö madal

²⁰ Noored, kes eesti keelt ei räägi, moodustasid 13% küsitletutest. Eesti keelt mitterääkivate noorte osakaal oli seda madalam, mida vanema vanuserühmaga oli tegu (7-11-aastaste seas 21%, 12-16-aastaste seas 13% ja 17-26-aastaste seas 8%).

²¹ Küsitletud noortest 5% ei käinud koolis ega tööl, sealjuures 2% ei tegelenud ka töö otsimisega (16-26-aastaste küsitletute seas olid vastavad näitajad 10% ja 4%). Samas liigitusid nende hulka ka need noored, kes olid mitteaktiivsed tulenevalt tervisega seotud põhjustest või lapse kasvatamisest.

maine ning noorsootöötajate madalad palgad soodustavad kaadrivoolavust, mis vähendab ka võrgustikutöö efektiivsust. Murekohana toodi esile, et noorsootöös puudub ühtne kvaliteedisüsteem – noorsootöötajate värbamisel puuduvad ühtsed standardid ja kvalifikatsiooninõuded, noorsootöö kvaliteedi hindamine on KOV-ide jaoks vabatahtlik ning kvaliteedihindamise järgsed sammud reguleerimata. **Olukorra parandamiseks oleks KOV-idele vajalik noorsootöö kvaliteedikriteeriumite täpsem regulatsioon – täpsustada noorsootöötajate kvalifikatsioonile seatavad miinimumnõuded ning muuta noorsootöö kvaliteedihindamine KOV-ide jaoks süsteemseks.**

Kohalikul tasandil on noorteinfoteenus KOV-ide vastutada, kuid selle teenuse tase, sh noorsootöö võrgustike toimimine on noorteinfo korraldajate hinnangul KOV-ides ebaühtlane ning noorteinfoteenuse strateegilise planeerimisega tegeletakse väiksemates omavalitsustes vähe. Põhjustena toodi esile nii oskuste puudumist kui hoiakuid (kuivõrd prioriteetseks noorsootööd KOV-is peetakse). **Selle korraldamisel, et noorteinfoteenuse kvaliteet oleks KOV-ides ühtlasem, oodati juhtrolli riigilt (nt Harno-It):** vajalikuks peeti konkreetsemaid riigipoolsed suuniseid noorsootöö korraldamisel (sh mõtestamisel, mis on noorsootöö sisu ja eesmärgid) ning võrgustikutöö toetamist (pakkudes KOV-idele mentorlust ja abi võrgustike loomisel ning alalhoidmisel).

8. Conclusions and recommendations

In the autumn of 2023, Turu-uuringute AS conducted a survey commissioned by the Education and Youth Board to identify young people's information needs and the quality and availability of youth information at local and national level. A quantitative survey was carried out among young people aged 7-26 years old to find out their information needs, to which 1,295 young people responded. In order to get an overview of the current situation and development needs in the field of youth information also from the point of view of youth information providers, a quantitative survey among this target group was also carried out (243 youth information providers responded to the quantitative survey). Also, 20 in-depth interviews with the youth information providers were conducted. The number of respondents in quantitative surveys is sufficient to generalize the survey results to the target groups (people aged 7-26 years and youth information providers).

From the point of view of young people and youth information providers, the quality and accessibility of youth information in Estonia is quite good. 74% of the young people surveyed think that there is enough information on topics of interest to them. Finding information was considered to be mostly easy by young people, and problems with the comprehensibility of the information were experienced rather rarely. Majority of youth information providers also rated youth information as sufficient (86%) and were also (quite) satisfied with the availability of youth information. At the same time, however, the survey revealed a number of concerns and areas for improvement.

The spectrum of topics of interest to young people is wide, and **the availability of information on different topics is uneven.** The survey revealed topics, in which it is more difficult for young people to find information (becoming independent, money, working), in which young people's awareness of the possibilities of finding information is lower (e.g. youth camps, youth centers and rooms, youth associations and organizations, youth projects, voluntary work) or in which, according to the youth information providers, there is not much information (e.g. financial wisdom, further education and career opportunities, health, relationships, cyberbullying and -safety). Based on the research, there should be more focus on these topics when sharing youth information.

Although young people mostly consider finding information easy and youth information easy to understand, the ratings have become more critical compared to 2016. This may be due to **the excessive (and growing) volume of information, which makes it difficult for young people to filter out reliable and relevant information.** According to the survey, internet is the main source of information for young people, but young people rarely check the reliability of information on the internet. Also, social media (a channel where a lot of misinformation circulates) is seen as a reliable source of information by almost half of 16-26-year-olds.

Youth information providers also mentioned that the problem is not so much a lack of information as young people's information competences (their ability to find relevant and

reliable information in the volumes of information available). **The development of young people's information competences should therefore be supported**, in which both parents and schools have an important role to play. The importance of this issue is also recognised at national level, for example, increasing pupils' information competences is one of the cross-cutting themes in the national curriculum of basic schools.²² At school, young people can practise searching for information by writing independent research papers, and if teachers also focus pupils' attention on the process of finding information (assessing the reliability of sources used and checking information against other sources), this will increase pupils' criticality of sources. In today's world, the rapid development of artificial intelligence (as an information channel) cannot be overlooked in the search for information, which in turn means **that the knowledge and skills of teachers in the use of AI needs to be kept up to date.**

In addition to the availability of information, the way it is presented is also important. **Involving young people in the creation and dissemination of information helps to make it attractive, understandable and credible.** According to the survey, 78% of youth information providers involve young people in the dissemination of information, but fewer (52% of providers) involve young people in the creation of information materials. Youth information providers themselves also identified youth involvement as an issue where training or mentoring is needed. In some cases, organising surveys to identify young people's information needs also posed problems - it would be helpful to introduce the relevant platforms in workshops where they could practise how to draw up a questionnaire, and to provide guidelines on how to carry out the survey successfully (which channels to use and how to distribute the questionnaires).

The survey revealed a slight difference between the information channels most used by young people and those used by youth information providers to disseminate information. For example, Youtube is the most popular social media channel among young people, but youth information providers mainly use Facebook and Instagram to share information on social media. The use of some social media platforms (e.g. TikTok) for sharing youth information is also hampered by security concerns, but for some platforms (e.g. Youtube) the technical complexity of creating (quality) video content is also a barrier compared to creating written/visual content. Youth information providers also acknowledged that **sharing youth information in digital channels is sometimes hampered by the digital and social media skills of youth workers** (especially among local youth information providers). **These skills could also be enhanced through practical training.**

In-depth interviews with youth information providers repeatedly pointed out that the information providers do not have an overview of which information channels young

²² One of the cross-cutting themes of teaching and education is the information environment - the aim is to develop students into information competent people who perceive and are aware of the surrounding information environment, are able to critically analyze it and act in it according to their own goals and the communication ethics adopted by society (§ 14(3) of the National Curriculum for Basic Schools).

people use. In order to fill this gap, **regular monitoring of young people's media consumption** would be needed, with a sample large enough to allow generalisations across different socio-demographic groups (age, ethnicity, region). Such monitoring would make it possible to track changes in young people's media consumption and to select the most appropriate channels for disseminating information.

One of the ideas that emerged from the survey was that while digital channels can reach a wide audience quickly and at relatively low cost, **direct communication is still important, as the information provided through this channel is better absorbed by young people.** Young people themselves also quite often mentioned direct communication channels (e.g. teachers/activity leaders at school) as preferred channels of information. The survey revealed a wide variation in the information channels used by young people. **This suggests that information-sharing is most effective when information is delivered through different channels at the same time,** including targeting parents when distributing information to younger age groups.

The survey showed that compared to Estonian-speaking young people, foreign-language speaking young people (who are mainly Russian-speakers) have a smaller choice of information channels. Also, **young people with low Estonian language skills are more likely to feel a lack of information.**²³ At the national level, Russian-language information for young people is distributed, albeit to a lesser extent than information in Estonian. At the local level, the amount of youth information in Russian seems to depend on both the proportion of the Russian-speaking population in the municipality and the priorities of the municipality. As Russian is not an official language in Estonia, the question of whether and to what extent the state and local authorities should provide youth information in Russian remains open. As the lack of proficiency in Estonian hampers the integration and career prospects of Russian-language speaking youth, the state has invested in Estonian language learning for Russian-language speaking youth (language immersion classes and the planned transition to Estonian-language learning in general education schools). However, the need for youth information in Russian language is unlikely to disappear in the near future, so **national youth information on key topics should continuously be available in Russian.** The survey also revealed **low awareness among young people (especially among foreign-language speakers) of the national youth information portal teeviit.ee** (where youth information in Russian is also available). According to youth information providers this portal should be more widely promoted and presented (for example in schools). The survey also showed that the interest of foreign-language speaking young people in **information days in schools** is significantly higher than the proportion of those who have received information from such events, which may indicate that **there are too few such events in schools with the Russian study language,** but

²³ Young people who do not speak Estonian formed 13% of the respondents. The proportion of young people who do not speak Estonian was lower among the older age groups (21% among 7-11 year olds, 13% among 12-16 year olds and 8% among 17-26 year olds).

it might also indicate that the information received from such events is insufficient for Russian-speaking young people.

According to the youth information providers, one of the most difficult target groups for youth information is **young people who are not in education, training or employment.**²⁴ It was pointed out that it is important to continue with the measures already taken to address this target group (Youth Guarantee Support Programmes, street youth work) and to try to prevent the exclusion of these young people (by spotting them at school in time).

Problems with the distribution of youth information are seen by youth information providers as stemming from problems in youth work in general. The in-depth interviews revealed that youth work and the profession of youth worker are not highly valued in society. It was stated that there is sometimes a lack of understanding of the importance and content of youth work (including at the level of local authorities), and that the lack of appreciation of youth work is also reflected in the scarcity of financial resources. The low reputation of youth work and the low salaries of youth workers contribute to staff outflow, which also reduces the effectiveness of networking. The lack of a coherent quality system in youth work was highlighted as a concern - there are no common standards and qualifications for recruiting youth workers, the quality evaluation of youth work is voluntary for local municipalities and the steps following the quality evaluation are unregulated. **In order to improve the situation, it would be necessary to regulate more precisely the quality criterias for youth work for local municipalities - to specify the minimum qualification requirements for youth workers and to make the quality assessment of youth work systematic for local municipalities.**

At the local level, the youth information service is the responsibility of the local municipalities, but according to youth information providers, the level of this service, including the functioning of the networks of youth information providers, is uneven across local municipalities. Also, there is little strategic planning of the youth information service in smaller municipalities. Both lack of skills and attitudes (how much of a priority youth work is perceived to be in the municipality) were cited as reasons. **In organising the quality of youth information services more uniformly across local municipalities, leadership from the state (e.g. Harno) was expected:** more concrete guidelines from the state on the organisation of youth work (including on the meaning of what youth work is and what its objectives are) and support for networking (providing mentoring and support to municipalities in creating and maintaining networks).

²⁴ 5% of the young people, who participated in the survey were not in education or employment, while 2% were not looking for a job either (among the respondents aged 16-26, the corresponding numbers were 10% and 4%). However, those young people who were inactive due to health-related reasons or raising a child were also classified here.

9. Kasutatud kirjandus

Ernst ja Young, Haridus- ja Teadusministeerium. Noorteinfo teenuse kättesaadavuse ja kasutajamugavuse tõstmise analüüs. 2016. Allikas: https://vana.hm.ee/sites/default/files/ey_hm_noorteinfo_aruanne_12.10.16.pdf

ERYICA veebileht www.eryica.com

Euroopa noorteinfo harta. Allikas: www.eryica.org/charter

Haridus- ja Teadusministeeriumi veebileht. Allikas: www.hm.ee

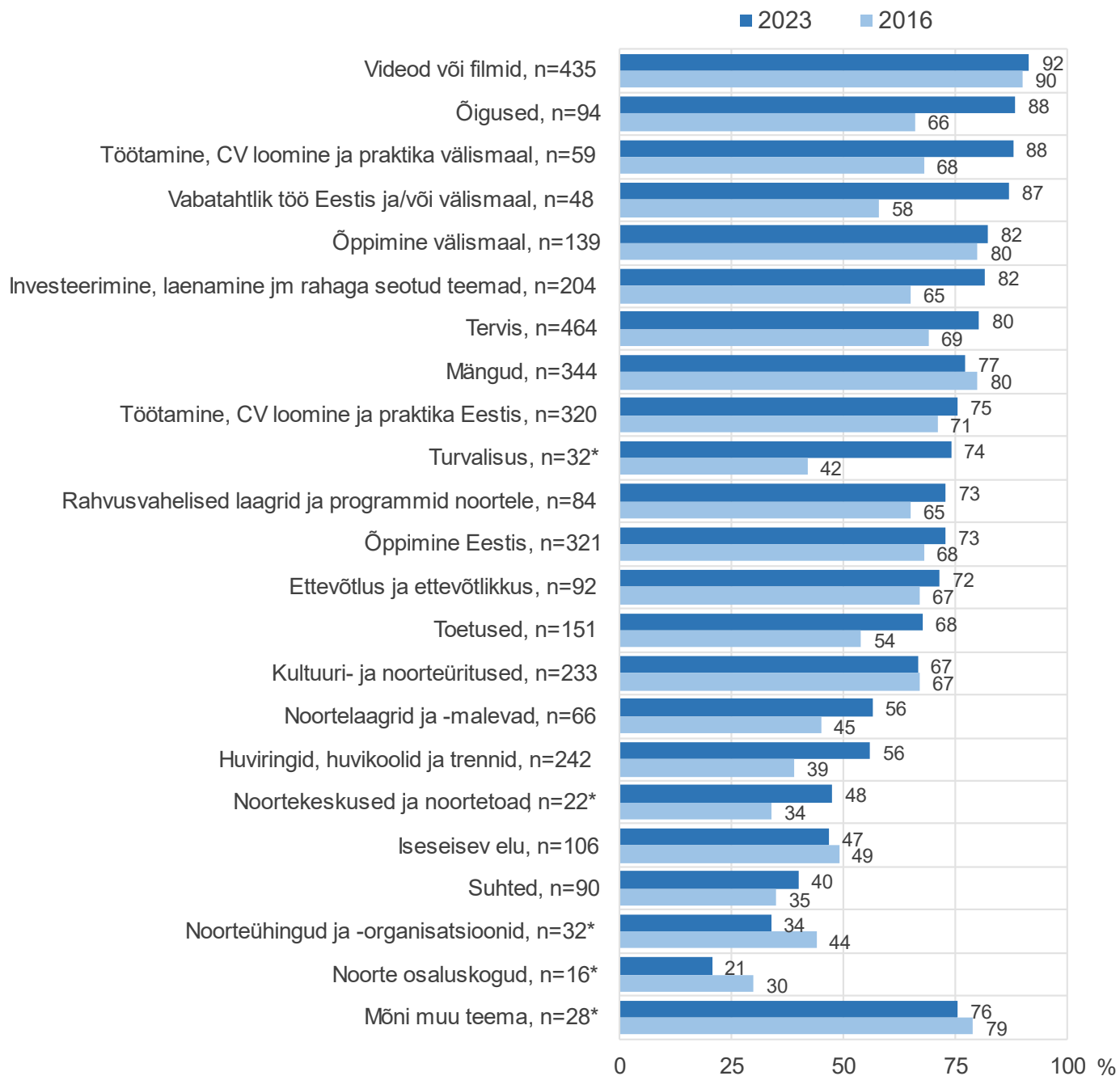
Noorteinfo käsiraamat. Allikas: <https://www.teeviit.ee/noorteinfo/kasiraamat/>

Noorteinfo portaal Teeviit <https://www.teeviit.ee/>

Noortevaldkonna arengukava 2021–2035. Allikas: <https://www.hm.ee/ministeerium-uudised-ja-kontakt/ministeerium/strateegilised-alusdokumendid-ja-programmid#noortevaldkonna-aren>

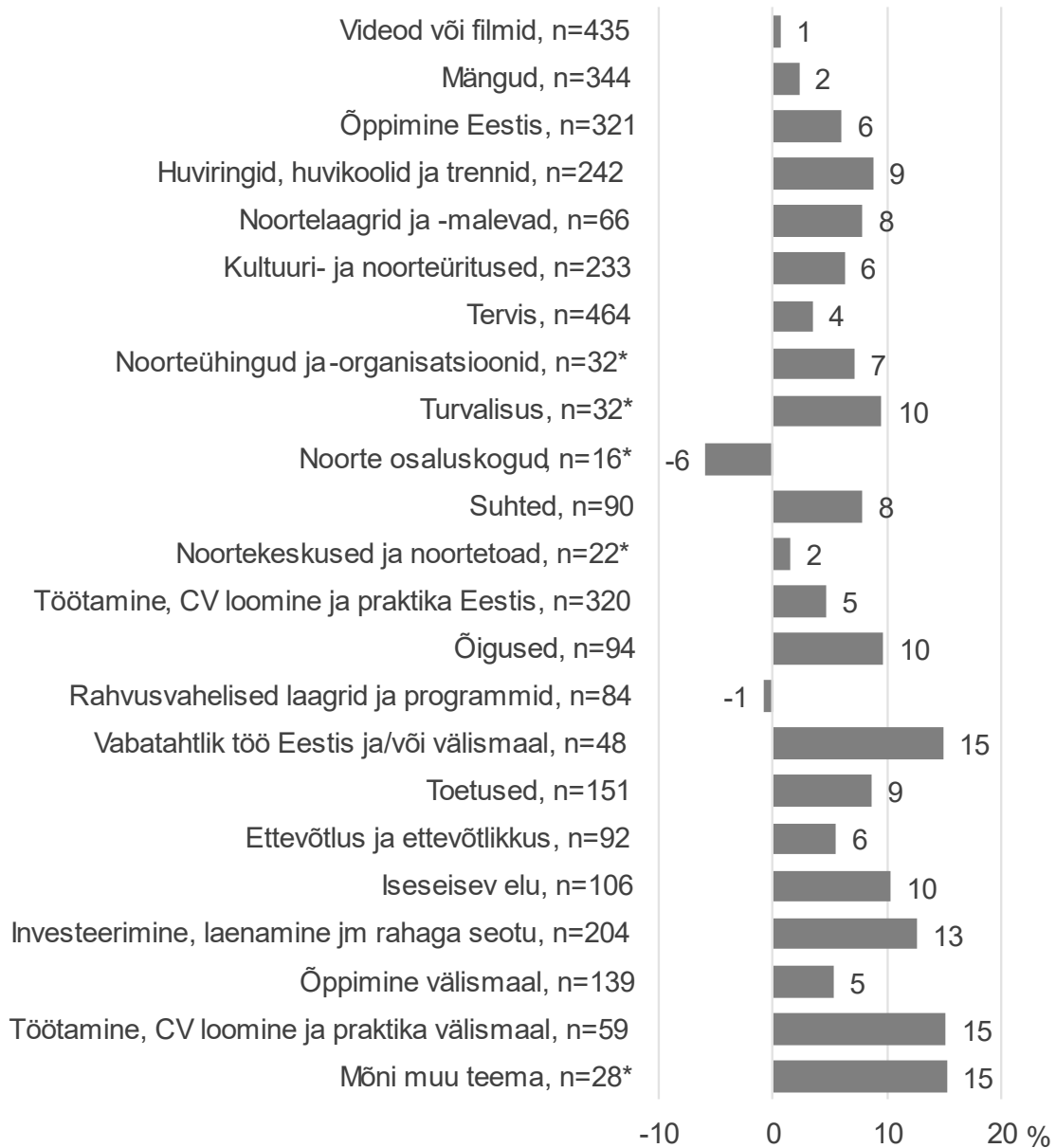
Põhikooli riiklik õppekava. Allikas: <https://www.riigiteataja.ee/akt/129082014020>

Lisa 1. Lisajoonised

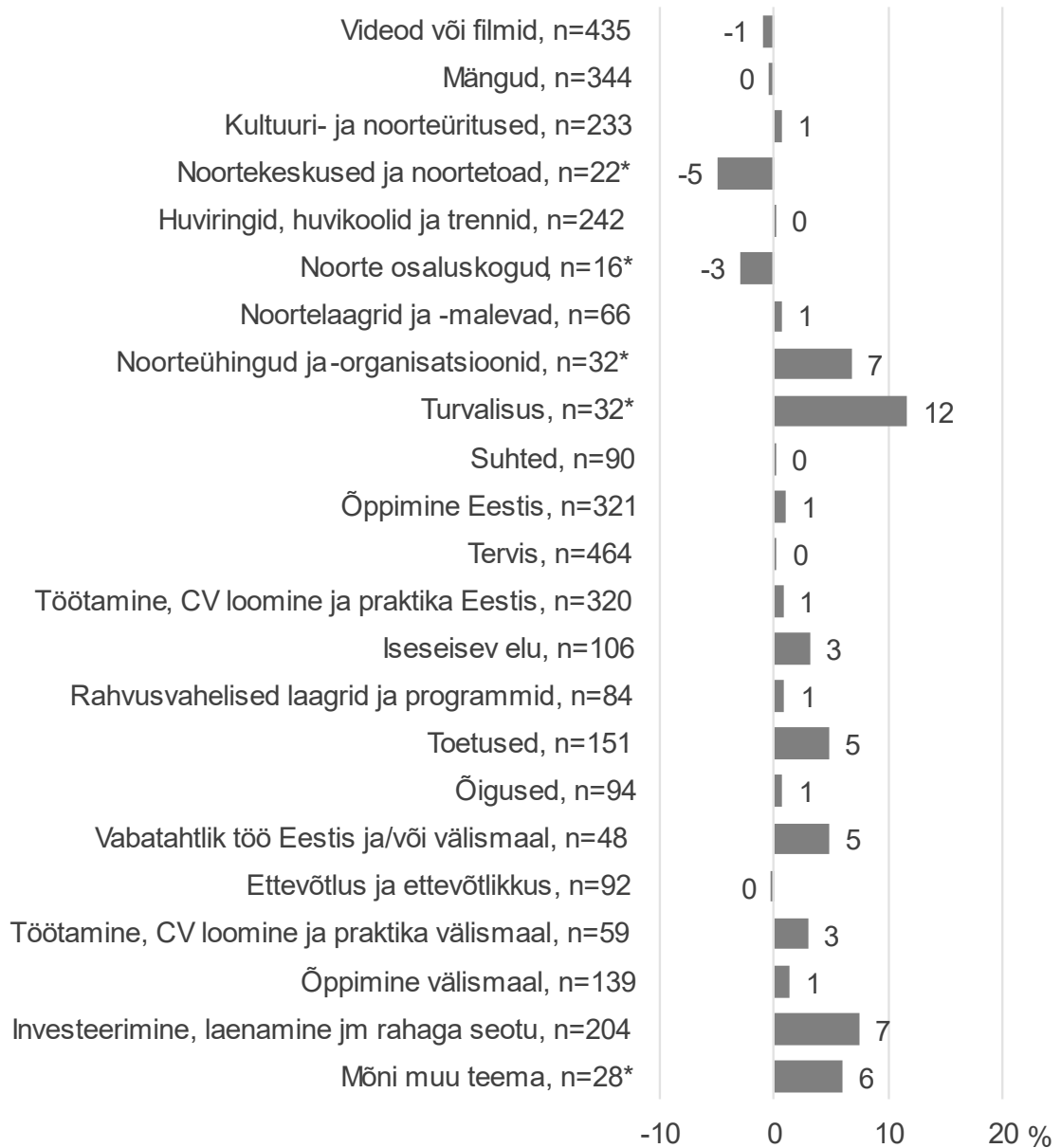
Joonis 1a. Vastajate osakaal, kes otsisid antud teema kohta infot peamiselt internetist, 2016. ja 2023. aasta võrdlus (n =antud teema kohta infot otsinud 12–26-aastased vastajad)

* Antud rühmas oli valim üldistuste tegemiseks liiga väike.

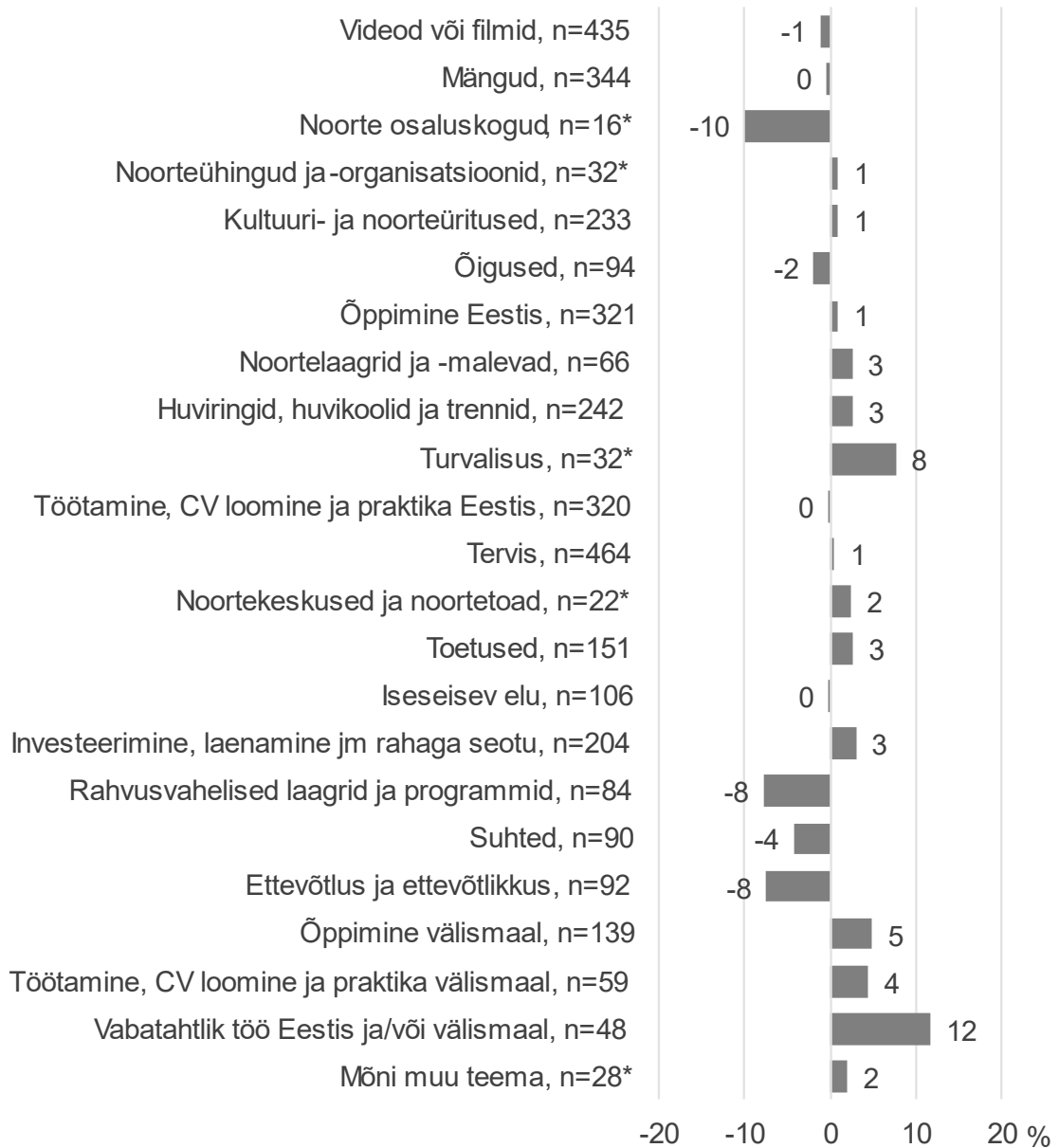
Joonis 2a. Info leidmist väga/pigem keeruliseks hindavate noorte osakaalu muutus võrreldes 2016. aastaga (*n=antud teema kohta infot otsinud 12–26-aastased vastajad*)

* Antud rühmas oli valim üldistuste tegemiseks liiga väike.

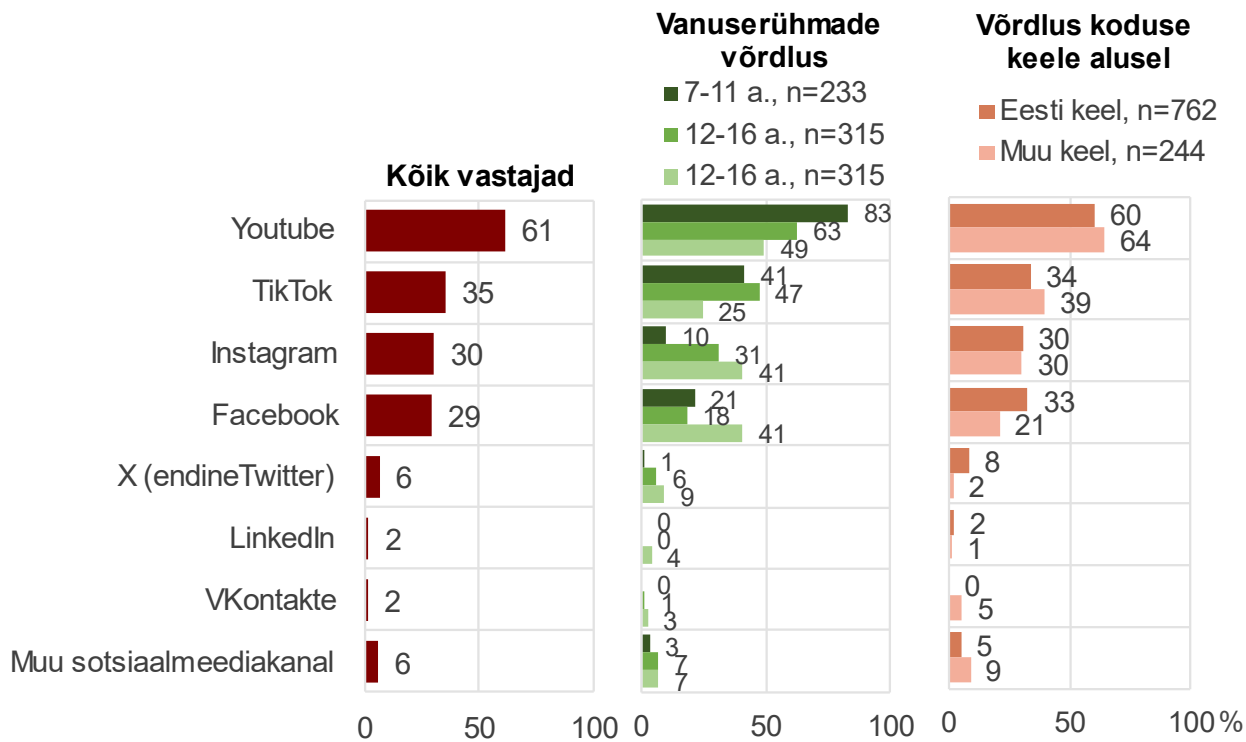
Joonis 3a. Leitud infot pigem/üldse mitte arusaadavaks hindavate noorte osakaalu muutus võrreldes 2016. aastaga (*n=antud teema kohta infot otsinud 12–26-aastased vastajad*)

* Antud rühmas oli valim üldistuste tegemiseks liiga väike.

Joonis 4a. Leitud infot ebapiisavaks hindavate noorte osakaalu muutus võrreldes 2016. aastaga (*n=antud teema kohta infot otsinud 12–26-aastased vastajad*)

* Antud rühmas oli valim üldistuste tegemiseks liiga väike.

Joonis 5a. Infoallikana eelistatud sotsiaalmeediakanalid (kuni 2 vastust, n=7–26-aastased vastajad, kelle eelistatud infokanaliks on sotsiaalmeedia; 1006)